REPUBLIKA SLOVENIJA

Letno poročilo

AGENCIJA ZA ZAVAROVALNI NADZOR

AZN
Agencija za zavarovalni nadzor
Insurance Supervision Agency

REPUBLIKA SLOVENIJA

Letno poročilo

AGENCIJA ZA ZAVAROVALNI NADZOR

I. Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2009
II. Poročilo o delu Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2009

AZN
Agencija za zavarovalni nadzor
Insurance Supervision Agency

Uvodna beseda direktorja Agencije za zavarovalni nadzor VI

I. Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2009 *1*

1. Uvod 2

2. Zakonodajni okvir 3

2.1. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar) in podzakonski predpisi, ki izhajajo iz Zakona o zavarovalništvu 3

2.2. Drugi zakoni, pomembni za poslovanje zavarovalnic 4

2.2.1. Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP) 4

2.2.2. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju(ZZVZZ) 4

2.2.3. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1) 5

2.2.4. Zakon o finančnih konglomeratih (ZFK) 5

3. Zavarovalnice 6

3.1. Struktura zavarovalnega trga 6

3.1.1. Struktura zavarovalnega trga glede na vrste in osnovne oblike zavarovanj 6

3.1.2. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže zavarovalnic 11

3.2. Kmetijska zavarovanja 13

3.3. Zavarovalnice iz držav članic EU, ki v Sloveniji neposredno opravljajo zavarovalne posle in primerjava z drugimi državami 15

3.4. Izidi poslovanja 18

3.4.1. Izidi poslovanja zavarovalnic 18

3.4.2. Izidi poslovanja pozavarovalnic 22

3.5. Bilance stanja 23

3.5.1. Bilance stanja zavarovalnic 23

3.5.2. Bilance stanja pozavarovalnic 26

3.6. Kazalci poslovanja 28

3.7. Zavarovalno-tehnične rezervacije 29

3.8. Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov 31

3.9. Kapitalska ustreznost 37

4. Pokojninske družbe 40

4.1. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže pokojninskih družb 40

4.2. Poslovanje pokojninskih družb 41

4.3. Bilance stanja 43

4.4. Kazalci poslovanja 44

4.5. Matematične rezervacije oziroma Obveznosti iz finančnih pogodb 45

4.6. Naložbe 45

4.7. Kapitalska ustreznost 47

5. Druge družbe, ki se ukvarjajo z zavarovalnimi posli 48

6. Sklep 50

II. Poročilo o delu Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2009 *1*

1. Uvod 2

2. Notranja organizacija in financiranje Agencije za zavarovalni nadzor v letu 2009 3

2.1. Notranja organizacija in podatki o zaposlenih 3

2.2. Financiranje 5

3. Delo Agencije za zavarovalni nadzor v letu 2009 6

3.1. Delo na zakonodajnem področju 6

3.1.1. Izdaja novih ter sprejem sprememb in dopolnitev obstoječih podzakonskih predpisov 6

3.1.2. Sodelovanje pri pripravi sprememb in dopolnitev Zakona o zavarovalništvu 6

3.2. Dovoljenja in soglasja 7

3.3. Izvajanje nadzora nad poslovanjem zavarovalnic 10

3.3.1. Preverjanje poročil in obvestil 10

3.3.2. Pregledi poslovanja 10

3.3.3. Izrekanje ukrepov nadzora 10

3.4. Sodelovanje z domačimi in tujimi nadzornimi organi in institucijami) 11

3.4.1. Odbor evropskih zavarovalnih in pokojninskih nadzornikov – CEIOPS 11

3.5. Ostalo delo Agencije za zavarovalni nadzor 14

Uvodna beseda direktorja AZN

Po kriznem letu 2008 so, vsaj v drugi polovici leta 2009, kapitalski trgi začeli umirjeno rasti, s tem pa se je zmanjšala izpostavljenost zavarovalnic neposrednemu tržnemu tveganju. Rečemo lahko, da so zavarovalnice, ki delujejo na slovenskem trgu, finančno krizo prebrodile večinoma brez večjih težav. Posledice krize bo čutiti še v naslednjih letih, deloma zaradi zmanjšanja povpraševanja, deloma pa zato, ker je postal negotov tudi obvezniški trg, ki so ga zavarovalnice obravnavale kot netvegan. Do izraza bo prišlo »čiščenje« bilanc bank, ki so jim preko bančnih obveznic in delnic slovenske zavarovalnice precej izpostavljene.

V celoti so zavarovalnice zbrale 1,9 odstotkov več premije kot leto poprej, ker kaže na stabilnost zavarovalnega trga. Nekoliko je upadel delež življenjskih zavarovanj, kar je bilo v kriznih razmerah pričakovati. Pri življenjskih zavarovanjih se občuti trend k bolj klasičnim »varnim« produktom, pri zavarovanjih z naložbenimi tveganji pa večje povpraševanje po produktih z vgrajenimi garancijami. Opažamo tudi zaostritev konkurence na številnih področjih, posebej na področju avtomobilskih zavarovanj. Nekaj več je tudi zanimanja tujih zavarovalnic za slovenski zavarovalni trg.

V nadaljevanju navajam nekaj dogodkov, ki so zaznamovali zavarovalno leto 2009. V mnogih vidikih je bilo to leto prelomno, vsaj za način razmišljanja, če že ne za način delovanja. Pri tem morda izstopa sprejem nove zavarovalne direktive, ki bo zavarovalno dejavnost v naslednjih letih korenito preoblikovala.

S številnimi naravnimi nesrečami je preteklo leto prispevalo k poglobljenemu razmisleku o vzdržnosti kmetijskih zavarovanj. Zavarovalnice so lahko izpostavljene koncentraciji takih tveganj, kar potrjujejo škodni rezultati ne samo za preteklo leto, temveč za nekaj preteklih desetletij. Zavedati se je treba, da je poslanstvo zavarovalnic razpršitev tveganja, tako da se breme morebitnih škod enakomerno porazdeli. Pri tem pomembno vlogo igrajo pozavarovalnice, ki lahko tveganja razpršijo še bolj na široko. Večje evropske pozavarovalnice so izrazile dvom o vzdržnosti slovenskih kmetijskih zavarovanj in posledično najavile, da pozavarovalnega kritja predvidoma ne bo mogoče več pridobiti, če ne pride do sprememb v načinu zavarovanja in obvladovanja tveganj na primarni ravni zavarovalnic. Brez takega kritja postane tveganje za zavarovalnice preprosto nesprejemljivo. Rešitev, ki jo bo potrebno najti, bo morala imeti več komponent. Najbrž bodo morale biti premije nekaj večje, kritja nekoliko bolj natančno formulirana in manj »razkošna«, spodbuditi bo treba več zaščitnih ukrepov, zavarovanje pa tudi vezati na zavarovanje večjega dela površin.

Večje slovenske zavarovalnice so se v letih visoke gospodarske rasti pospešeno širile na nove trge, posebej v državah jugozahodnega Balkana. Leto 2009 je, morda tudi zaradi splošne krize finančnih trgov in gospodarstev nasploh, pokazalo težave z upravljanjem hčerinskih zavarovalnic na tem področju. Po eni strani slovenski lastniki ugotavljajo, da je znotraj hčerinskih zavarovalnic težko vzpostaviti učinkovite mehanizme nadzora, po drugi strani pa je pogosto »težaven« širši gospodarski okvir. Višina kapitalskih vložkov v balkanske hčere je v preteklem letu dosegla visoko raven, ki lahko zmanjšuje tudi kapitalsko moč matičnih zavarovalnic v Sloveniji. Tudi tukaj bo moralo priti do sprememb, saj je dolgoročno širjenje namenjeno povečevanju dejavnosti in s tem dobička.

Od dogodkov, ki so zaznamovali leto 2009, lahko izpostavimo še uvedbo izredne uprave v zavarovalnici Vzajemna. Senat agencije za zavarovalni nadzor je na svoji seji dne 23. 10. 2009 izdal odločbo o izredni upravi in imenoval izredna upravitelja in s tem pokazal, da je pripravljen poseči po najostrejšem ukrepu v okviru Zakona o zavarovalništvu. Kljub kritikam in medijski odmevnosti so že

prvi ukrepi izredne uprave pokazali, da je bila njena uvedba pravilna odločitev. Po večletnem opozarjanju Agencije, ki je s težavo dvakrat preprečila preoblikovanje Vzajemne, je postalo tudi jasno, da bodo potrebne zakonske spremembe na področju upravljanja družb za vzajemno zavarovanje, ki bodo zagotovile neodvisen in učinkovit nadzor nad delom uprave.

V preteklem letu je prišlo tudi do bolj intenzivnega ukrepanja proti posameznim zavarovalnim zastopnikom. Nadzor tega dela zavarovalne dejavnosti je pomemben element zaščite potrošnikov, zato bo potrebno kapacitete za te vrste nadzor dograditi, del odgovornosti za zakonito in pošteno delovanje svojih zastopnikov, pa bodo morale prevzeti zavarovalnice same.

Direktiva 2009/138/ES, znana pod imenom Solventnost 2, je bila aprila 2009 po dolgih pogajanjih sprejeta v Evropskem parlamentu. Direktiva sledi Lamfalussyjevi obliki evropske zakonodaje, kar pomeni, da sama direktiva vsebuje le osnovna načela, podrobnosti pa bodo vsebovane v izvedbenih predpisih. Oblikovanje teh predpisov je v rokah Evropske komisije, ki se redno posvetuje z Odborom evropskih zavarovalnih in pokojninskih nadzornikov (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors – CEIOPS) in z zavarovalno industrijo, vendar se mnogo bolj nagiba k upoštevanju želja in predlogov industrije kot pa nadzornikov. Med udeleženci razprave o izvedbenih predpisih bode v oči odsotnost predstavnikov potrošnikov, ki jim komisija ni naklonila nobene pozornosti, čeprav so glavno gonilo industrije. Predvidoma bodo imeli izvedbeni predpisi obliko evropske uredbe, ki s sprejemom začne neposredno veljati v vseh državah članicah EU. Predviden rok, ko naj bi nova zakonodaja začela veljati, je oktober 2012. Trenutno potekajo še živahne razprave o številnih ključnih vprašanjih izvedbenih predpisov. Ta vprašanja so lahko še kako pomembna za slovenske zavarovalnice. Kot primer, recimo, lahko izpostavimo vprašanje, kako se bodo lahko v kapitalu zavarovalnic upoštevali deleži v hčerinskih zavarovalnicah, posebej tistih, ki niso v EU.

Zaposleni Agencije redno sodelujejo v delovnih telesih evropskega združenja nadzornikov v zvezi s pripravami na Sloventnost 2. Nova zakonodaja bo zaznamovala delovanje zavarovalnega trga v Evropi in posledično v Sloveniji za nekaj naslednjih desetletij. Sodelovanje v delovnih skupinah CEIOPS-a je pokazalo, kako kompleksna so lahko vprašanja v zavarovalništvu. Kljub precejšnji dodatni obremenitvi, je sodelovanje v teh delovnih skupinah za Agencijo neobhodno potrebno, saj bo le poglobljeno razumevanje omogočalo učinkovit nadzor zavarovalnega trga. Pri ttem je treba omeniti, da se Agencija ne omejuje le na vprašanja nadzora, temveč se pripravlja tudi na to, da bo lahko svetovalec in sogovornik zavarovalnicam, ko se bodo lotile prehoda na nova pravila izračunavanja zavarovalno-tehničnih rezervacij in kapitalskih zahtev. Agencija se zaveda svoje vloge pri vpeljavi Solventnosti 2 in se je v preteklem letu z veliko intenzivnostjo pripravljala na ta izziv, tako v smislu notranje organizacije kot tudi v smislu tekočega spremljanja evropske zakonodaje.

Med mednarodnimi aktivnostmi omenimo tudi pristopna pogajanja z OECD. Delovanje in nadzor finančnega trga je pomemben faktor pri presoji držav kandidatk za članstvo v tej organizaciji. Predstavniki Agencije so sodelovali v pristopnih preverjanjih na področju zavarovalne zakonodaje in nadzora. Večjih zadržkov med pristopnimi pogajanji na področju zavarovalništva ni bilo, so pa predstavniki OECD izrazili začudenje nad nekaterimi posebnostmi slovenskega trga. Kot primer navedimo njihovo začudenje nad »razkošnostjo« kreditnih zavarovanj v Sloveniji, pri katerih banke večino tveganja prenesejo na zavarovalnice, te pa to tveganje sprejmejo.

Sklenemo lahko, da je bilo preteklo leto za slovenske zavarovalnice glede na razmere na trgih uspešno. Res se lastniki ne morejo pohvaliti z velikimi dobički, ni pa bilo težav pri izpolnjevanju obveznosti. Kot pozitivno lahko vrednotimo tudi »streznitev«, ki jo je prinesla finančna kriza v smislu presoje odpornosti slovenskih zavarovalnic na spremembe v širšem poslovnem okolju.

Ljubljana, 29. junij 2010

dr. Mihael Perman
Direktor AZN

I. Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2009

Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2009 temelji na podatkih in informacijah dostopnih do sredine junija 2010.

1. Uvod

Na slovenskem zavarovalnem trgu je v letu 2009 poslovalo sedemnajst zavarovalnic (petnajst zavarovalnic in dve pozavarovalnici), tri pokojninske družbe, Jedrski pool, Škodni sklad in Odškodninski urad v okviru Slovenskega zavarovalnega združenja ter Prvi pokojninski sklad v okviru Kapitalske družbe pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Poleg tega so v preteklem letu na zavarovalniškem področju delovale še tri podružnice tujih zavarovalnic, 368 tujih zavarovalnic pa je v letu 2009 opravljalo zavarovalne posle neposredno.

Večina zavarovalnic opravlja posle tako premoženjskega kot življenjskega zavarovanja. Štiri zavarovalnice so specializirane za premoženjska zavarovanja, od njih ena za prostovoljna zdravstvena zavarovanja in ena za prostovoljna zdravstvena in nezgodna zavarovanja. Dve zavarovalnici sta specializirani za sklepanje življenjskih zavarovanj, ena zavarovalnica sklepa življenjska zavarovanja in zavarovanja iz zavarovalne vrste nezgodnih zavarovanj, ena zavarovalnica pa sklepa življenjska zavarovanja, zavarovanja iz zavarovalne vrste nezgodnih zavarovanj in zavarovanja iz zavarovalne vrste zdravstvenih zavarovanj. Pokojninske družbe ne smejo opravljati nobene druge dejavnosti razen dejavnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Na slovenskem zavarovalnem trgu je poslovalo ***15 zavarovalnic,*** ***2 pozavarovalnici*** *in* ***3 pokojninske*** *družbe.*

V letu 2009 je prišlo do sprememb Zakona o zavarovalništvu, sprejeti sta bili noveli ZZavar-F in ZZavar-G.

Zavarovalni trg so v letu 2009 obvladovale štiri zavarovalniške skupine. Prvo skupino sestavljajo nadrejena družba Zavarovalnica Triglav, d.d. in podrejene družbe Pozavarovalnica Triglav Re, d.d., Triglav zdravstvena zavarovalnica, d.d. in Skupna pokojninska družba. Drugi skupini je nadrejena Pozavarovalnica Sava, d.d., ki obvladuje Zavarovalnico Tilia, d.d. ter je udeležena v Zavarovalnici Maribor, d.d. in pokojninski družbi Moja naložba, d.d.. Tretjo zavarovalniško skupino sestavljata Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d.d. in KD Življenje, zavarovalnica, d.d., ki jima je nadrejena družba KD Group, finančna družba, d.d.. Četrto zavarovalniško skupino pa predstavlja Prva osebna zavarovalnica, ki ji je nadrejena družba Prva Group, d.d..

2. Zakonodajni okvir

2.1. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar) in podzakonski predpisi, ki izhajajo iz Zakona o zavarovalništvu

Zakon o zavarovalništvu je osnovni zakon, ki ureja vprašanja v zvezi z ustanavljanjem, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnic. Le-ta zavarovalnicam, kot pomembni skupini nedenarnih finančnih institucij, prinaša posebna pravila, poleg tega pa morajo zavarovalnice kot gospodarske družbe poslovati tudi v okviru zakonodaje, ki se uporablja za poslovanje gospodarskih družb na splošno.

Zakon o zavarovalništvu je bil sprejet 27. januarja 2000 ter spremenjen oziroma dopolnjen s pomembnejšimi oziroma obsežnejšimi spremembami v letu 2002, 2004, 2006 (Ur. l. RS, št. 109/06 - uradno prečiščeno besedilo) (ZZavar-UPB2), 2007 (Ur. l. RS, št. 9/07 in 102/07), 2008 (Ur. l. RS, št. 69/08) in 2009 (Ur. l. RS, št. 19/09, 49/09 in 83/09). S spremembo ZZavar (ZZavar-F), ki je bila objavljena marca 2009, je bila v slovenski pravni red prenesena EU direktiva (2007/44/ES), katere namen je zagotoviti harmonizacijo postopkov odobritve pridobitve kvalificiranega deleža v kreditnih institucijah, zavarovalnicah, pozavarovalnicah in investicijskih podjetjih na območju Evropske unije. Ostale spremembe zajemajo možnost enotirnega sistema upravljanja ter vzpostavitev registra pooblaščenih aktuarjev. Z drugo spremembo ZZavar (ZZavar-G), ki je bila objavljena junija 2009, pa so bile opredeljene spremembe, ki se nanašajo na družbo za vzajemno zavarovanje (sklic skupščine in pooblastila za zastopanje). Oktobra 2009 je bil objavljen Sklep o spremembi zneskov za izračun minimalnega kapitala in zneskov zajamčenega kapitala zavarovalnic. Omenjeni sklep je spremenil (povečal) zneske za izračun minimalnega kapitala in zneske zajamčenega kapitala zavarovalnic navedene v ZZavar, spremenjeni zneski veljajo od 1.1.2010 dalje.

V skladu z Zakonom o zavarovalništvu je Agencija pooblaščena za sprejem podzakonskih predpisov na področju zavarovalništva. Na podlagi te določbe Agencija pripravlja in sprejema podzakonske predpise. Po vsebini lahko podzakonske predpise razdelimo na štiri glavne podskupine:

Prvo podskupino sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobna pravila za izpolnjevanje standardov glede previdnostnega poslovanja. Opredeljujejo podrobnejša pravila za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic, vrste in lastnosti kritnega premoženja, podrobnejša pravila in minimalne standarde za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij, vrednotenje postavk sredstev in obveznosti zavarovalnice, način izračuna likvidnostnih količnikov, zahteve glede izračuna prilagojenih kapitalskih zahtev za nadrejene zavarovalnice ter metodologijo za izračun lastnih deležev zavarovalnice v tabelah maksimalnega kritja.

Druga podskupina podzakonskih predpisov določa podrobna pravila za poročanje. Pogostost poročanja je odvisna od vrste poročila. Zavarovalnica mora vsako četrtletje izračunavati, spremljati in poročati Agenciji o višini kapitala, kapitalskih zahtevah, kapitalski ustreznosti, višini zavarovalno-tehničnih rezervacij, vrednosti, vrsti in razpršenosti kritnega premoženja in naložb, ki niso financirane iz zavarovalno-tehničnih rezervacij, zavarovalno statističnih podatkih, bilančnih in poslovno-izidnih podatkih.

Podzakonski predpisi, ki določajo pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, potrebnih za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja, sestavljajo tretjo podskupino.

Četrto podskupino pa sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobnejše pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, ki so potrebna za pridobitev dovoljenja za opravljanje poslov zavarovalnih zastopnikov oziroma posrednikov.

2.2. Drugi zakoni, pomembni za poslovanje zavarovalnic

Zakoni, posebej pomembni za poslovanje zavarovalnic, so še: Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP), ki med drugim ureja obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti oziroma zavarovanje lastnika motornega vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam; Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ), ki zavarovalnicam omogoča izvajanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja; Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1), ki ureja tudi področje prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja in Zakon o finančnih konglomeratih (ZFK), ki ureja dopolnilni nadzor oseb iz finančnega sektorja, kadar so te del finančnega konglomerata.

2.2.1.Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP)

Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. l. RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo) (ZOZP-UPB2) ureja naslednja obvezna zavarovanja v prometu: zavarovanje potnikov v javnem prometu (razen potnikov v zračnem prometu) proti posledicam nesreče, zavarovanje avtomobilske odgovornosti oz. zavarovanje lastnika vozila, zavarovanje lastnika čolna in zavarovanje lastnika zrakoplova proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam ter zavarovanje lastnika zrakoplova proti odgovornosti za škodo povzročeno potnikom, prtljagi in tovoru. Obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti je v EU urejeno s posebnim sklopom direktiv, ki jim sledi tudi slovenski ZOZP. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. l. RS, št. 30/06; ZOZP-C) je prinesel ustrezno prilagoditev določb z Uredbo št. 785/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o zahtevah v zvezi z zavarovanjem za letalske prevoznike in operaterje (UL L št. 138 z dne 30.04.2004). Spremembe se nanašajo predvsem na področje letalstva. Urejajo najnižjo raven zavarovanja za kritje odgovornosti letalskih prevoznikov in operaterjev v zvezi s potniki, prtljago, tovorom in tretjimi osebami ter odpravljajo razlike med nacionalnim in mednarodnim zračnim prometom.

Maja leta 2007 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. l. RS, št. 52/07; ZOZP-D), ki sledi v letu 2005 sprejeti Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta 2005/14/ES z dne 11. maja 2005 o spremembi direktiv Sveta 72/166/EGS, 84/5/EGS, 88/357/EGS in 90/232/EGS ter Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2000/26/ES o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (UL L št. 149 z dne 11.06.2005). Spremembe predvsem izboljšujejo obstoječe varstvo oškodovancev v prometnih nesrečah, saj prinašajo višje zavarovalne vsote, ter zagotavljajo rešitev najpogostejših problemov, ki se pojavljajo v praksi, z namenom zagotavljanja enotnega zavarovalniškega trga na področju obveznega avtomobilskega zavarovanja.

2.2.2. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ)

V Sloveniji je v zadnjih letih, kot v vseh državah tržnega gospodarstva, vedno bolj aktualno vprašanje, koliko javnih in koliko zasebnih sredstev naj bo namenjenih zdravstvu. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 72/06 - uradno prečiščeno besedilo) (ZZVZZ-UPB3) ureja področje zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, obseg pravic in obveznosti zavarovancev ter določa nosilce družbene skrbi za zdravje in njihove naloge, ureja odnose med izvajalcem obveznega zdravstvenega zavarovanja, izvajalci zdravstvenih storitev in zavarovanci. V letu 2006 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 38/06; ZZVZZ-I), ki je določil, da se pogoje za morebitno preoblikovanje družbe za vzajemno zavarovanje v delniško družbo uredi s posebnim zakonom. Na podlagi teh določil je bil sredi leta 2007 sprejet Zakon o pogojih za statusno preoblikovanje Vzajemne zdravstvene zavarovalnice d.v.z. (Ur. l. RS, št. 60/07) (ZPSPVZZ). Septembra 2007 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 91/07) (ZZVZZ-J), ki je podrobneje določil pravila o podatkih, ki jih morajo, zaradi uvedbe izravnalnih shem, izvajalci zdravstvenih storitev zagotavljati zavarovalnicam, ki izvajajo dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Julija 2008 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 76/08) (ZZVZZ-K), vendar se spremembe ne nanašajo na prostovoljno zdravstveno zavarovanje.

Zdravstveno zavarovanje je obvezno in prostovoljno. Nosilec obveznega zdravstvenega zavarovanja je Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije, prostovoljno zdravstveno zavarovanje pa izvajajo zavarovalnice, ki imajo za to ustrezno dovoljenje. ZZVZZ omogoča zavarovalnicam izvajanje štirih tipov prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj, in sicer dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, nadomestnega zdravstvenega zavarovanja, dodatnega zdravstvenega zavarovanja in vzporednega zdravstvenega zavarovanja.

2.2.3. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1)

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 109/06 - uradno prečiščeno besedilo (ZPIZ-1-UPB4), 17/07 in 5/08) ureja sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja na podlagi medgeneracijske solidarnosti in dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje oseb, ki so vključene v obvezno zavarovanje. Nosilec obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Zakon pri dodatnem pokojninskem in invalidskem zavarovanju ureja obvezno dodatno zavarovanje, ki ga izvaja sklad obveznega dodatnega zavarovanja, ki ga upravlja Kapitalski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Poleg tega pa je ZPIZ-1 leta 2000 uvedel tudi prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje z davčnimi spodbudami. Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje predstavlja zbiranje denarnih sredstev na osebnih računih zavarovancev z namenom, da se jim ob dopolnitvi določene starosti ali v drugih primerih, določenih v pokojninskem načrtu (pravica do dodatne invalidske pokojnine, pravica do dodatne družinske pokojnine), zagotovijo dodatne pokojnine ali druge pravice. Izvajalci pokojninskih načrtov so lahko pokojninski skladi ali zavarovalnice, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja po Zakonu o zavarovalništvu. Pokojninski sklad se lahko ustanovi kot vzajemni pokojninski sklad ali kot pokojninska družba. Ta zakon ima velik pomen tudi za zavarovalnice, saj se na njegovi podlagi lahko pojavljajo v vlogi izvajalk pokojninskih načrtov, v vlogi ustanoviteljic odprtih in zaprtih vzajemnih pokojninskih skladov in v vlogi upravljavk premoženja vzajemnih pokojninskih skladov.

V letu 2006 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1G) (Ur. l. RS, št. 69/06), ki sledi določilom Direktive 2003/41 Evropskega parlamenta in Sveta o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje (UL L, št. 235 z dne 23.10.2006). Glavne spremembe se nanašajo na obveznosti obveščanja članov oziroma zavarovancev ter ureditev naložbene politike.

2.2.4. Zakon o finančnih konglomeratih (ZFK)

V letu 2006 je bil sprejet Zakon o finančnih konglomeratih (Ur. l. RS, št. 43/06), ki je v slovensko zakonodajo implementiral Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2002/87/ES z dne 16. 12. 2002 o dopolnilnem nadzoru kreditnih institucij, zavarovalnic in investicijskih družb v finančnem konglomeratu (UL L št. 35, z dne 11. 2. 2003) ter uredil nadzor nad nadzorovanimi osebami iz različnih sektorjev finančnega sektorja (banke, zavarovalnice, pokojninske družbe, borzno posredniške družbe, družbe za upravljanje), kadar so le-te del finančnega konglomerata. V letu 2007 so bili na podlagi ZFK sprejeti štirje podzakonski akti oziroma pravilniki. Po kriterijih, ki jih prinaša ZFK, je na našem trgu trenutno identificiran en finančni konglomerat.

3. Zavarovalnice

3.1. Struktura zavarovalnega trga

3.1.1. Struktura zavarovalnega trga glede na vrste in osnovne oblike zavarovanj

Zavarovalnice so v letu 2009 obračunale 1.948,3 mio EUR kosmate premije, od tega je bilo obračunanih 1.025,3 mio EUR oziroma 52,6 odstotkov v skupini premoženjskih (brez prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj), 506,9 mio EUR oziroma 26 odstotkov v skupini življenjskih in 416,1 mio EUR oziroma 21,4 odstotke v vrsti prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj.

V letu 2009 se je obseg poslovanja zavarovalnic, izražen z obračunano kosmato premijo v primerjavi z letom 2008 povečal za 1,9 odstotka. Ob upoštevanju povprečne letne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin, merjeno s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICP), ki se je v letu 2009 dvignila za 0,9 se je obračunana zavarovalna premija realno povečala le za 1 odstotek. Rast obračunane zavarovalne premije v obdobju 2008 do 2009 je bila v primerjavi s predhodnim primerjalnim obdobjem (2007 do 2008) 4,4 odstotne točke nižja. Delež zbrane zavarovalne premije v BDP se je povečal. Tako je leta 2008 znašal 5,2 odstotkov BDP, v letu 2009 je ta delež znašal 5,6 odstotka BDP.

Rast obračunane kosmate premije je bila v letu 2009 največja pri prostovoljnih zdravstvenih zavarovanjih, saj je znašala 6,8 odstotkov (kar je za 0,9 odstotne točke več kot v predhodnem letu). Obračunana kosmata premija v skupini premoženjskih zavarovanj se v zadnjih letih še vedno povečuje, v letu 2009 je porasla za 3,7 odstotkov (kar je v primerjavi s predhodnim letom za 4 odstotne točke manj). V skupini življenjskih zavarovanj se je obračunana kosmata premija v letu 2009 znižala za 5,1 odstotek (v letu 2008 je rast znašala še 4,1 odstotek, v letu 2007 pa kar 21 odstotkov).

Medtem ko se je delež zbrane premije premoženjskih zavarovanj v skupni premiji povečal za 0,9 odstotne točke, se je delež premije življenjskih zavarovanj znižal za 1,9 odstotne točke.

Slika 1: Gibanje obračunane kosmate zavarovalne premije zavarovalnic v obdobju 2007-2009 po osnovnih oblikah zavarovanj (vsi zneski so v mio EUR)

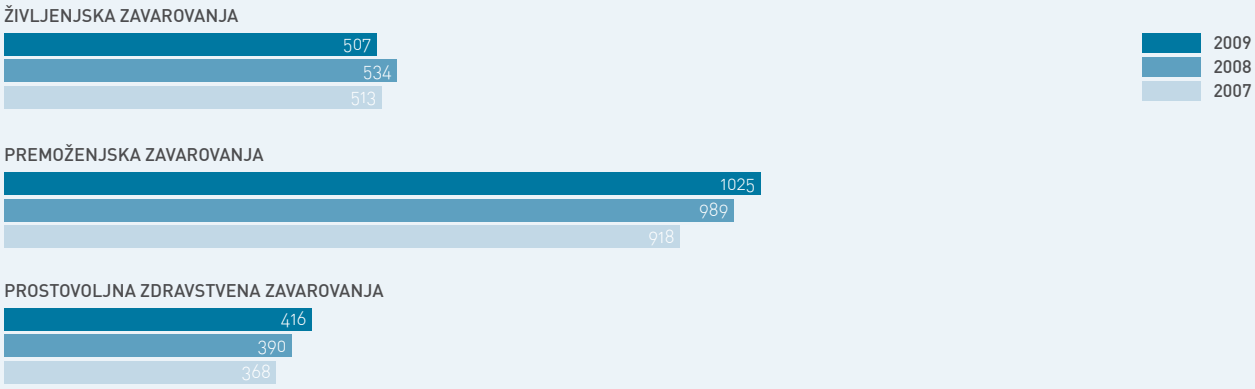

Vir: Obrazca St – 23 in 50.

Primerjava obračunane kosmate zavarovalne premije po posameznih vrstah premoženjskih zavarovanj kaže, da so zavarovalnice kar 88,1 odstotka premije premoženjskih zavarovanj dosegle v petih zavarovalnih vrstah. To so: zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil, zavarovanje kopenskih motornih vozil, drugo škodno zavarovanje, nezgodno zavarovanje in zavarovanje požara in elementarnih nesreč. Od teh so v obravnavanem obdobju najbolj porasli deleži v zavarovalni vrsti drugo škodno zavarovanje (za 1,9 odstotnih točk), zavarovanje kopenskih motornih vozil (za 1,6 odstotnih točk) in zavarovanje požara in elementarnih nesreč (za 0,2 odstotni točki), medtem ko so se deleži znižali pri zavarovanju odgovornosti pri uporabi motornih vozil za 2,5 odstotnih točk in pri nezgodnih zavarovanjih za 0,5 odstotnih točk. Zavarovalnice z avtomobilskimi zavarovanji dosegajo dobrih 55 odstotkov celotne zavarovalne premije premoženjskih zavarovanj. Glede na obračunano zavarovalno premijo je pomembna tudi zavarovalna vrsta nezgodnih zavarovanj, ki predstavlja 10,8 odstotkov premije premoženjskih zavarovanj ter zavarovalni vrsti zavarovanje požara in elementarnih nesreč in drugo škodno zavarovanje, ki skupaj predstavljata 22,1 odstotek premije premoženjskih zavarovanj (20,1 odstotek v letu 2008).

V letu 2009 je med premoženjskimi zavarovanji po rasti obračunane kosmate zavarovalne premije najbolj izstopala zavarovalna vrsta zavarovanje pomoči (36,8 odstotna rast), sledi drugo škodno zavarovanje (za 20,3 odstotke), zavarovanje stroškov postopka (za 12,9 odstotkov) in zavarovanje plovil (za 11,2 odstotka).

Slika 2: Obračunana kosmata zavarovalna premija po zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj v obdobju 2007-2009, razen zdravstvenih zavarovanj (vsi zneski so v mio EUR)

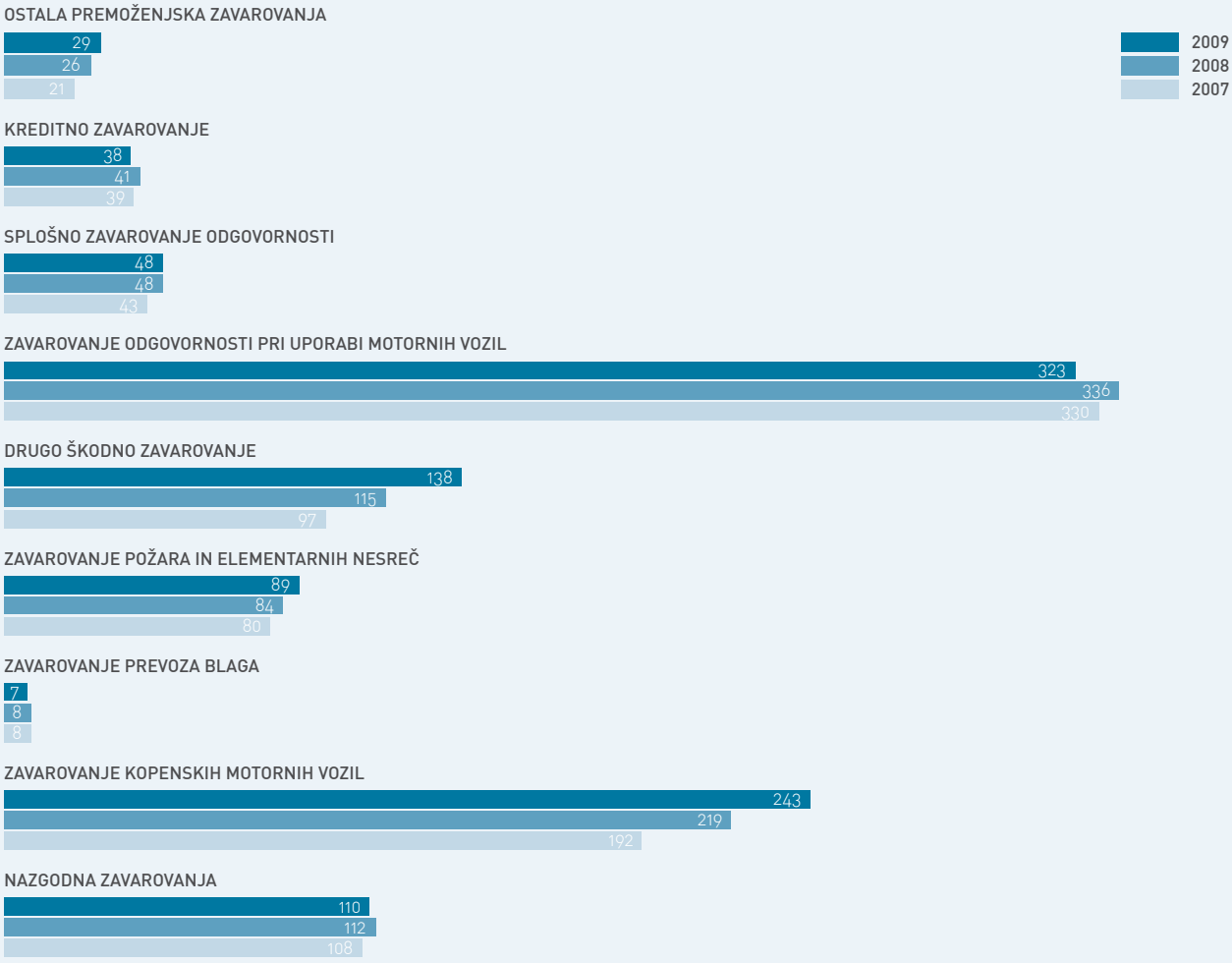

Vir: Obrazca St – 23 in 50.

Tabela 1: Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letih 2008 in 2009 po pomembnejših zavarovalnih vrstah (vsi zneski so v mio EUR)

ZAVAROVALNA VRSTA	2008			2009		
	Obračunane kosmate zav. premije (1)	Obračunane kosmate odškodnine* (2)	Škodni rezultat (2/1)	Obračunane kosmate zav. premije (1)	Obračunane kosmate odškodnine* (2)	Škodni rezultat (2/1)
Nezgodna zavarovanja	111,6	44,1	0,40	110,3	42,1	0,38
Zavarovanje kopenskih motornih vozil	218,6	189,4	0,87	242,6	215,7	0,89
Zavarovanje prevoza blaga	8,3	2,8	0,34	7,2	3,6	0,50
Zavarovanje požara in elementarnih nesreč	84,2	96,2	1,14	88,8	61,1	0,69
Drugo škodno zavarovanja	114,8	119,0	1,04	138,1	119,1	0,86
Zav. odgovornosti pri uporabi motornih vozil	336,3	184,3	0,55	323,1	184,7	0,57
Splošno zavarovanje odgovornosti	48,4	36,0	0,74	48	32,3	0,67
Kreditno zavarovanje	40,8	21,9	0,54	38,4	34,7	0,90
Ostala premoženjska zavarovanja	25,9	11,4	0,44	28,8	15,8	0,55
SKUPAJ	**988,9**	**705,1**	**0,71**	**1025,3**	**709,1**	**0,69**
Prostovoljna zdravstvena zavarovanja	389,6	322,3	0,83	416,1	341,6	0,82
Življenjska zavarovanja	534,1	150,7	0,28	506,9	163,9	0,32
VSE SKUPAJ	**1.912,6**	**1.178,1**	**0,62**	**1.948,30**	**1.214,60**	**0,62**

Vir: Obrazca St – 23 in 27.

* ne vsebuje cenilnih stroškov

Tabela 1 prikazuje kosmate obračunane zavarovalne premije, kosmate obračunane odškodnine in delež kosmatih obračunanih odškodnin v kosmatih obračunanih premijah življenjskih zavarovanj, zdravstvenih zavarovanj ter tistih premoženjskih zavarovanj, ki so po obračunani zavarovalni premiji najpomembnejše zavarovalne vrste v tej skupini. Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin nam kaže, da se skupni škodni rezultat v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom ni spremenil. Izboljšanje škodnega rezultata izkazujeta premoženjsko zavarovanje (za 2 odstotni točki) in prostovoljno zdravstveno zavarovanje (za 1 odstotno točko), pri življenjskih zavarovanjih pa se je škodni rezultat poslabšal (za 4 odstotne točke).

Na poslabšanje škodnega rezultata v skupini življenjskih zavarovanj sta vplivali predvsem zavarovalna vrsta življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnih skladov in zavarovalna vrsta zavarovanje s kapitalizacijo izplačil. V omenjenih zavarovalnih vrstah je prišlo do zmanjšanja obračunane kosmate premije na eni strani in porasta obračunane kosmate odškodnine na drugi strani, predvsem zaradi prenehanja zavarovanj v omenjenih zavarovalnih vrstah.

Obračunane kosmate zavarovalne premije in obračunane kosmate odškodnine po posameznih pomembnejših zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj kažejo, da se je škodni rezultat najbolj poslabšal pri kreditnem zavarovanju, in sicer za 36 odstotnih točk. Sledijo zavarovanje prevoza in blaga, kjer se je škodni rezultat poslabšal za 16 odstotnih točk, ostala premoženjska zavarovanja s poslabšanjem škodnega rezultata za 11 odstotnih točk ter zavarovanje kopenskih motornih vozil in zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil (pri obeh za 2 odstotni točki). Boljše škodne količnike kot pred letom pa so zavarovalnice izkazale pri zavarovanju požara in elementarnih nesreč (nižji za 45 odstotnih točk), drugem škodnem zavarovanju (nižji za 18 odstotnih točk), splošno zavarovanje odgovornosti (nižji za 7 odstotnih točk) in pri nezgodnih zavarovanjih (nižji za 2 odstotni točki).

Slika 3: Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letu 2009 po zavarovalnih vrstah (vsi zneski so v mio EUR)

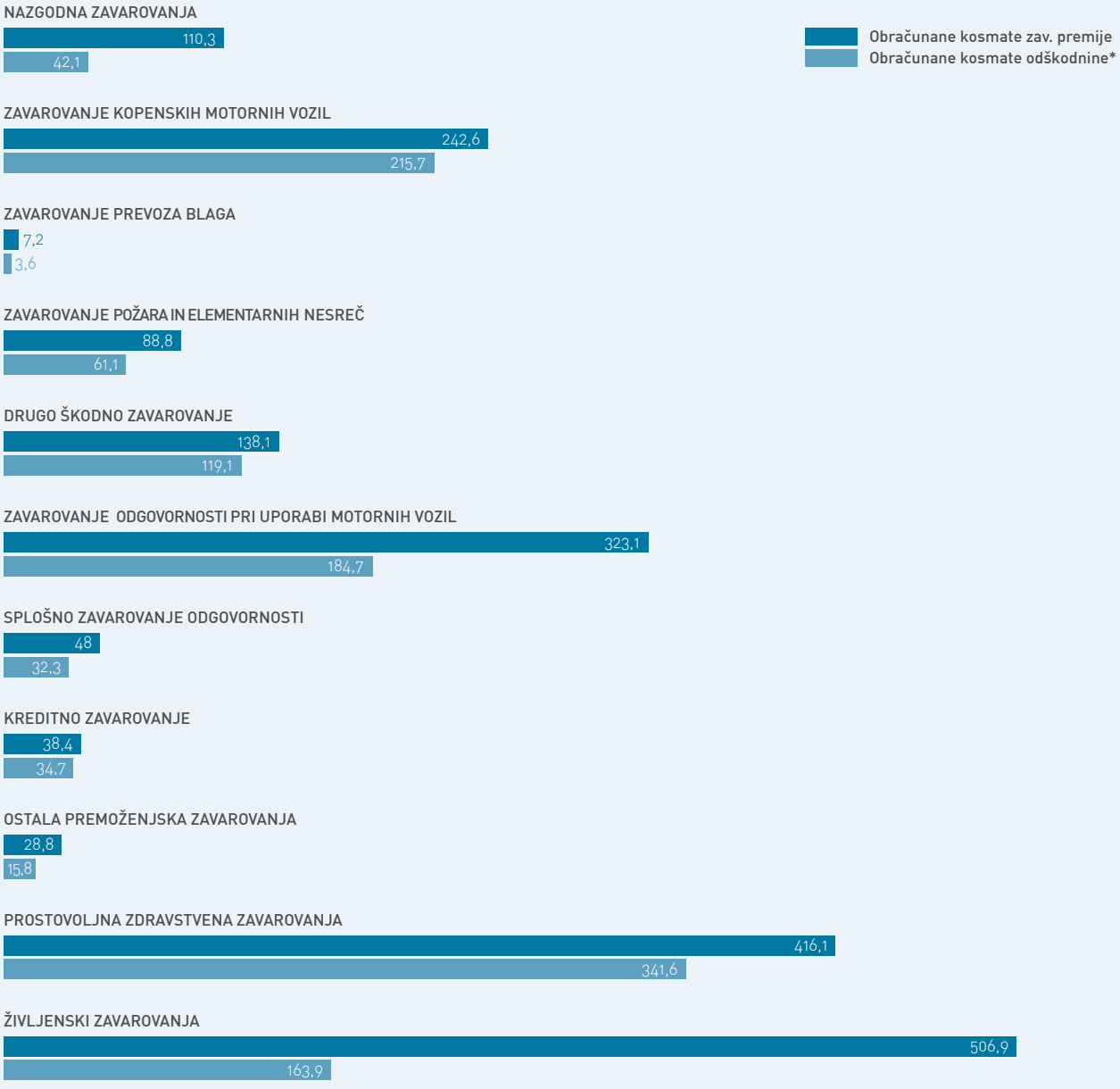

* ne vsebuje cenilnih stroškov
Vir: Obrazci St – 23, 27 in 50.

Tabela 2: Primerjava kosmatih zavarovalnih premij, števila zavarovancev in zavarovalnih polic v letih 2008 in 2009 po zavarovalnih vrstah življenjskih zavarovanj (zneski so v mio EUR)

	2008			2009		
	Število polic	Število zavarovancev	Kosmata zavarovalna premija	Število polic	Število zavarovancev	Kosmata zavarovalna premija
Življenjsko zavarovanje (razen ostalih zavarovalnih vrst iz skupine življenjskih zavarovanj)	563.953	692.812	224,9	568.391	693.540	224,0
Zavarovanje za primer poroke oz. rojstva	1.979	1.979	0,7	1.868	1.868	0,7
Življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega premoženja	362.668	389.537	251,6	453.322	432.667	232,8
Tontine	0	0	0	0	0	0
Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil	78.771	78.771	56,9	81.295	81.295	49,4
Zavarovanje izpada dohodkov zaradi nezgode ali bolezni	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	**1.007.371**	**1.163.099**	**534,1**	**1.104.876**	**1.209.370**	**506,9**

Vir: Obrazci St – 19, 21 in 23.

V skupini življenjskih zavarovanj so zavarovalnice v prejšnjih letih beležile visoke poraste obračunanih kosmatih premij, predvsem izrazita je bila visoka rast pri vrsti življenjskih zavarovanj vezanih na enote investicijskih skladov, oziroma na enote kritnega premoženja. Obračunana kosmata premija teh vrst zavarovanj je v letu 2008 porasla, vendar z dosti nižjimi stopnjami kot v predhodnih letih, v letu 2009 pa je že beležila padec.

Konec leta 2009 so imele zavarovalnice sklenjenih 1.104.876 polic življenjskih zavarovanj, s katerimi so zavarovale 1.209.370 zavarovancev. Število življenjskih polic se je v letu 2009 glede na predhodno leto povečalo za 9,7 odstotkov, število življenjskih zavarovancev pa za 4 odstotke. Kosmata obračunana zavarovalna premija življenjskih zavarovanj je bila nižja za 5,1 odstotek.

Največji delež v skupini življenjskih zavarovanj, merjen po velikosti zavarovalne premije, je tako kot že v predhodnem letu dosegla zavarovalna vrsta Življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov, oziroma na enote kritnega premoženja, ki predstavlja 45,9 odstotkov celotne premije (47,1 odstotek v letu 2008) in 35,8 odstotkov vseh zavarovancev (33,5 odstotkov v letu 2008) zavarovalne skupine življenjskih zavarovanj. Omenjena zavarovalna vrsta je v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom dosegla porast v številu polic za 25 odstotkov in številu zavarovancev za 11,1 odstotek, medtem ko je kosmata obračunana zavarovalna premija padla za 7,5 odstotkov.

V skupini življenjskih zavarovanj je na drugem mestu po velikosti zavarovalne premije zavarovalna vrsta Življenjsko zavarovanje (19. točka drugega odstavka 2. člena Zakona o zavarovalništvu) s 44,2 odstotka (leta 2008 42,1 odstotek) celotne kosmate obračunane zavarovalne premije in 57,3 odstotke (v letu 2008 je bil ta odstotek 59,6) vseh zavarovancev življenjskih zavarovanj.

Na tretjem mestu po velikosti zavarovalne premije je zavarovalna vrsta zavarovanje s kapitalizacijo izplačil z 9,7 odstotkov (leta 2008 10,7 odstotkov) celotne kosmate obračunane zavarovalne premije in 6,7 odstotkov (v letu 2008 6,8 odstotkov) vseh zavarovancev življenjskih zavarovanj.

3.1.2. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže zavarovalnic

Tržni deleži posameznih zavarovalnic se v letu 2009 v primerjavi z letom 2008 niso občutno spremenili. V obravnavanem letu se je najbolj povečal tržni delež Vzajemni zdravstveni zavarovalnici, in sicer za 0,5 odstotnih točk. Tržni delež se je povečal še Zavarovalnici Maribor in Triglav, zdravstvena zavarovalnica, (za 0,4 odstotne točke), Generali zavarovalnici (za 0,3 odstotne točke) in Zavarovalnici Tilia (za 0,1 odstotno točko). Največji padec tržnega deleža je v letu 2009 zabeležila Zavarovalnica Triglav, in sicer za 1,2 odstotni točki. Sledi ji NLB Vita, kateri se je tržni delež zmanjšal za 0,4 odstotne točke, za 0,1 odstotno točko pa se je zmanjšal tržni delež Grawe zavarovalnici in SID Prvi kreditni zavarovalnici. Tržni delež v letu 2008 ustanovljene ERGO zavarovalnice je v letu 2009 znašal 0,1 odstotek. Ostale zavarovalnice so v letu 2009 obdržale tržne deleže, ki so jih dosegle v letu 2008.

Največji tržni delež (izražen po obračunani kosmati premiji) ima na slovenskem zavarovalnem trgu še vedno Zavarovalnica Triglav (38,2 odstotka), kljub upadanju le-tega v zadnjih nekaj letih. Njena tržna deleža v skupini premoženjskih zavarovanj in v skupini življenjskih zavarovanj sta nižja kot pred letom (prvi za 0,8 odstotne točke, drugi za 1,7 odstotnih točk). V letu 2009 je Zavarovalnica Maribor s 13,6 odstotnim tržnim deležem prehitela Adriatic Slovenico s 13,4 odstotnim tržnim deležem, sledi Vzajemna zdravstvena zavarovalnica z 12,8 odstotnim deležem. Omenjene štiri največje zavarovalnice so v letu 2009 skupaj dosegle 78 odstotni delež zavarovalnega trga, kar je za dobre 0,2 odstotne točke manj kot v primerjalnem letu.

Tabela 3: Obračunane kosmate premije in tržni deleži zavarovalnic v letu 2009 (vsi zneski so v mio EUR)

NAZIV	2009							
	Premož. zav.	%	Zdrav. zav.	%	Živ. Zav.	%	Skupaj	%
Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d.d.	146,5	14,3	99,6	23,9	14,8	2,9	260,9	13,4
Arag zavarovanje pravne zaščite, d.d.	1,8	0,2	/	/	/	/	1,8	0,1
ERGO Zavarovalnica, d.d.	/	/	/	/	1,4	0,3	1,4	0,1
Generali, zavarovalnica, d.d.	51,2	5,0	/	/	18,9	3,7	70,1	3,6
Grawe, zavarovalnica, d.d.	11,8	1,2	/	/	23,6	4,7	35,4	1,8
KD Življenje, zavarovalnica, d.d.	/	/	/	/	69,3	13,6	69,3	3,6
Merkur zavarovalnica, d.d.	6,6	0,6	0,1	0,0	38,5	7,6	45,2	2,3
NLB Vita, d.d.	1,6	0,2	/	/	22,6	4,5	24,2	1,2
Prva osebna zavarovalnica, d.d.	0,1	0,0	0,0	0,0	28,7	5,7	28,8	1,5
SID – Prva kreditna zavarovalnica d.d.	11,1	1,1	/	/	/	/	11,1	0,6
Triglav, zdravstvena zavarovalnica, d.d.	0,2	0,0	67,1	16,1	/	/	67,3	3,5
Zavarovalnica Maribor, d.d.	199,3	19,4	/	/	67,0	13,1	266,3	13,6
Zavarovalnica Tilia, d.d.	61,8	6,0	/	/	10,4	2,1	72,2	3,7
Zavarovalnica Triglav, d.d.	532,8	52,0	/	/	211,7	41,8	744,5	38,2
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.	0,5	0,0	249,3	60,0	/	/	249,8	12,8
SKUPAJ	**1025,3**	**100**	**416,1**	**100**	**506,9**	**100**	**1948,3**	**100**

Vir: Obrazec St – 23.

Kot je bilo predhodno omenjeno je na področju premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih zavarovanj, še vedno močno v vodstvu Zavarovalnica Triglav z 52 odstotnim deležem (nižji za 0,8 odstotnih točk). Sledi ji Zavarovalnica Maribor z 19,4 odstotnim deležem (porast 0,6 odstotnih točk). Tretja po tržnem deležu je Adriatic Slovenica, s 14,3 odstotnim deležem, kar je za 0,4 odstotnih točk manj kot v predhodnem letu. Na področju premoženjskih zavarovanj so pridobile na tržnem deležu predvsem Generali zavarovalnica (porast za 0,7 odstotnih točk), Zavarovalnica Maribor (porast za 0,6 odstotnih točk) in Zavarovalnica Tilia (porast za 0,2 odstotni točki).

Tudi na področju življenjskih zavarovanj pripada še vedno največji tržni delež Zavarovalnici Triglav s 41,8 odstotnim deležem. Zavarovalnica KD Življenje je s 13,6 odstotnim deležem na drugem mestu, takoj za njo je s 13,1 odstotnim deležem Zavarovalnica Maribor. Sledi Merkur zavarovalnica s 7,6 odstotnim deležem ter kot peta Prva osebna zavarovalnica s 5,7 odstotnim tržnim deležem. Največji porast v tržnem deležu na področju življenjskih zavarovanj beleži Zavarovalnica Maribor s povečanjem deleža za 0,8 odstotnih točk, za 0,7 odstotnih točk se je povečal delež Merkur zavarovalnice, za 0,5 odstotnih točk se je povečal delež KD Življenja in za 0,4 odstotne točke delež Prve osebne zavarovalnice. Ergo zavarovalnica je v letu 2009 dosegla 0,3 odstotni tržni delež. Za 0,1 odstotno točko so se povečali še deleži Generali zavarovalnice, Grawe zavarovalnice in Zavarovalnice Tilia. Največji padec tržnega deleža na omenjenem področju beležita Zavarovalnica Triglav za 1,7 odstotnih točk in zavarovalnica NLB Vita z zmanjšanjem za 1,1 odstotno točko. Tržni delež na področju življenjskih zavarovanj pa se je znižal tudi zavarovalnici KD Življenje (za 0,5 odstotnih točk), Adriatic Slovenici (za 0,2 odstotni točki) in zavarovalnici Grawe (za 0,1 odstotno točko).

Največji tržni delež ima na slovenskem zavarovalnem trgu Zavarovalnica Triglav, d.d.

Na področju prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj je bila v letu 2009 še vedno vodilna Vzajemna zdravstvena zavarovalnica s 60 odstotnim tržnim deležem, ki se je v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za 0,3 odstotne točke. Sledi ji zavarovalnica Adriatic Slovenica s 23,9 odstotnim tržnim deležem, ki se je v primerjavi s predhodnim letom znižal za 0,6 odstotnih točk in Triglav, zdravstvena zavarovalnica s 16,1 odstotnim tržnim deležem, kar je za 0,9 odstotnih točk več kot v predhodnem letu.

3.2. Kmetijska zavarovanja

Kmetijstvo je usodno odvisno od vremena in podnebnih sprememb, ki pa ne prizadenejo enako vseh regij. Ker zavarovanje postaja osnovna oblika varovanja pred posledicami naravnih nesreč, država s sofinanciranjem zavarovalne premije spodbuja kmete k zavarovanju kmetijske proizvodnje. Subvencioniranje zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje poteka na osnovi Uredbe o sofinanciranju zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje. Omenjeno obliko državne pomoči izvaja Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano od leta 2006 in se vsako leto dopolnjuje. V letu 2009 je višina sofinanciranja zavarovalne premije za zavarovanje posevkov, nasadov in plodov znašala 50 odstotkov.

Izraz kmetijska zavarovanja zajema zavarovalni podvrsti zavarovanje posevkov in plodov ter zavarovanje živali, ki sta zajeti v zavarovalni vrsti ostala škodna zavarovanja. Omenjena zavarovanja izvajajo štiri zavarovalnice (Adriatic Slovenica, Zavarovalnica Maribor, Zavarovalnica Tilia in Zavarovalnica Triglav). V nadaljevanju je pozornost usmerjena na podvrsto zavarovanje posevkov in plodov v kateri so zavarovalnice v obdobju od leta 2005 do 2009 dosegale neugodne rezultate. Zavarovanje posevkov in plodov vključuje predvsem zavarovanje naslednjih nevarnosti na posevkih in plodovih: toča, požar, udar strele, vihar, poplava, spomladanski mraz in ostale nevarnosti.

Tabela 4: Zavarovanja posevkov in plodov v obdobju 2005-2009 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12.)

LETO	ZAVAROVANJA		ŠKODE		ŠKODNI REZULTAT (V %)
	Število zavarovanj	Obračunana zavarovalna premija	Število škod	Obračunana kosmata odškodnina	
2005	17.472	5,2	2.232	7,9	153,6
2006	21.650	6,4	3.601	7,4	114,6
2007	21.314	8,6	4.107	5,8	68,0
2008	21.127	12,4	9.509	38,6	312,3
2009	23.992	23,4	12.739	37,1	159,0

Vir: Obrazec St – 9.

Iz Tabele 4 je razvidno, da se je število zavarovanj posevkov in plodov od leta 2005 do leta 2009 povečalo iz 17.472 na 23.992 oziroma za 37,3 odstotke, pri čemer se je obračunana zavarovalna premija povečala iz 5,2 mio EUR na 23,4 mio EUR oziroma za 350 odstotkov. V istem obdobju je prišlo kar do 470,7 odstotnega porasta števila škod (iz 2.232 v letu 2005 na 12.739 v letu 2009), pri čemer je obračunana kosmata zavarovalnina porasla iz 7,9 mio EUR na 37,1 mio EUR oziroma za 369,6 odstotkov.

Število škod je od leta 2005 do 2009 stalno naraščalo, medtem ko je obračunana kosmata zavarovalnina od leta 2005 do 2007 padala, zato je v omenjenem obdobju padala tudi povprečna škoda. V letu 2008 je kot posledica pogostih neurij (v največji meri povezanih s točo) prišlo do izrazitega porasta obračunane kosmate zavarovalnine (za 565,5 odstotkov v primerjavi z letom 2007), le-ta se je v letu 2009 malenkost znižala.

Iz primerjave škodnega rezultata (obračunana kosmata zavarovalnina / obračunana zavarovalna premija) izhaja, da so zavarovalnice edino v letu 2007 uspele obračunano kosmato zavarovalnino v celoti pokriti z obračunano zavarovalno premijo. Najslabši je bil škodni rezultat v letu 2008 (312,3 odstotke), saj so obračunane kosmate zavarovalnine kar za 212,3 odstotke presegale obračunano zavarovalno premijo omenjenih zavarovanj. Škodni količnik se je sicer v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom izboljšal, vendar je za zavarovalnice še vedno neugoden, saj presega 100 odstotkov. Gibanje obračunane zavarovalne premije in obračunane kosmate zavarovalnine je razvidno tudi iz Slike 5.

Slika 4: Zavarovanja posevkov in plodov v obdobju 2005-2009 (na dan 31.12.; zneski za obračunane kosmate zavarovalnine so v 1000 EUR, zneski povprečnih škod pa v EUR)

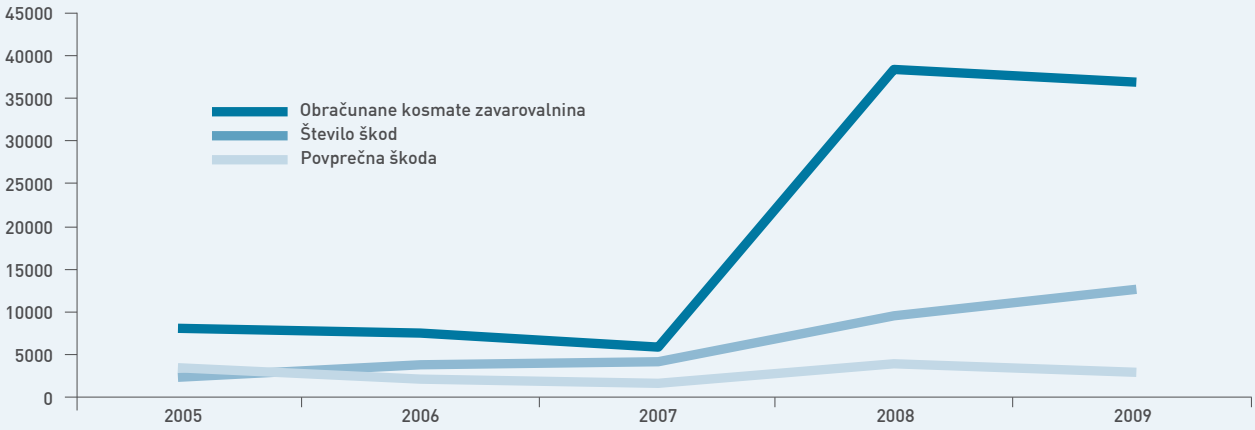

Vir: Obrazec St – 9.

Slika 5: Zavarovanja posevkov in plodov v obdobju 2005-2009 (na dan 31.12.; vsi zneski so v 1000 EUR)

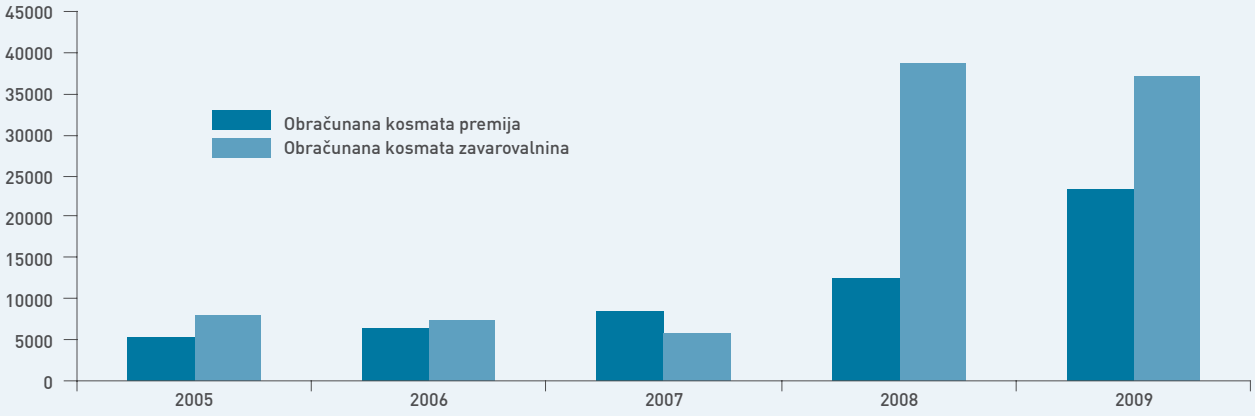

Vir: Obrazec St – 9.

Zaradi klimatskih razmer ter dosedanjega izredno neugodnega škodnega rezultata in velikih izgub pri izvajanju kmetijskih zavarovanj (predvsem zavarovanj posevkov in plodov) so zavarovalnice primorane sprejeti določene ukrepe za izboljšanje in stabiliziranje poslovnih rezultatov, kot so: povečanje vloge ocene in prevzema rizika pri sklepanju zavarovanj, uporaba premijskih stopenj po posameznih območjih ter za posamezne nevarnosti, uvajanje soudeležbe zavarovancev v zavarovalne produkte (uvajanje odbitnih franšiz), limitiranje zavarovalnih vsot po posameznih skupinah kmetijskih kultur, pridobivanje ustreznega pozavarovalnega kritja.

3.3. Zavarovalnice iz držav članic EU, ki v Sloveniji neposredno opravljajo zavarovalne posle in primerjava z drugimi državami

V letu 2009 je 368 zavarovalnic, ki imajo sedež na območju držav članic Evropske skupnosti, ki delujejo v okviru Evropske unije, lahko v Republiki Sloveniji neposredno opravljalo zavarovalne posle. Pri tem ima največ zavarovalnic sedež v Veliki Britaniji (93 zavarovalnic oziroma 25,3 odstotke vseh zavarovalnic iz držav članic EU, ki v Sloveniji neposredno opravljajo zavarovalne posle). Sledijo zavarovalnice s sedežem na Irskem (38 zavarovalnic) in v Avstriji (32 zavarovalnic), Nemčiji (28 zavarovalnic), Luksemburgu (24 zavarovalnic), Italiji (23 zavarovalnic), Franciji (19 zavarovalnic), Belgiji (14 zavarovalnic) ter na Švedskem in na Nizozemskem po 13 zavarovalnic. Ostale države članice imajo manj kot 10 zavarovalnic, ki v Sloveniji neposredno opravljajo zavarovalne posle, in sicer so to še: Madžarska, Liechtenstein, Finska, Danska, Poljska, Španija, Češka, Slovaška, Gibraltar, Estonija, Litva, Latvija, Malta, Norveška, Bolgarija, Grčija, Portugalska in Romunija. Poleg teh pa v Sloveniji opravljajo zavarovalne posle tudi tri podružnice zavarovalnic iz držav članic EU.

***Slovenija** se uvršča med **srednje razvite** evropske države, saj je po deležu skupne **zavarovalne** premije v bruto domačem proizvodu na **13. mestu** med državami **EU**.*

Podatki o skupni premiji za zavarovanja, ki so jih v Sloveniji v letu 2009 sklenile zavarovalnice iz držav Evropske unije, ki v Sloveniji neposredno opravljajo zavarovalne posle, še niso znani. Skupna premija takih zavarovanj pa je v letu 2008 znašala 7,7 mio EUR, skupne škode pa 2,1 mio EUR. Največ premije so zbrale zavarovalnice iz Avstrije (56,6 odstotkov), Velike Britanije (20,9 odstotkov), sledijo zavarovalnice Francije, Irske, Italije, Nemčije, Danske, Luksemburga, Švedske, Romunije, Nizozemske, Norveške in Liechtensteina. Skupna premija, ki so jo v istem obdobju zbrale podružnice zavarovalnic iz držav EU, je v letu 2009 za 17,4 odstotke višja kot v letu poprej in znaša 9.131,7 tisoč EUR, medtem ko škode iz naslova teh zavarovanj znašajo 1.351,5 tisoč EUR.

V letu 2009 je skupna premija zavarovanj, ki so jih naše zavarovalnice neposredno sklenile v državah članicah EU dosegla znesek 209 tisoč EUR, kar je za 54,6 odstotkov manj kot v letu 2008. Največ premij je bilo zbranih v Nemčiji (58,3 odstotke), Avstriji (15,5 odstotkov), Italiji (9,7 odstotkov), sledijo Češka, Madžarska, Slovaška in Poljska. Preko podružnic so naše zavarovalnice zbrale 1,1 mio EUR premije, in sicer v celoti preko dveh podružnic na Slovaškem.

Po razvitosti zavarovalnega trga se Slovenija uvršča med srednje razvite evropske države, kar je razvidno iz primerjalnih podatkov držav članic EU . Po deležu skupne zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu si z Malto in Španijo deli trinajsto mesto med državami EU oziroma dosega 65,1 odstotek povprečja EU (64,8 odstotkov v letu 2007) in je pred Ciprom, Poljsko, Češko, Madžarsko, Luksemburgom, Slovaško, Bolgarijo, Estonijo, Latvijo, Grčijo in Romunijo, zaostaja pa za drugimi državami Evropske unije. Po velikosti zbrane premije na prebivalca pa zavzema nekoliko slabše, 15. mesto med sedemindvajseterico. Za razliko od primerljivih držav pa še vedno dosega bistveno manjši delež življenjskih zavarovanj v celotni zavarovalni premiji, in sicer le 31,8 odstotka, medtem ko dosegajo vse druge države, razen Latvije, Bolgarije, Estonije in Romunije, večji delež, in sicer do polovice in več celotne premije. Delež premije življenjskih zavarovanj v celotni zavarovalni premiji je do leta 2007 naraščal in se je od leta 2000 povečal za 12,9 odstotnih točk (leta 2000 je bil znesek življenjskih zavarovanj 84,4 USD, leta 2007 pa 416,5 USD na prebivalca), v letu 2008 pa je delež padel za 0,4 odstotne točke. Razlog za nizek delež življenjskih zavarovanj v celotni zavarovalni premiji gre iskati v velikem deležu socialnih zavarovanj, premajhnem poznavanju produktov življenjskih zavarovanj, neosveščenosti prebivalstva o potrebi po tovrstnih zavarovanjih, v letu 2009 pa je na padec življenjskih zavarovanj vplivala tudi finančna kriza in poslabšanje standarda.

[1] To so podružnice zavarovalnic Wiener Städtische Versicherung AG, Victoria - Volksbanken Versicherungs AG in Allianz Hungaria Zrt..
[2] Podatki so nepopolni, zato ne primerjamo s preteklim letom
[3] Zadnji razpoložljivi podatki se nanašajo na leto 2008.

Tabela 5: Zavarovalna dejavnost po posameznih državah v letu 2008

DRŽAVA	CELOTNA ZAVAROVALNA PREMIJA (v mio USD)	DELEŽ CELOTNE ZAV. PREMIJE v BDP (%)	CELOTNA ZAV. PREMIJA NA PREBIVALCA (v USD)	DELEŽ ŽIVLJENJSKE PREMIJE V CELOTNI ZAV. PREMIJI (%)
Avstrija (AT)	23.925	5,8	2.866	45,3
Belgija (BE)	49.077	9,1	4.299	66,7
Bolgarija (BG)	1.354	2,7	179	13,7
Ciper (CY)	1.020	4,1	1.181	48,2
Češka (CZ)	8.168	3,5	804	40,6
Danska (DK)	31.457	8,7	5.419	63,9
Estonija (EE)	518	2,0	389	23,1
Finska (FI)	23.336	8,5	4.393	79,4
Francija (FR)	273.007	9,2	4.131	66,4
Grčija (GR)	6.673	1,9	594	51,7
Irska (IE)	44.918	7,9	4.915	75,8
Italija (IT)	140.689	5,9	2.264	58,7
Latvija (LV)	700	2,0	309	5,7
Luksemburg (LU)	19.319	3,3	3.914	82,8
Madžarska (HU)	5.028	3,1	501	53,1
Malta (MT)	1.167	5,4	1.127	32,4
Nemčija (DE)	243.085	6,6	2.919	45,8
Nizozemska (NL)	112.611	12,9	6.850	34,5
Poljska (PL)	24.403	4,6	643	59,3
Portugalska (PT)	22.704	9,2	2.122	71,7
Romunija (RO)	3.523	1,8	165	19,8
Slovaška (SK)	2.940	3,1	549	46,7
SLOVENIJA (SI)	**2.971**	**5,4**	**1.484**	**31,8**
Španija (ES)	87.038	5,4	1.909	45,0
Švedska (SE)	36.432	7,6	3.996	71,1
Velika Britanija (UK)	450.152	15,7	6.858	76,1
EU (27)*	1.616.461	8,3	3.061	61,8

Vir: Sigma 3/2009.

* Vključene so vse države EU, vključno z Litvo.

Slika 6: Primerjava deležev celotne zavarovalne premije v BDP (%) v državah EU v letu 2008

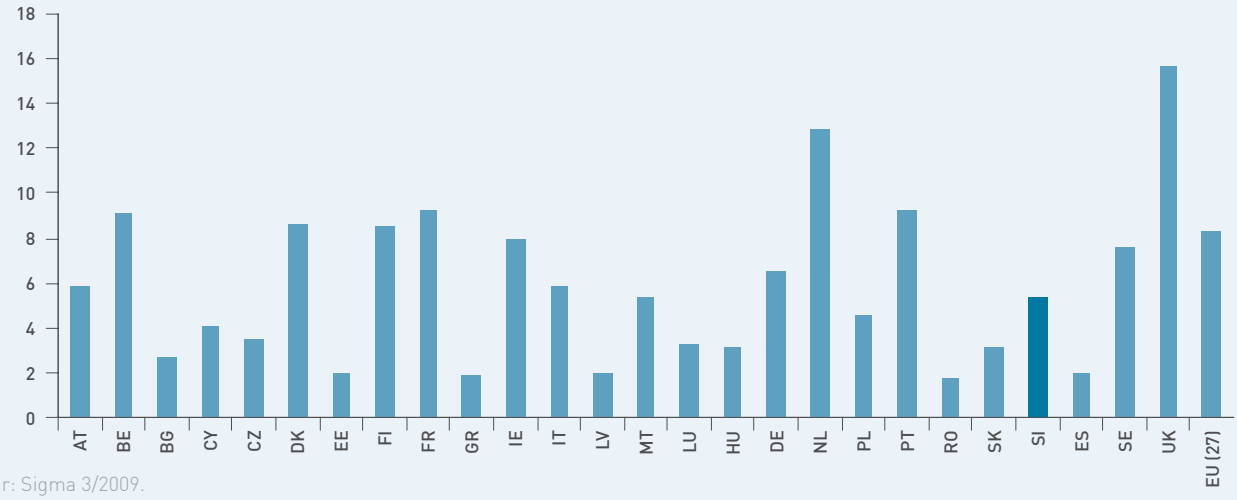

Vir: Sigma 3/2009.

Slika 7: Rast kosmate obračunane zavarovalne premije od leta 2007 do 2008 (v %)

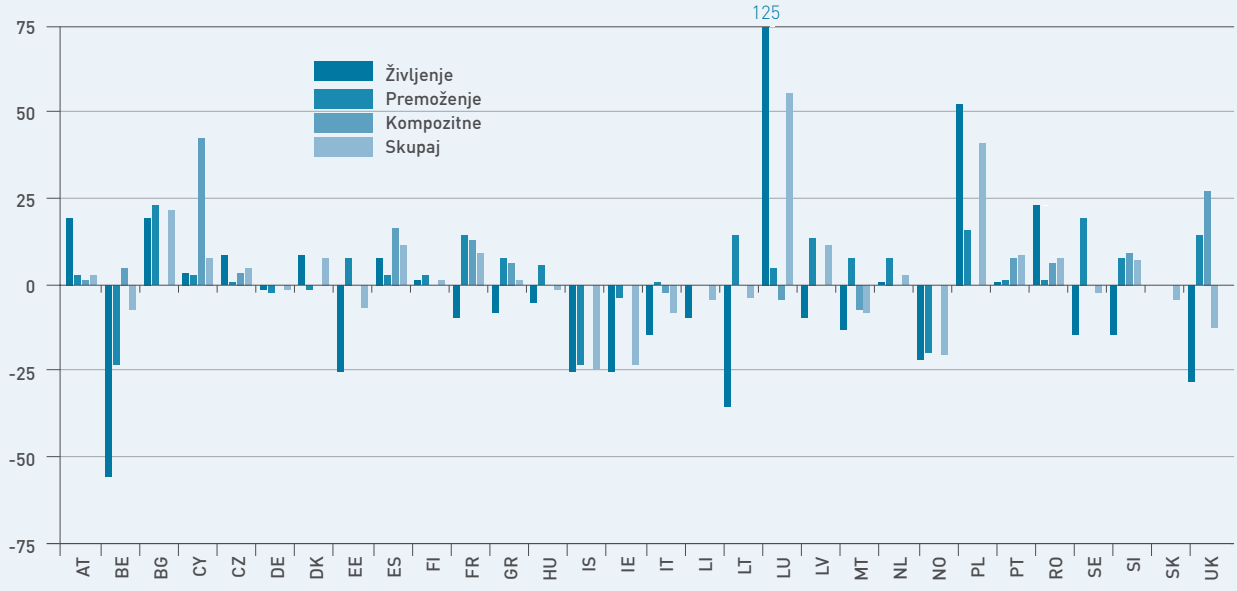

Vir: CEIOPS – Financial Stability Report 2010 - First Interim half-yearly report to the EFC-FST.

V skladu s podatki, ki jih je 30 držav predložilo Odboru evropskih zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (angl.: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors – CEIOPS), se je v povprečju rast obračunane kosmate zavarovalne premije do leta 2007, v letu 2008 prevesila v zmerno znižanje, predvsem pri življenjskih zavarovanjih. Polovica držav članic je sicer tudi v letu 2008 dosegla povečanje skupne obračunane kosmate zavarovalne premije. Nekatere države članice so poročale, da je obračunana kosmata zavarovalna premija življenjskih zavarovanj v letu 2009 zopet porasla. Kot posledica finančne krize je prišlo v letu 2008 do znižanja presežka razpoložljivega kapitala nad zahtevanim minimalnim kapitalom, predvsem pri življenjskih zavarovanjih. Zaradi finančne krize so morale nekatere zavarovalnice povečati kapital, nekatere od njih so prejele finančno pomoč tudi s strani države. Okrevanje finančnih trgov v prvi polovici leta 2009 se je odrazilo v povečanju presežka razpoložljivega kapitala nad zahtevanim minimalnim v primerjavi s koncem leta 2008 in v malenkost višjih donosih sredstev.

3.4. Izidi poslovanja

V analizi računovodskih izkazov zavarovalnic za leto 2008 so zajeti revidirani računovodski izkazi, za leto 2009 pa nerevidirani računovodski izkazi, ločeno za zavarovalnice in pozavarovalnice. Zavarovalnice so izkaze pripravile v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja in predpisi Agencije (Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL2009, Sklep o kontnem okviru za zavarovalnice – SKL2007, Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov).

Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL2009 določa podrobnejšo vsebino letnega poročila zavarovalnice, ki mora obsegati računovodske izkaze (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz vseobsegajočega donosa, izkaz denarnih tokov, izkaz sprememb lastniškega kapitala s prikazom uporabe bilančnega dobička ali bilančne izgube), pojasnila k računovodskim izkazom ter poslovno poročilo.

3.4.1. Izidi poslovanja zavarovalnic

Izkaz poslovnega izida zavarovalnic prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid poslovnega leta. Sestavlja se ločeno za premoženjska zavarovanja, razen zdravstvenih zavarovanj, življenjska zavarovanja, zdravstvena zavarovanja in dopolnilna zdravstvena zavarovanja.

Tabela 6: Zbirni izkaz poslovnega izida zavarovalnic za leto 2008 in 2009 (vsi zneski so v mio EUR)

	D. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA ZAVAROVALNIC	2008	2009
I.	Izid iz premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj (A.X)	0,7	19,4
II.	Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)	1,5	27,4
III.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (C.XIII)	10,9	10,8
IV.	Prihodki naložb	103,8	99,1
V.	Razporejen donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)	-4,7	2,5
VI.	Razporejen donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz zdravstvenih zavarovanj (C.X)	-4,6	1,3
VII.	Odhodki naložb	87,2	69,9
VIII.	Razporejen donos naložb, prenesen v izkaz izida iz premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih zavarovanj (A.II)	14,8	58,8
IX.	Drugi prihodki iz zavarovanj	6,9	8,7
X.	Drugi odhodki iz zavarovanj	9,3	7,1
XI.	Drugi prihodki	1,8	3,1
XII.	Drugi odhodki	0,7	0,4
XIII.	Poslovni izid obračunskega obdobja pred obdavčitvijo (I + II + III + IV + V + VI – VII – VIII + IX – X + XI – XII)	4,3	36,1
XIV.	Davek iz dobička	16,9	15,7
XV.	Odloženi davki	14,8	2,7
XVI.	Čisti poslovni izid obračunskega obdobja (I + II + III + IV + V + VI – VII – VIII + IX – X + XI – XII – XIV ± XV)	2,2	23,1

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2008 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009.

Zavarovalnice so za poslovno leto 2009 izkazale skupaj 23,1 mio EUR čistega dobička, kar je za 20,9 mio EUR več kot v letu 2008, ko so ustvarile čisti dobiček v višini 2,2 mio EUR. Negativni čisti poslovni izid so izkazale 4 zavarovalnice, v skupni višini 9,6 mio EUR, pri čemer ima večina od njih zelo nizek negativni čisti poslovni izid (v letu 2008 je šest zavarovalnic izkazalo negativni čisti poslovni izid v skupni višini 21,4 mio EUR).

Zavarovalnice so pozitiven zavarovalno-tehnični rezultat dosegle tako v okviru premoženjskih, razen zdravstvenih (19,4 mio EUR, kar je za 18,7 mio EUR več kot leto prej), kot tudi življenjskih zavarovanj (27,4 mio EUR, kar je za 25,9 mio EUR več kot leto prej), edino pri zdravstvenih zavarovanjih je bil zavarovalno-tehnični izid malenkost nižji kot v primerjalnem letu, in sicer 10,8 mio EUR (leto prej 10,9 mio EUR).

Na ugodne poslovne rezultate zavarovalnic za leto 2009 je v veliki meri vplivalo izboljšanje razmer na kapitalskih trgih, kar se kaže v znatnem izboljšanju izida iz financiranja oziroma naložb, predvsem zaradi zmanjšanja odhodkov od naložb. Na premoženjska zavarovanja, razen zdravstvenih so tudi v letu 2009, vendar v manjši meri kot v letu 2008, vplivale katastrofalne škode, ki so bile posledica naravnih nesreč in neurij po celi državi (toča).

Tabela 7: Zbirni izračun vseobsegajočega donosa zavarovalnic za leto 2008 in 2009 (vsi zneski so v mio EUR)

	E. IZRAČUN VSEOBSEGAJOČEGA DONOSA ZAVAROVALNIC	2008	2009
I.	Čisti dobiček / izguba poslovnega leta po obdavčitvi	2,2	23,1
II.	Drugi vseobsegajoči donos po obdavčitvi	-158,2	23,5
III.	Celotni vseobsegajoči donos (I + II)	-156,0	46,6

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2008 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009.

Celotni vseobsegajoči donos je sprememba lastniškega kapitala v obračunskem obdobju. V letu 2008 je bil zaradi visokih izgub iz ponovne izmere finančnih sredstev razpoložljivih za prodajo (negativni prevrednotovalni popravki) celotni vseobsegajoči donos zavarovalnic negativen, in je znašal 156 mio EUR. V letu 2009 je omenjeni donos pozitiven, dosegel je 46,6 mio EUR, kar je posledica povečanja poštene vrednosti finančnih sredstev razpoložljivih za prodajo in povečanja čistega dobička poslovnega leta.

Tabela 8: Zbirni izkaz izida iz premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj zavarovalnic za leto 2008 in 2009 (vsi zneski so v mio EUR)

	A. IZKAZ IZIDA IZ PREMOŽENJSKIH, RAZEN ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ	2008	2009
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	791,9	820,6
II.	Razporejen donos naložb, prenesen iz izkaza čistega izida zavarovalnic	14,8	58,8
III.	Drugi čisti zavarovalni prihodki	7,3	7,3
IV.	Čisti odhodki za škode	556,8	605,3
V.	Sprememba drugih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij (+/-)	-6,6	-5,4
VI.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	13,3	13,2
VII.	Čisti obratovalni stroški	209,1	206,4
VIII.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	27,2	37,0
IX.	Izid iz premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj (I + II + III – IV ± V – VI – VII – VIII)	0,7	19,4

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2008 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009.

Čisti prihodki od zavarovalnih premij premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj so v letu 2009 porasli za 3,6 odstotkov. Razporejen donos naložb, prenesen iz izkaza čistega izida zavarovalnice se je v primerjavi s predhodnim letom zvišal za skoraj štirikrat, kar je posledica zmanjšanja odhodkov od naložb. Na drugi strani so porasli čisti odhodki za škode za 8,7 odstotkov, drugi čisti zavarovalni odhodki za 36 odstotkov, čisti obratovalni stroški pa so se zmanjšali za 1,3 odstotke. Zavarovalnice so tako izkazale 19,4 mio EUR pozitivnega zavarovalno-tehničnega izida iz premoženjskih zavarovanj, kar je za 18,7 mio EUR več od izida, ki so ga zavarovalnice izkazale v predhodnem letu.

Tabela 9: Zbirni izkaz izida iz življenjskih zavarovanj zavarovalnic za leto 2008 in 2009 (vsi zneski so v mio EUR)

	B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ	2008	2009
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	493,5	465,8
II.	Prihodki naložb	86,2	101,2
III.	Čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	33,4	113,3
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	30,6	27,7
V.	Čisti odhodki za škode	151,4	161,1
VI.	Sprememba ostalih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij (+/-)	-37,4	-333,2
VII.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	-0,2	-0,1
VIII.	Čisti obratovalni stroški	113,6	110,8
IX.	Odhodki naložb	68,4	20,2
X.	Čiste neiztržene izgube naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	249,6	29,6
XI.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	26,7	23,3
XII.	Razporejeni donos naložb, prenesen v izkaz čistega izida zavarovalnic	-4,7	2,5
XIII.	Izid iz življenjskih zavarovanj (I + II + III + IV – V ± VI – VII – VIII – IX – X – XI – XII)	1,5	27,4

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2008 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009.

Čisti prihodki od zavarovalnih premij življenjskih zavarovanj so se v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom zmanjšali za 5,6 odstotkov (v letu 2008 so se povečali za 4,2 odstotka). Prihodki naložb so se povečali za 17,4 odstotke, čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje pa so se povečali za več kot trikrat. Na drugi strani so se čisti odhodki za škode povečali za 6,4 odstotke. Občutno višja je sprememba ostalih zavarovalno-tehničnih rezervacij, in sicer skoraj devetkrat višja kot pred letom. Porast omenjene postavke v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom je posledica porasta spremembe matematičnih rezervacij. Čiste neiztržene izgube naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje so se v letu 2009 znižale za 88,1 odstotek. Postavka odhodki naložb, je nižja za 70,5 odstotkov, predvsem na račun zmanjšanja postavke Prevrednotovalni finančni odhodki (iz 44,2 mio EUR v letu 2008 na 7,3 mio EUR v letu 2009) in postavke Izgube pri odtujitvah naložb (iz 19,1 mio EUR v letu 2008 na 7 mio EUR v letu 2009). Zmanjšali so se tudi čisti obratovalni stroški za 2,5 odstotkov in drugi čisti zavarovalni odhodki za 12,7 odstotkov. Zavarovalnice so tako dosegle zavarovalno-tehnični izid življenjskih zavarovanj v višini 27,4 mio EUR, kar je za 25,9 mio EUR več kot v predhodnem letu.

Tabela 10: Zbirni izkaz izida iz zdravstvenih zavarovanj zavarovalnic za leto 2008 in 2009 (vsi zneski so v mio EUR)

	C. IZKAZ IZIDA IZ ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ	2008	2009
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	387,7	413,0
II.	Prihodki naložb	7,9	7,6
III.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	0,2	0,2
IV.	Čisti odhodki za škode	323,8	342,0
V.	Sprememba ostalih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij (+/-)	0	-0,2
VI.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	0	0
VII.	Čisti obratovalni stroški	51,2	53,4
VIII.	Odhodki naložb	10,4	2,9
IX.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	2,0	4,1
X.	Razporejeni donos naložb, prenesen v izkaz čistega izida zavarovalnic (-)	-4,6	1,3
XI.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (I + II + III – IV ± V – VI – VII – VIII – IX – X) pred razporeditvijo polovice pozitivnega izida iz dopolnilnega zavarovanja	13,0	16,9
XII.	Razporejena polovica pozitivnega izida iz dopolnilnega zavarovanja	2,1	6,1
XIII.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (XI – XII)	10,9	10,8

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2008 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009.

Zavarovalno-tehnični izid zdravstvenih zavarovanj je bil v letu 2006 še negativen (-2,1 mio EUR), od leta 2007 pa je pozitiven in iz leta v leto narašča, tako je v letu 2009 dosegel že 10,8 mio EUR, kar je malenkost manj (za 0,1 mio EUR) kot v predhodnem letu. Čisti prihodki od zavarovalnih premij so se v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom povečali za 6,5 odstotkov, medtem ko so se čisti odhodki za škode povečali za 5,6 odstotkov in čisti obratovalni stroški za 4,3 odstotke. Znižali so se prihodki naložb za 3,8 odstotkov in odhodki naložb, enako kot pri življenjskih zavarovanjih, za 72,1 odstotek.

Tabela 11: Zbirni izkaz izida iz dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj zavarovalnic za leto 2008 in 2009 (vsi zneski so v mio EUR)

	Ca. IZKAZ IZIDA IZ DOPOLNILNIH ZAVAROVANJ	2008	2009
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	378,7	403,4
II.	Prihodki naložb	7,7	7,3
III.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	0,3	0,2
IV.	Čisti odhodki za škode	321,5	339,6
V.	Sprememba ostalih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij (+/-)	0	-0,2
VI.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	0	0
VII.	Čisti obratovalni stroški	46,5	48,0
VIII.	Odhodki naložb	10,3	2,9
IX.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	1,8	3,9
X.	Razporejeni donos naložb, prenesen v izkaz čistega izida zavarovalnic (-)	-4,7	1,3
XI.	Izid iz dopolnilnih zavarovanj (I + II + III – IV ± V – VI – VII – VIII – IX – X)	11,3	15,0

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2008 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009.

Dopolnilna zdravstvena zavarovanja so prostovoljna zdravstvena zavarovanja, ki krijejo razliko ali del razlike med celotnimi stroški zdravstvenih storitev in stroški teh storitev, ki jih krije obvezno zdravstveno zavarovanje po zakonu, ki ureja obvezna zdravstvena zavarovanja. Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009 (Ur. l. RS, št. 47/09) zavarovalnicam, ki opravljajo posle omenjenih zavarovanj nalaga, da sestavljajo še izkaz poslovnega izida in bilanco stanja iz dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Na slovenskem trgu delujejo tri take zavarovalnice, ki so leto 2009 v okviru dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj končale s pozitivnim izidom v višini 15 mio EUR, kar je za 32,7 odstotkov več kot v predhodnem letu. Pri tem so se čisti prihodki od zavarovalnih premij dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj v primerjavi s predhodnim letom povečali za 6,5 odstotkov in so znašali 403,4 mio EUR, kar predstavlja kar 97,7 odstotkov čistih prihodkov od premij vseh zdravstvenih zavarovanj. Čisti odhodki za škode so se v istem obdobju povečali za 5,6 odstotkov in so znašali 339,6 mio EUR, ter tako v čistih odhodkih za škode vseh zdravstvenih zavarovanj predstavljajo 99,3 odstotni delež. Čisti obratovalni stroški so se glede na predhodno leto zvišali za 3,2 odstotka. Tudi pri teh zavarovanjih so se odhodki naložb znižali, in sicer za 71,8 odstotkov.

3.4.2. Izidi poslovanja pozavarovalnic

V letu 2009 sta pozavarovalnici, podobno kot v letu 2008, prizadele visoke pozavarovalne škode zaradi naravnih nesreč. Kljub temu je bil zavarovalno-tehnični izid pozavarovalnic v letu 2009 pozitiven, in sicer v višini 4,3 mio EUR (v letu 2008 je bil negativen v višini 1,5 mio EUR). Pozitivni zavarovalno-tehnični izid je posledica povečanja čistih prihodkov od zavarovalnih premij, ki so se v letu 2009 povečali za 5,9 odstotkov, medtem ko so se na drugi strani čisti odhodki za škode povečali za 4,6 odstotkov in čisti obratovalni stroški za 3,8 odstotkov. Kljub pozitivnemu zavarovalno-tehničnemu izidu sta pozavarovalnici za leto 2009 izkazali negativni čisti poslovni izid, in sicer skupaj v višini 5,4 mio EUR, kar je za 1,7 mio EUR bolje kot leta 2008. Čisti poslovni izid je negativen predvsem zaradi zmanjšanja prihodkov naložb, ki so se v primerjavi s predhodnim letom zmanjšali za 33 odstotkov, predvsem zaradi zmanjšanja prihodkov od obresti (za 17,7 odstotkov), prevrednotovalnih finančnih prihodkov (za 82,9 odstotkov) in dobičkov pri odtujitvah naložb (za 35,4 odstotke). Odhodki naložb so se sicer zmanjšali za 31,4 odstotke, kar je bistveno manj kot pri zavarovalnicah. Manjše zmanjšanje odhodkov naložb je posledica povečanja izgub pri odtujitvah naložb glede na preteklo leto (za 142,2 odstotka).

Prav tako kot pri zavarovalnicah, je bil tudi pri pozavarovalnicah celotni vseobsegajoči donos v letu 2008, zaradi visokih izgub iz ponovne izmere finančnih sredstev razpoložljivih za prodajo, negativen. V letu 2009 so pozavarovalnice, kljub izkazanemu čistemu negativnemu poslovnemu izidu obračunskega obdobja v višini 5,4 mio EUR, dosegle pozitiven celotni vseobsegajoči donos, ki je znašal 5,8 mio EUR. Le-ta je posledica dobičkov iz ponovne izmere finančnih sredstev razpoložljivih za prodajo (povečanja poštene vrednosti).

Tabela 12: Zbirni izkaz poslovnega izida in vseobsegajočega donosa pozavarovalnic za leto 2008 in 2009 (vsi zneski so v mio EUR)

	A. IZKAZ IZIDA IZ DRUGIH ZAVAROVANJ (Razen življenjskih in zdravstvenih zavarovanj)	2008	2009
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	170,5	180,6
II.	Razporejeni donos naložb, prenesen iz izkaza čistega izida pozavarovalnic	2,4	6,4
IV.	Čisti odhodki za škode	124,9	130,7
V.	Sprememba drugih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij (+/-)	-0,3	-0,9
VII.	Čisti obratovalni stroški	49,0	50,8
VIII.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	0,2	0,3
IX.	Izid iz premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj (I + II – IV ± V – VII – VIII)	-1,5	4,3
	D. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA POZAVAROVALNIC	**2008**	**2009**
I.	Izid iz premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj (A.X)	-1,5	4,3
IV.	Prihodki naložb	27,0	18,1
VII.	Odhodki naložb	30,6	21,0
VIII.	Razporejen donos naložb, prenesen v izkaz izida premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj (A.II)	2,4	6,4
IX.	Drugi prihodki iz zavarovanj	0,1	1,1
X.	Drugi odhodki iz zavarovanj	0,5	1,1
XI.	Drugi prihodki	0	0
XII.	Drugi odhodki	0	0
XIII.	Poslovni izid obračunskega obdobja pred obdavčitvijo (I + II + III + IV + V + VI – VII – VIII + IX – X + XI – XII)	-7,9	-5,0
XIV.	Davek iz dobička	4,9	0,4
XV.	Odloženi davki	5,7	0
XVI.	Čisti poslovni izid obračunskega obdobja (I + IV – VII – VIII + IX – X + XI – XII – XIV ± XV)	-7,1	-5,4
	E. IZRAČUN VSEOBSEGAJOČEGA DONOSA POZAVAROVALNIC	**2008**	**2009**
I.	Čisti dobiček / izguba poslovnega leta po obdavčitvi	-7,1	-5,4
II.	Drugi vseobsegajoči donos po obdavčitvi	-26,6	11,2
III.	Celotni vseobsegajoči donos (I + II)	-33,7	5,8

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida pozavarovalnic za leto 2008 in nerevidirani izkazi poslovnega izida pozavarovalnic za leto 2009.

3.5. Bilance stanja

3.5.1. Bilance stanja zavarovalnic

V analizi podatkov po stanju na dan 31.12.2008 so zajeti revidirani računovodski izkazi, po stanju na dan 31.12.2009 pa še niso revidirani računovodski izkazi vseh zavarovalnic. Podatki v zbirni bilanci stanja zavarovalnic na dan 31.12.2008 in 31.12.2009 zajemajo skupaj premoženjska in življenjska zavarovanja. Zavarovalnice so bile dolžne pri izdelavi bilance stanja upoštevati določila Mednarodnih standardov računovodskega poročanja in predpisov Agencije. V skladu s Sklepom o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic - SKL 2009 so bile dolžne sestaviti bilanco stanja ločeno za premoženjska zavarovanja (zajemajo tudi zdravstvena zavarovanja), življenjska zavarovanja in dopolnilna zdravstvena zavarovanja.

Tabela 13: Bilanca stanja zavarovalnic na dan 31.12.2008 in 31.12.2009 (vsi zneski so v mio EUR)

		ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA		PREMOŽENJSKA ZAVAROVANJA		SKUPNA BILANCA STANJA		
		2008	2009	2008	2009	2008	2009	INDEKS 09/08
	SREDSTVA	2.339,4	2.755,1	2.265,40	2.335,4	4.604,8	5.090,5	110,5
A	Neopredmetena dolgoročna sredstva	10,9	17,9	47,6	53,4	58,5	71,3	121,9
B	Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	1.823,0	2.001,2	1.790,8	1.878,4	3.613,8	3.879,6	107,4
	– od tega druge finančne naložbe	1.529,8	1.688,2	1.133,2	1.228,4	2.663,0	2.916,6	109,5
C	Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	448,6	678,8	0	0	448,6	678,8	151,3
D	Terjatve; od tega:	23,9	34,2	374	354,5	397,9	388,7	97,7
	– terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov	5,5	4,9	190,7	199,4	196,2	204,3	104,1
	– terjatve iz sozavarovanja in pozavarovanja	5,4	0,4	71,8	55,1	77,2	55,5	71,9
E	Razna sredstva	14,5	11,7	28,7	30,6	43,2	42,3	97,9
F	Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	13,9	11,3	19,4	18,4	33,3	29,7	89,2
G	Nekratkoročna sredstva v posesti za prodajo in ustavljeno poslovanje	4,6	0	4,9	0,1	9,5	0,1	1,1
	OBVEZNOSTI	2.339,4	2.755,1	2.265,4	2.335,4	4.604,8	5.090,5	110,5
A	Kapital; od tega:	195,4	229,7	549,4	573,2	744,8	802,9	107,8
	– vpoklicani kapital	79,4	82,0	131,5	153,9	210,9	235,9	111,9
B	Podrejene obveznosti	14,6	17,6	41,9	38,3	56,5	55,9	98,9
C	Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij	1.372,4	1.515,5	1.411,9	1.499	2.784,3	3.014,5	108,3
D	Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	475,3	670,1	0	0	475,3	670,1	141,0
E	Rezervacije za druge nevarnosti in stroške	2,0	2,1	31,5	34,9	33,5	37	110,4
F	Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	30,0	35,3	0,1	0,01	30,1	35,3	117,3
G	Druge obveznosti; od tega:	241,2	276,7	215,3	172	456,5	448,7	98,3
	– obveznosti iz neposrednih zavarovalnih poslov	15,6	16,3	44,3	39,4	59,9	55,7	93,0
	– obveznosti iz sozavarovanja in pozavarovanja	5,5	1,2	43,4	45,1	48,9	46,3	94,7
H	Pasivne časovne razmejitve	8,5	8,1	15,3	18,0	23,8	26,1	109,7
I	Nekratkoročne obveznosti vezane na nekratkoročna sredstva v posesti za prodajo in ustavljeno poslovanje	0	0	0	0	0	0	-

Vir: Revidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.2008 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.2009.

Bilančna vsota zavarovalnic je v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom porasla za 485,7 mio EUR oziroma za 10,5 odstotkov in tako dosegla 5.090,5 mio EUR. Največji delež na strani sredstev predstavljajo Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe, in sicer 76,2 odstotka vseh sredstev. Znotraj te postavke predstavljajo največji delež Druge finančne naložbe, ki z 2.916,6 mio EUR predstavljajo 75,2 odstotka omenjene postavke. Med Drugimi finančnimi naložbami predstavljajo največji delež Dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom, ki z 2.062,9 mio EUR predstavljajo kar 70,7 odstotkov celotnih drugih finančnih naložb.

V primerjavi z letom 2008 so se najbolj povečale Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje, in sicer za 51,3 odstotke. Njihov delež v skupnih sredstvih je v primerjavi s predhodnim letom narasel za 3,6 odstotnih točk, oziroma za 230,2 mio EUR, tako so omenjene naložbe na koncu leta 2009 predstavljale 13,3 odstotke celotne bilančne vsote (9,7 odstotkov v letu 2008) oziroma 24,6 odstotkov (19,2 odstotka v letu 2008) bilančne vsote življenjskih zavarovanj. Glede na leto 2008 so se povečala tudi Neopredmetena dolgoročna sredstva, in sicer za 21,9 odstotkov, ki pa zneskovno predstavljajo le 1,4 odstotke vseh sredstev.

Delež Naložb v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe, ki predstavljajo največjo postavko sredstev zavarovalnice, se je v primerjavi s predhodnim letom znižal za 2,3 odstotne točke. Znotraj omenjene postavke je prišlo do največjega porasta Ostalih kratkoročnih finančnih naložb (skoraj 15-kratno povečanje), ki pa zneskovno ne predstavljajo niti promila vseh sredstev. Izrazito so porasla tudi Druga dana posojila (iz 9,4 mio EUR na 52,6 mio EUR) in Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana pridruženim družbam (iz 2,6 mio EUR na 13,7 mio EUR). Sledijo porast Danih kratkoročnih posojil (iz 3,1 mio EUR na 9,7 mio EUR), Depozitov pri bankah (iz 71,1 mio EUR na 130,3 mio EUR) in Vrednostnih papirjev kupljenih za prodajo oziroma s preostalo dospelostjo do enega leta (iz 94 mio EUR na 148,4 mio EUR). Zmanjšala pa se je vrednost Drugih finančnih naložb v družbah v skupini in v pridruženih družbah (iz 62,3 mio EUR v letu 2008 na 33,2 mio EUR v letu 2009), Hipotekarnih posojil (iz 5,5 mio EUR na 3,4 mio EUR), Ostalih finančnih naložb (iz 41,8 mio EUR na 36,0 mio EUR) in Dolžniških vrednostnih papirjih in posojil danim družbam v skupini (iz 19,2 mio EUR na 17,1 mio EUR).

Na strani obveznosti predstavlja največji delež postavka Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij (3.014,5 mio EUR), in sicer 59,2 odstotka celotne pasive, njihov delež se je v primerjavi s predhodnim letom znižal za 1,3 odstotne točke. Na drugem mestu po deležu je postavka Kapital (802,9 mio EUR), ki predstavlja 15,8 odstotkov celotne pasive, njen delež se je v primerjavi s predhodnim letom znižal za 0,4 odstotne točke. Na tretjem mestu je postavka Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje (670,1 mio EUR), ki predstavljajo 13,2 odstotka vseh obveznosti, njihov delež pa se je v primerjavi s predhodnim letom povečal za 3,1 odstotno točko.

Največji porast na strani obveznosti so v letu 2009 dosegle Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje, in sicer 41 odstoten, sledijo Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih, ki so se povečale za 17,3 odstotke, oziroma 5,2 mio EUR, Rezervacije za druge nevarnosti in stroške (10,4 odstotni porast), Pasivne časovne razmejitve (9,7 odstotni porast), Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij (8,3 odstotni porast) in Kapital (7,8 odstoten porast). Druge obveznosti so se znižale za 1,7 odstotkov, Podrejene obveznosti pa za 1,1 odstotek.

Bilančna vsota zavarovalnic je
porasla za 10,5 %,
pozavarovalnic pa za ***0,9 %.***

Kapital se je v primerjavi s predhodnim letom zvišal za 58,1 mio EUR, oziroma za 7,8 odstotkov. Na porast Kapitala je v največji meri vplivalo povečanje Osnovnega kapitala (za skoraj 25 mio EUR oziroma 11,9 odstotkov) v šestih zavarovalnicah, kar je posledica dokapitalizacij, povečanje Presežka iz prevrednotenja (v višini 23,1 mio EUR oziroma 20,1 odstotka) in Čistega poslovnega izida poslovnega leta (za 11,9 mio EUR oziroma 145,5 odstotkov). Presežek iz prevrednotenja je zaradi rasti vrednosti finančnih naložb vse do leta 2008 naraščal, v letu 2008 pa se je zaradi finančne krize in s tem povezanim padcem tečajev vrednostnih papirjev močno znižal (za 60 odstotkov), v letu 2009 je zaradi rasti tečajev vrednostnih papirjev zopet narasel (za 20,2 odstotka).

Primerjava bilančnih vsot ter posameznih postavk bilance stanja zavarovalnic za zavarovalno skupino življenjskih in za zavarovalno skupino premoženjskih zavarovanj z bilančno vsoto vseh zavarovanj pa prikaže nekatere specifične razlike med njimi.

Bilančna vsota življenjskih zavarovanj predstavlja na koncu leta 2009 že 54,1 odstotek celotne bilančne vsote zavarovalnic, kar je v primerjavi z letom 2008 za 3,3 odstotne točke več. Ta delež je precej višji v primerjavi z deležem obračunane kosmate zavarovalne premije življenjskih zavarovanj, ki v skupni obračunani kosmati zavarovalni premiji zavarovalnic za leto 2009 predstavlja le 26 odstotkov.

Na tako visoko bilančno vsoto življenjskih zavarovanj vplivajo predvsem finančne naložbe (dolgoročne in kratkoročne). Le-te znašajo pri življenjskih zavarovanjih 2.617 mio EUR in predstavljajo kar 95 odstotkov bilančne vsote življenjskih zavarovanj, medtem ko z 1.529,2 mio EUR pri premoženjskih zavarovanjih dosegajo 65,5 odstotkov bilančne vsote. Nasprotna je slika pri naložbah v zemljišča in zgradbe za zavarovalno dejavnost. Največji del teh naložb se financira iz premoženjskih zavarovanj, kjer predstavljajo 3,3 odstotke bilančne vsote, pri življenjskih zavarovanjih predstavljajo le 0,6 odstotkov.

Razmerja med sredstvi življenjskih in premoženjskih zavarovanj so odraz razmerij na strani obveznosti do virov v bilancah stanja zavarovalnic. Zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki predstavljajo v premoženjskih zavarovanjih 64,2 odstotka, v življenjskih zavarovanjih pa 79,3 odstotke bilančne vsote. Drugačna pa je slika pri deležu kapitala med vsemi obveznostmi do virov, ki pri premoženjskih zavarovanjih dosega 24,5 odstotkov, pri življenjskih zavarovanjih pa le 8,3 odstotke. To med drugim dokazuje, da zavarovalnice večji del naložb v zemljišča in zgradbe za zavarovalno dejavnost financirajo s kapitalom iz premoženjskih zavarovanj.

3.5.2. Bilance stanja pozavarovalnic

Tabela 14: Zbirna bilanca stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2008 in 31.12.2009 (vsi zneski so v mio EUR)

		2008	2009	INDEKS 09/08
	SREDSTVA	**564,7**	**569,7**	**100,9**
A.	**Neopredmetena dolgoročna sredstva**	0,3	0,3	100
B.	**Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe**	434,9	443,2	101,9
	– od tega druge finančne naložbe	271,9	278,4	102,4
D.	**Terjatve**	112,4	114,9	102,2
	– od tega terjatve iz pozavarovanja	103,1	105,8	102,6
E.	**Razna sredstva**	0,7	0,8	114,3
F.	**Kratkoročne aktivne časovne razmejitve**	16,4	10,5	64,0
	OBVEZNOSTI	**564,7**	**569,7**	**100,9**
A.	**Kapital;** od tega:	182,6	181,4	99,3
	– vpoklicani kapital	42,2	42,2	100
B.	**Podrejene obveznosti**	31,1	31,2	100,3
C.	**Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij**	243,2	260,8	107,2
E.	**Rezervacije za druge nevarnosti in stroške**	0,3	0,2	66,7
G.	**Druge obveznosti**	107,1	95,5	89,2
	– od tega obveznosti iz pozavarovanja	94,3	79,3	84,1
H.	**Pasivne časovne razmejitve**	0,4	0,6	150,0

Vir: Revidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2008 in nerevidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31. 12. 2009.

Bilančna vsota pozavarovalnic je v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom porasla za 5 mio EUR, oziroma za 0,9 odstotkov, kar je nižji porast kot v predhodnem obdobju, ko je bila zabeležena 15,7 odstotna rast. Največjo postavko v strukturi sredstev predstavljajo Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe, ki predstavljajo kar 77,8 odstotkov vseh sredstev, njihova rast v obračunskem letu pa je bila le 1,9 odstotna. V omenjeni postavki najvišji delež predstavljajo Druge finančne naložbe (62,8 odstotkov, oziroma 278,4 mio EUR), kar v primerjavi s predhodnim letom pomeni zvišanje za 2,4 odstotka.

Med Drugimi finančnimi naložbami predstavljajo največji delež Dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom (55,2 odstotka oziroma 153,6 mio EUR), katerih znesek se je v primerjavi s predhodnim obdobjem zmanjšal za 3,2 odstotka oziroma 5,1 mio EUR. Drugo najpomembnejšo postavko Drugih finančnih naložb predstavljajo Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosov in kuponi skladov (14,8 odstotkov oziroma 41,1 mio EUR), ki so se v primerjavi s predhodnim obdobjem zmanjšali za 27,2 odstotka oziroma 15,4 mio EUR. V omenjenem obdobju se je zmanjšal tudi znesek Depozitov pri bankah za 43,5 odstotkov oziroma 7,5 mio EUR, povečal pa se je znesek Vrednostnih papirjev kupljenih za prodajo oziroma s preostalo dospelostjo do enega leta, in sicer za 33,5 mio EUR.

Drugo največjo postavko Naložb v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe predstavljajo Finančne naložbe v družbah v skupini in pridruženih družbah (23 odstotkov oziroma 101,9 mio EUR). Omenjena postavka se je v primerjavi s preteklim letom povečala za 27,1 odstotek, pri tem se je znesek Delnic in deležev v družbah v skupini povečal za 13,1 odstotek oziroma za 7,9 mio EUR, kar je posledica širitve poslovanja v republike bivše Jugoslavije in s tem povezanim nakupom (dveh) zavarovalnih družb in povečanjem kapitala (dveh) obstoječih zavarovalnih družb. V letu 2009 so porasle tudi Delnice in deleži v pridruženih družbah (za 45,1 odstotek oziroma 6,5 mio EUR), Dolžniški vrednostni papirji in posojila dana družbam v skupini (za 55,5 odstotkov oziroma 2 mio EUR) in Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana pridruženim družbam (za 69,1 odstotek oziroma 1 mio EUR).

Povečala se je tudi postavka Razna sredstva za 14,3 odstotke in Terjatve za 2,2 odstotka (iz 112,4 na 114,9 mio EUR), predvsem zaradi povečanja Terjatev za premijo iz sprejetega pozavarovanja in Terjatev za davek od dohodka pravnih oseb.

Na pasivni strani se je Kapital znižal za 0,7 odstotkov, čeprav so Osnovni kapital in Kapitalske rezerve ostale enake kot predhodno leto (42,2 mio EUR oziroma 34,2 mio EUR). Zmanjšanje Kapitala je posledica zmanjšanja Rezerv iz dobička (za 13,1 odstotek oziroma 12,4 mio EUR) in Zadržanega čistega poslovnega izida (za 23,6 odstotkov oziroma 4,8 mio EUR). Pozitivno sta v letu 2009 na Kapital vplivala Presežek iz prevrednotenja in Čisti poslovni izid poslovnega leta. Prvi je bil tako v letu 2009 zaradi rasti poštene vrednosti finančnih naložb zopet pozitiven (0,4 mio EUR), medtem ko je bil v letu 2008 negativen (10,8 mio EUR), drugi pa se je povečal za 4,8 mio EUR.

Največjo postavko na pasivni strani predstavljajo Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij (45,8 odstotkov), ki so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 7,2 odstotka, tako da so konec leta dosegle 260,8 mio EUR. Med njimi so največji znesek predstavljale škodne rezervacije (194,9 mio EUR oziroma 74,7 odstotkov), ki so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 6,7 odstotkov. Druge obveznosti so konec leta 2009 znašale 95,5 mio EUR in so se v primerjavi s predhodnim letom zmanjšale za 10,8 odstotkov, od tega največ iz naslova obveznosti iz sozavarovanja in pozavarovanja (79,3 mio EUR), ki so se zmanjšale za 15,9 odstotkov. Pasivne časovne razmejitve so se povečale za 50 odstotkov, vendar zneskovno ne predstavljajo niti promila celotne bilančne vsote pozavarovalnic.

3.6. Kazalci poslovanja

V naslednji tabeli prikazujemo nekaj pomembnejših kazalcev poslovanja:

Tabela 15: Kazalci poslovanja zavarovalnic in pozavarovalnic

	ZAVAROVALNICE		POZAVAROVALNICE	
	2008	2009	2008	2009
Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij – premoženjska zavarovanja	70%	74%	73%	72%
Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij – življenjska zavarovanja	31%	35%	/	-
Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij – zdravstvena zavarovanja	84%	83%	/	-
Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji – premoženjska zavarovanja	21%	20%	20%	19%
Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji – življenjska zavarovanja	30%	23%	/	-
Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji – zdravstvena zavarovanja	13%	13%	/	-
Koeficient nalaganja oz. pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnih skladov	106%	108%	/	-
Koef. Nalaganja oz. pokritost vseh zavar. teh. rezervacij z naložbami	105%	114%	116%	150%
Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev	16%	15,8%	33%	32%
Čista donosnost kapitala	0,4%	2,9%	-3,1%	-3,0%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji – premoženjska zavarovanja	82%	86%	72%	70%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji – življenjska zavarovanja	98%	98%	42%	22%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji – zdravstvena zavarovanja	100%	100%	/	-

Vir: Obrazca St – 43 in St – 55, revidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2008 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2009 ter revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic in pozavarovalnic za leto 2008 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic in pozavarovalnic za leto 2009.

Razmerje med čistimi odhodki za škode in čistimi prihodki od zavarovalnih premij se je pri zavarovalnicah v primerjavi s predhodnim letom pri premoženjskem in življenjskem zavarovanju poslabšalo (pri obeh za 4 odstotne točke), medtem ko se je pri zdravstvenem zavarovanju malenkostno izboljšalo. Pri premoženjskih zavarovanjih je prišlo do poslabšanja razmerja zaradi nižje rasti zbrane premije ter povečanju škod, pri življenjskih zavarovanjih pa zaradi zmanjšanja premije in povečanja škod zaradi dospetja nekaterih zavarovalnih pogodb, izplačanih predujmov in predčasnih odkupov. Pri pozavarovalnicah se je to razmerje izboljšalo za 1 odstotno točko.

Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji zavarovalnic se je v primerjavi z letom 2008 zmanjšal v zavarovalni skupini premoženjskih zavarovanj (za 1 odstotno točko), in pri življenjskih zavarovanjih (za 7 odstotnih točk), pri zdravstvenih zavarovanjih pa je ostal nespremenjen. Pri pozavarovalnicah se je omenjeni delež zmanjšal, in sicer za 1 odstotno točko.

Koeficient nalaganja oziroma pokritosti zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami prikazuje razmerje med finančnimi naložbami iz naslova zavarovalno-tehničnih rezervacij in oblikovanimi zavarovalno-tehničnimi rezervacijami . Pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z ustreznimi naložbami

mora biti najmanj 100 odstotna. Tako je koeficient pokritosti zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnih skladov zavarovalnic v letu 2009 znašal 108 odstotkov, kar je za 2 odstotni točki več kot v letu 2008. Koeficient nalaganja oziroma pokritosti vseh zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami je za zavarovalnice znašal 114 odstotkov (kar je za 9 odstotnih točk več kot v letu 2008), za pozavarovalnice pa je znašal 150 odstotkov (kar je za 34 odstotnih točk več kot v letu 2008).

Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev kaže stopnjo udeležbe lastniškega kapitala v vseh obveznostih. Ta delež se je pri zavarovalnicah znižal za 0,2 odstotni točki in znaša 15,8 odstotkov. Pri pozavarovalnicah se je ta delež zmanjšal za 1 odstotno točko in znaša 32 odstotkov. Vzrok za zmanjšanje tega deleža pri zavarovalnicah je v večjem povečanju skupnih obveznosti do virov sredstev (posledica rasti zavarovalno-tehničnih rezervacij), od povečanja kapitala. Pri pozavarovalnicah se je omenjeni delež znižal zaradi zmanjšanja kapitala oziroma njegovih postavk, predvsem zaradi zmanjšanja rezerv iz dobička in zadržanega čistega poslovnega izida.

Kazalec donosnosti kapitala se izračunava kot razmerje med čistim dobičkom in povprečnim stanjem kapitala. Kazalec za leto 2009 za zavarovalnice znaša 2,9 odstotka, kar je za 2,5 odstotnih točk več kot v predhodnem letu. Vzrok za povečanje donosnosti kapitala zavarovalnic je v izrazitem povečanju čistega poslovnega izida. Ta kazalec pa je neugoden za pozavarovalnice, saj je njegova vrednost negativna zaradi izkazane izgube v pozavarovalnicah.

Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji (to je odstotek zavarovanja oziroma lastni delež) se je za zavarovalnice v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom povečal pri premoženjskem zavarovanju za 4 odstotke. Pri življenjskih in zdravstvenih zavarovanjih je ostal na enakem nivoju kot v letu 2008. Pri pozavarovalnicah se je ta delež zmanjšal, in sicer pri premoženjskih zavarovanjih za 2 odstotni točki in pri življenjskih zavarovanjih za 20 odstotnih točk.

3.7. Zavarovalno-tehnične rezervacije[5]

Zavarovalnice in pozavarovalnice so oblikovale zavarovalno-tehnične rezervacije v skladu s Sklepom o podrobnejših pravilih in minimalnih standardih za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij (Ur. l. RS, št. 3/01, 69/01, 85/05 in 66/08).

Slika 8: Gibanje čistih zavarovalno – tehničnih rezervacij zavarovalnic v obdobju 2005-2009 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12.)

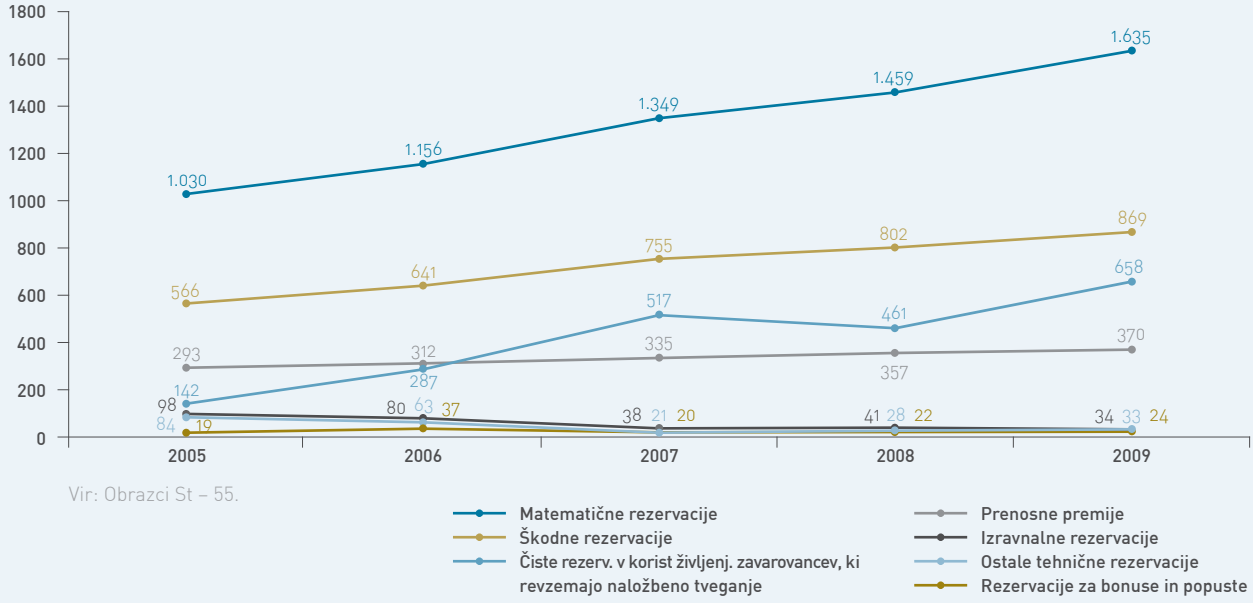

Vir: Obrazci St – 55.

[4] Med zavarovalno-tehničnimi rezervacijami so upoštevane tudi izravnalne rezervacije in rezervacije za izravnavo katastrofalnih škod (v bilanci stanja so izkazane pod drugimi rezervami iz dobička) ter obveznosti iz finančnih pogodb (v bilanci stanja so izkazane pod drugimi obveznostmi). Zakon o zavarovalništvu jih uvršča med zavarovalno-tehnične rezervacije.

Slika 9: Gibanje čistih zavarovalno – tehničnih rezervacij pozavarovalnic v obdobju 2005-2009 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12.)

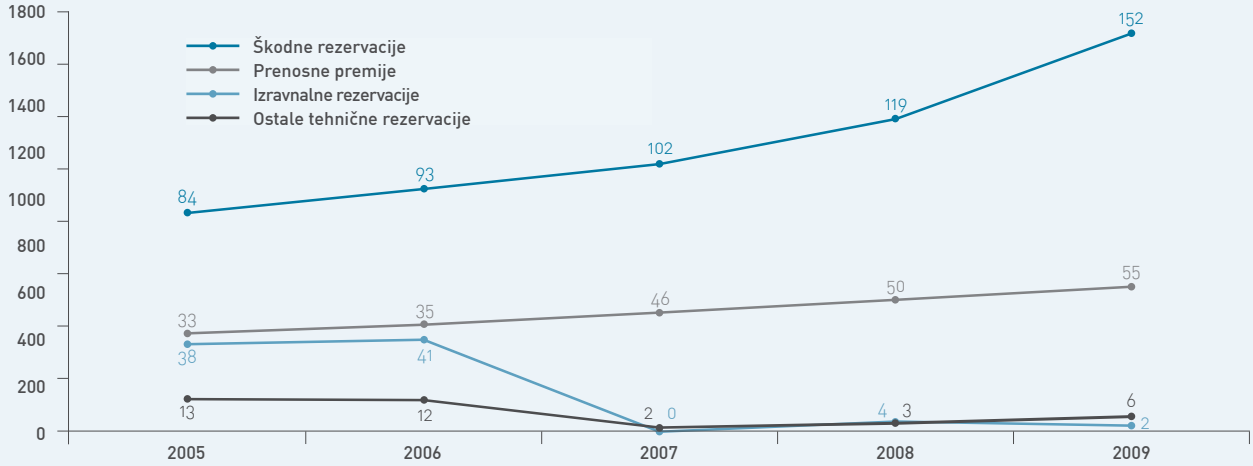

Vir: Obrazci St – 55.

Zavarovalnice so na dan 31.12.2009 oblikovale čiste zavarovalno-tehnične rezervacije v višini 3.622,6 mio EUR, kar je za 14,3 odstotke več kot leto poprej. Pozavarovalnice so na dan 31.12.2009 oblikovale 215,6 mio EUR čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij oziroma za 21,9 odstotkov več kot v predhodnem letu, kar je predvsem posledica povečanja škodnih rezervacij za posle iz tujine.

Rezervacije za prenosne premije so zavarovalnice in pozavarovalnice oblikovale za vsako pogodbo posebej, razen v primeru, ko verjetnost nastanka škode ni enakomerno porazdeljena med trajanjem pogodbe ali v primeru spremembe v višini zavarovalnega kritja v času trajanja zavarovanja. Čiste prenosne premije so se v letu 2009 v primerjavi s preteklim letom povečale pri zavarovalnicah za 3,8 odstotke in pri pozavarovalnicah za 10,1 odstotek.

Zavarovalnice oblikujejo matematične rezervacije v višini sedanje vrednosti ocenjenih bodočih obveznosti zavarovalnice, zmanjšane za ocenjeno sedanjo vrednost bodočih premij, ki bodo vplačane na podlagi sklenjenih zavarovanj. Čiste matematične rezervacije zavarovalnic, ki sklepajo življenjska zavarovanja, so se v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom povečale za 12,1 odstotek. Pozavarovalnice niso oblikovale matematičnih rezervacij, ker ne sklepajo dolgoročnih zavarovanj, za katere je potrebno oblikovati matematične rezervacije.

Škodne rezervacije so zavarovalnice in pozavarovalnice oblikovale tako za prijavljene in nerešene škode, ki se praviloma izračunavajo ločeno za vsako škodo posebej, kakor tudi za nastale, a še neprijavljene škode. Škodne rezervacije za nastale, a še neprijavljene oziroma ne dovolj prijavljene škode se določi glede na izkušnje preteklih let, upoštevajoč število škod in povprečno priznano odškodnino iz škod, prijavljenih v obračunskem letu, ter pričakovan razvoj v prihodnosti. Škodne rezervacije poleg odškodnin zajemajo tudi stroške reševanja škod. Zavarovalnice so čiste škodne rezervacije v letu 2009 (868,6 mio EUR) v primerjavi s preteklim letom povečale za 8,3 odstotke, pozavarovalnice (151,9 mio EUR) pa za 27,3 odstotke.

Zavarovalnice so oblikovale za ***14,3 %*** *več, pozavarovalnice pa za* ***21,9 %*** *več čistih zavarovalno-tehničnih* ***rezervacij.***

Čiste rezervacije za bonuse in popuste (23,8 mio EUR) so se v primerjavi s preteklim letom pri zavarovalnicah povečale za 8,2 odstotka, pri pozavarovalnicah (232,5 tisoč EUR) pa so se zmanjšale za 27,7 odstotkov.

Stanje izravnalnih rezervacij se je v letu 2009 v primerjavi z letom 2008 zmanjšalo tako pri zavarovalnicah (33,7 mio EUR) za 17,4 odstotke, kot tudi pri pozavarovalnicah (2,4 mio EUR) za 40 odstotkov.

[5] Glej opombo pod zaporedno št. 4.

Zavarovalnice so na dan 31.12.2009 oblikovale čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje v višini 657,8 mio EUR, kar v primerjavi s preteklim letom pomeni 42,7 odstotno povečanje. Za primerjavo navajamo, da je bilo do leta 2003 stanje teh rezervacij nizko (v letu 2002 so znašale le okoli 0,88 mio EUR). Število zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje, je v letu 2008 naraslo že na 389.537, v letu 2009 se je število zavarovancev za to vrsto zavarovanj povečalo za 43.130 na skupno 432.667 zavarovancev. Od teh jih ima kar 91,4 odstotkov sklenjeno življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov brez garancije.

Ostale čiste zavarovalno-tehnične rezervacije oblikujejo zavarovalnice in pozavarovalnice glede na predvidene bodoče obveznosti in tveganja velikih škod, ki izhajajo na primer iz zavarovanja odgovornosti za jedrsko škodo, proizvajalčeve odgovornosti za farmacevtske izdelke, potresa in drugih obveznosti in tveganj. Čiste ostale zavarovalno-tehnične rezervacije so v zavarovalnicah v letu 2009, v primerjavi s preteklim letom porasle iz 27,5 mio EUR konec leta 2008 na 33,4 mio EUR konec leta 2009, oziroma za 21,5 odstotkov, v pozavarovalnicah pa so se povečale kar za 90 odstotkov (iz 3 mio EUR na 5,7 mio EUR).

Pooblaščeni aktuarji so vsem zavarovalnicam za leto 2009 izdali pozitivna mnenja o primerno oblikovanih zavarovalno-tehničnih rezervacijah glede na obveznosti. Hkrati pa so nekateri izmed njih opozorili, da premije in prihodki iz zavarovalnih pogodb, ki so jih zavarovalnice sklenile med letom, po njihovem mnenju ne bodo zadoščali za kritje vseh obveznosti zavarovalnice iz sklenjenih pogodb. Za to bodo potrebni tudi drugi finančni viri zavarovalnice, ki so na voljo v ta namen.

Pooblaščeni aktuarji opozarjajo na poslabšanje rezultata pri kreditnih zavarovanjih, kar je posledica ekonomske krize ter na poslabšanje rezultata pri kmetijskih zavarovanjih, kar je posledica vremenskih razmer v letu 2009. Slabo je tudi stanje pri zavarovanju avtomobilskega kaska. Razkorak med trajanjem obveznosti in trajanjem naložb se zmanjšuje, vendar so zavarovalnice še vedno izpostavljene tveganju reinvestiranja.

3.8. Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov

Finančne naložbe zavarovalnic so do konca leta 2007 izkazovale visoke stopnje rasti, z letom 2008 pa se je trend rasti zaradi finančne krize izrazito spremenil, vendar je v letu 2009 zopet začel rasti. Zavarovalnice so imele na dan 31.12.2009 za 4.115,5 mio EUR naložb kritnega premoženja (za 545,9 mio EUR, oziroma za 15,3 odstotkov več kot pred letom), katerega del predstavljajo tudi naložbe kritnih skladov. Naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 101,9 mio EUR, oziroma za 6,9 odstotkov (porast v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 je znašal 11 odstotkov), naložbe kritnih skladov pa za 444 mio EUR, oziroma za 21,2 odstotka (porast v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 je znašal le 2,5 odstotka).

Ob naložbah kritnega premoženja je zanimiv podatek o naložbah zavarovalnic iz lastnih virov, ki so do konca leta 2007 imele prav tako izrazito visoke stopnje prirasta, v letu 2008 se je vrednost teh naložb znižala (za 13,2 odstotka), v letu 2009 pa se je njihova vrednost zopet povečala, in sicer za 4,4 odstotke.

Tabela 16: Naložbe zavarovalnic v obdobju 2001-2009 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12.)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	INDEKS 09/01
Naložbe iz lastnih virov	76,3	105,5	119,6	156,0	192,4	288,8	612,2	531,1	554,4	726,6
Kritni sklad	559,1	733,1	937,5	1.151,2	1.362,8	1.664,6	2.043,4	2.095,0	2.539,0	454,1
Kritno premoženje brez kritnih skladov	578,2	814,3	932,8	997,4	1.114,1	1.191,7	1.328,2	1.474,6	1.576,5	272,7
SKUPAJ	**1.213,6**	**1.652,9**	**1.989,9**	**2.304,6**	**2.669,3**	**3.145,1**	**3.983,8**	**4.100,7**	**4.669,9**	**384,8**

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci.

Naložbe kritnih skladov so se v obdobju od leta 1999 do leta 2007 hitreje povečevale kot naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov. V letu 2008 so sicer bolj narasle naložbe kritnega premoženja brez kritnih skladov, vendar je že v letu 2009 stanje zopet obratno. Tako so v zadnjem letu naložbe kritnih skladov porasle za 21,2 odstotka in tako na dan 31.12.2009 dosegle 2.539 mio EUR, kar predstavlja 61,7 odstotkov (v letu 2008 58,7 odstotkov) naložb celotnega kritnega premoženja. Naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov pa so v zadnjem letu porasle za 6,9 odstotkov in tako na dan 31.12.2009 dosegle 38,3 odstotka celotnih naložb kritnega premoženja, kar je za 3 odstotne točke manj kot v predhodnem letu.

Tabela 17: Naložbe pozavarovalnic v obdobju 2001-2009 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12.)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	INDEKS 09/01
Naložbe iz lastnih virov	42,0	54,3	62,1	72,2	81,0	128,5	187,2	176,3	190,7	454,0
Kritno premoženje	131,9	135,9	162,2	165,1	175,3	195,7	213,5	243,7	324,2	245,8
SKUPAJ	**173,9**	**190,2**	**224,3**	**237,3**	**256,3**	**324,2**	**400,7**	**420,0**	**514,9**	**296,1**

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci.

Pozavarovalnice so v letih od 2000 do 2007 izkazovale nižje stopnje rasti finančnih naložb kot zavarovalnice, v letu 2008 in 2009 pa pozavarovalnice beležijo višjo stopnjo rasti finančnih naložb kot zavarovalnice. Na dan 31.12.2009 so pozavarovalnice imele 324,2 mio EUR naložb kritnega premoženja, kar v primerjavi s predhodnim letom pomeni povečanje za 80,5 mio EUR oziroma za 33 odstotkov. Naložbe pozavarovalnic iz lastnih virov so, podobno kot pri zavarovalnicah, do konca leta 2007 imele izrazito visoke stopnje prirasta, v letu 2008 se je vrednost teh naložb znižala (za 5,8 odstotkov), v letu 2009 pa se je njihova vrednost zopet povečala, in sicer za 8,2 odstotka.

Tabela 18: Sestava naložb kritnih skladov in naložb kritnega premoženja zavarovalnic v obdobju 2006-2009 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12.)

	KRITNI SKLAD								KRITNO PREMOŽENJE BREZ KRITNIH SKLADOV							
	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Državni papirji	722,3	43,4	707,8	34,6	797,7	38,1	943,1	37,1	460,7	38,7	445,9	33,6	384,7	26,1	435,3	27,6
Nepremičnine	2,1	0,1	2,2	0,1	7,0	0,3	8,4	0,3	17,9	1,5	19,5	1,5	38,9	2,6	42,1	2,7
Posojila	6,3	0,4	7	0,3	10,9	0,5	44,1	1,7	17,1	1,4	16,7	1,3	20,9	1,4	33,1	2,1
Dolžniški vrednostni papirji	471,1	28,3	630,2	30,8	676,0	32,3	678,1	26,7	234,5	19,7	321,1	24,2	325,3	22,1	280,7	17,8
Lastniški vrednostni papirji	374,3	22,5	588,1	28,8	446,9	21,3	675,3	26,7	238,7	20	274,9	20,7	221,3	15,0	214,4	13,6
Depoziti v bankah	77,6	4,7	93,5	4,6	133,4	6,4	153,3	6,0	115,2	9,7	95,3	7,2	119,0	8,1	177,9	11,3
Ostalo	10,9	0,6	14,6	0,8	23,1	1,1	36,7	1,5	107,7	9	154,8	11,5	364,5	24,7	393,0	24,9
SKUPAJ	**1.664,6**	**100**	**2.043,4**	**100**	**2.095,0**	**100**	**2.539,0**	**100**	**1.191,8**	**100**	**1.328,2**	**100**	**1.474,6**	**100**	**1.576,5**	**100**

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Sredstva kritnega premoženja, brez kritnih skladov so bila tudi v letu 2009 naložena predvsem v državne papirje (27,6 odstotov). Sledijo naložbe v dolžniške (17,8 odstotov), lastniške vrednostne papirje (13,6 odstotkov) in bančne depozite (11,3 odstotki). V primerjavi s preteklim letom se je povečal delež naložb v državne papirje (za 1,5 odstotno točko), bančne depozite (za 3,2 odstotni točki), posojila (za 0,7 odstotne točke) in nepremičnine (za 0,1 odstotno točko). Kar 24,9 odstotkov vseh sredstev kritnega premoženja, brez kritnih skladov predstavlja postavka »ostalo« (99 odstotkov te postavke zajemajo terjatve, in sicer poleg terjatev iz pozavarovanja tudi terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov in druge terjatve).

Tudi v strukturi naložb kritnih skladov prevladujejo naložbe v državne papirje, ki predstavljajo 37,1 odstotni delež (za 1 odstotno točko manj kot v letu 2008). Sledijo jim dolžniški in lastniški vrednostni papirji, oboji s 26,7 odstotnim deležem ter depoziti v bankah s 6 odstotnim deležem. V primerjavi s preteklim letom se je povečal delež naložb v lastniške vrednostne papirje (za 5,4 odstotne točke), posojila (za 1,2 odstotno točko) in postavka »ostalo« (za 0,4 odstotne točke).

Sektorsko gledano so naložbe zavarovalniškega sektorja v pomembnem obsegu usmerjene v bančne lastniške in dolžniške vrednostne papirje ter depozite. Takšna naložbena politika zavarovalnic je tudi odraz procesa povezovanja bank in zavarovalnic, to pa pomembno vpliva na lastniško prepletenost finančnih institucij in njihovo skupno izpostavljenost.

Sredstva kritnega premoženja in kritnih skladov so bila naložena predvsem v državne vrednostne papirje.

Slika 10: Sestava naložb kritnega premoženja (s kritnimi skladi) zavarovalnic v obdobju 2006 – 2009 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12.)

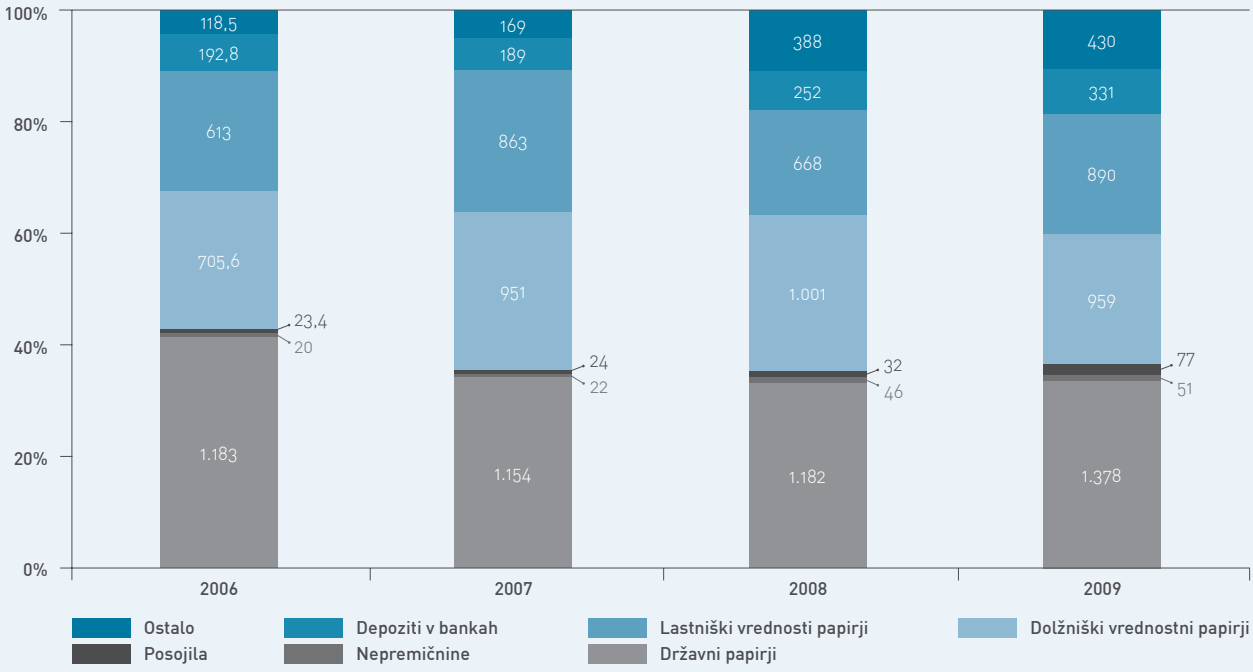

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Slika 11: Sestava naložb kritnega premoženja pozavarovalnic v obdobju 2006-2009 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12.)

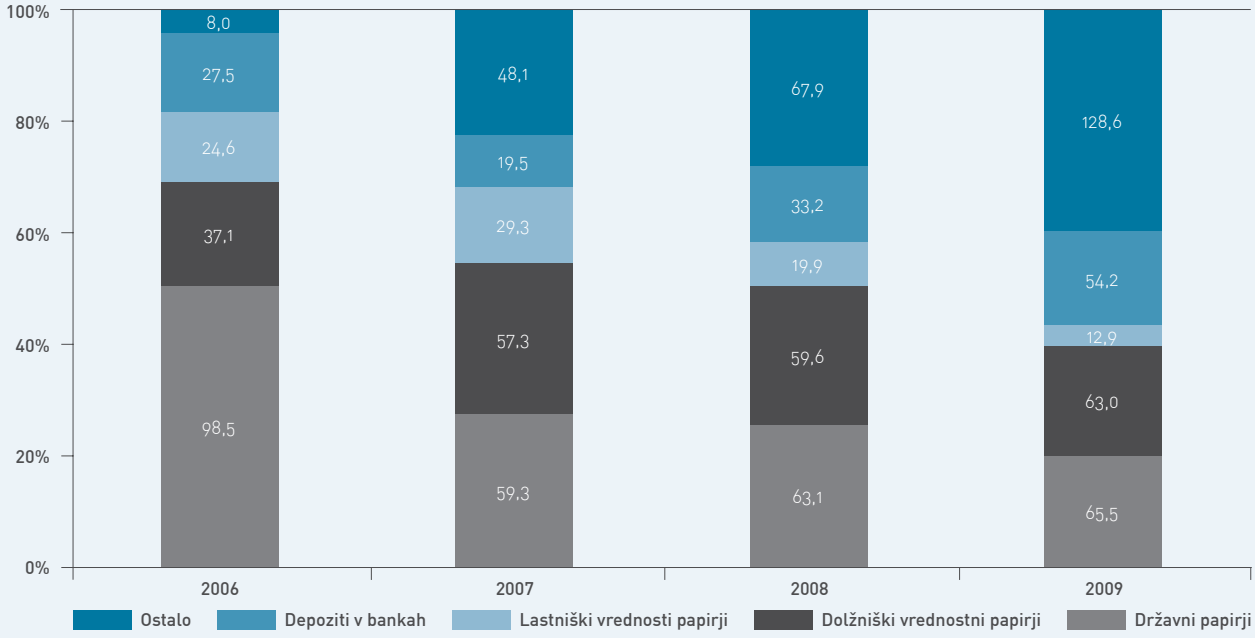

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Naložbe kritnega premoženja pozavarovalnic so se konec leta 2009 v primerjavi z letom 2008 povečale za 80,5 mio EUR oziroma za 33 odstotkov, kar je za 18,9 odstotnih točk več kot leto poprej. To je predvsem posledica predhodno omenjenih terjatev kot dovoljene oblike naložb iz novele ZZavar-D in povišanja škodnih rezervacij. Sredstva kritnega premoženja so bila naložena predvsem v državne papirje in vrednostne papirje, za katere jamči država (20,2 odstotka), dolžniške vrednostne papirje (19,4 odstotke) in ostale naložbe (39,7 odstotkov), kamor sodijo terjatve (128,3 mio EUR) in druge naložbe (0,3 mio EUR). V primerjavi s preteklim letom so pozavarovalnice nalagale več sredstev kritnega premoženja v ostale naložbe (za 60,7 mio EUR, oziroma 89,4 odstotka več), depozite (za 21 mio EUR, oziroma 63,3 odstotke več), državne vrednostne papirje (za 2,4 mio EUR, oziroma 3,8 odstotkov več) in dolžniške vrednostne papirje (za 3,4 mio EUR, oziroma 5,7 odstotkov več), zmanjšale pa so se naložbe v lastniške vrednostne papirje (za 7 mio EUR, oziroma 35,2 odstotka manj).

V preteklih letih je že kazalo, da se delež naložb kritnega premoženja, brez kritnih skladov, giblje v smeri večjega deleža lastniških in dolžniških vrednostnih papirjev in zmanjšanja deleža državnih papirjev, depozitov in posojil, finančna kriza pa je v letu 2008 ta trend zavrla. V opazovanem obdobju se delež naložb kritnega premoženja, brez kritnih skladov zavarovalnic in pozavarovalnic, v obliki lastniških vrednostnih papirjev (pri zavarovalnicah tudi v obliki dolžniških vrednostnih papirjev) zmanjšuje, povečujejo pa se deleži državnih vrednostnih papirjev, bančnih vlog, posojil in terjatev.

Tabela 19: Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov v tujini za zavarovalnice v obdobju 2006-2009 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12)

		DRŽAVNI PAPIRJI	DOLŽNIŠKI VREDNOSTNI PAPIRJI	LASTNIŠKI VREDNOSTNI PAPIRJI	POSOJILA	OSTALO	SKUPAJ NALOŽBE V TUJINI	SKUPAJ NALOŽBE	DELEŽ NALOŽB V TUJINI OD CELOTNIH NALOŽB
Kritno premoženje brez kritnih skladov	2006	8,3	114,8	14,6	0,4	0,0	**138,1**	**1.191,7**	**11,59**
	2007	32,7	187,7	34,0	0,0	0,0	**254,4**	**1.328,2**	**19,15**
	2008	38,8	179,9	27,4	0,0	0,5	**246,6**	**1.474,6**	**16,72**
	2009	91,4	134,2	25,4	0,0	0,5	**251,5**	**1.576,5**	**15,95**
Kritni sklad	2006	75,1	310,5	130,6	3,8	0,0	**519,9**	**1.664,6**	**31,24**
	2007	137,0	440,2	179,5	8,5	0,2	**765,4**	**2.043,4**	**37,46**
	2008	254,2	473,8	173,7	0,0	8,0	**909,7**	**2.095,0**	**43,42**
	2009	339,4	475,1	237,0	0,0	5,3	**1.056,8**	**2.539,0**	**41,62**

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov.

Konec leta 2009 so naložbe v tujini znašale 1.308,3 mio EUR, od tega so naložbe v tuje delnice in obveznice znašale 1.302,5 mio EUR, kar je za 154,4 mio EUR, oziroma 13,5 odstotka več kot leto poprej. Najvišji odstotek naložb v tujini predstavljajo naložbe kritnih skladov zavarovalnic, njihov delež se je do leta 2009 iz leta v leto povečeval, v letu 2009 pa se je znižal (za 1,8 odstotnih točk), tako je konec leta znašal 41,6 odstotka vseh naložb kritnih skladov zavarovalnic. V okviru le teh predstavljajo naložbe v tuje dolžniške vrednostne papirje 70,1 odstotka vseh naložb kritnih skladov zavarovalnic v dolžniške vrednostne papirje, kar je enako kot leto poprej. V primerjavi z letom 2008 se je v letu 2009 povečal delež naložb v tuje državne papirje. Naložbe v tuje državne papirje so konec leta 2009 znašale 339,4 mio EUR oziroma 36 odstotkov vseh naložb kritnih skladov v tovrstne vrednostne papirje (v letu 2008 31,9 odstotkov). Delež ostalih tujih naložb kritnih skladov se je zmanjšal iz 34,6 odstotkov vseh ostalih naložb zavarovalnic v letu 2008 na 14,4 odstotkov v letu 2009. Naložbe kritnih skladov v tuje lastniške vrednostne papirje so se v primerjavi z letom 2008 zvišale za 36,4 odstotkov, delež le-teh pa se je znižal z 38,9 odstotkov vseh naložb v tovrstne vrednostne papirje v letu 2008 na 35,1 odstotek v letu 2009.

Naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov v tujini so konec leta 2009 znašale 251,5 mio EUR, kar je za 2 odstotka več kot v predhodnem obdobju. Njihov delež v vseh naložbah kritnega premoženja, brez kritnih skladov zavarovalnic se je zmanjšal na 15,95 odstotkov (v letu 2008 16,7 odstotkov). Pri tem so se zmanjšale tako naložbe v tuje lastniške vrednostne papirje (za 7,3 odstotke), kot tudi v tuje dolžniške vrednostne papirje, brez državnih (za 25,4 odstotke). Izrazito so v primerjavi z letom 2008 porasle naložbe v tuje državne papirje (za 135,6 odstotkov na 91,4 mio EUR), ki tako konec leta 2009 predstavljajo 20,2 odstotka vseh naložb v državne papirje (10,1 odstotek v letu 2008).

Naložbe kritnega premoženja pozavarovalnic v tuje vrednostne papirje so konec leta 2009 znašale 56,7 mio EUR (60,8 mio EUR v letu 2008), kar predstavlja 17,5 odstotkov naložb kritnega premoženja pozavarovalnic (24,9 odstotkov v letu 2008).

Zavarovalnice, ki nalagajo svoja sredstva v tuje vrednostne papirje, precejšnjo skrb posvečajo tudi teritorialni razpršenosti naložb. Razpršenost naložb zavarovalnic v tuje vrednostne papirje po državah je, razen pri nekaterih manjših družbah, v glavnem zadovoljiva. Največ zavarovalnic svoje naložbe usmerja v približno deset do sedemnajst držav. Zavarovalnice kot celota imajo v treh državah (Luxemburg, Nemčija, Avstrija) 63,3% vseh svojih naložb v tuje vrednostne papirje, od tega odpade več kot polovica na Luxemburg. Sledijo Velika Britanija, Francija (približno 5 odstotkov), Irska, Nizozemska, ZDA (od 2 do 4 odstotkov), Belgija, Italija Španija (slaba 2 odstotka). Še vedno je največji del naložb usmerjen v vrednostne papirje zahodnoevropskih držav.

Čeprav se je vrednost naložb v tuje vrednostne papirje v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 povečala, pa se je delež naložb v sestavljene vrednostne papirje v skupnih naložbah teh družb v tuje vrednostne papirje v istem

obdobju zmanjšal iz 20,5 na 16 odstotkov. Vzrok za zniževanje deleža sestavljenih vrednostnih papirjev v tujih vrednostnih papirjih je v izrazitejšem padcu vrednosti sestavljenih vrednostnih papirjev v primerjavi s tujimi vrednostnimi papirji.

Na dan 31.12.2008 so naložbe v sestavljene vrednostne papirje za zavarovalnice znašale 200,6 mio EUR (skupaj 80 sestavljenih vrednostnih papirjev) in za pozavarovalnice 3,8 mio EUR, na dan 31.12.2009 pa 231,3 mio EUR (skupaj 80 sestavljenih vrednostnih papirjev) in 2,3 mio EUR za pozavarovalnice kar je v primeru zavarovalnic za 15,3 odstotkov več in pozavarovalnic za 39,5 odstotkov manj več kot leto prej.

V prvi polovici leta 2008 je za razliko od prejšnjih let prišlo le do nekaj posamičnih nakupov sestavljenih vrednostnih papirjev. Z zaostritvijo svetovne finančne krize in s tem povezanim izrazitem padcu vrednosti sestavljenih vrednostnih papirjev v drugem polletju 2008 so zavarovalnice prenehale z nakupi teh papirjev. Pri nekaterih imetnicah je v letu 2008 in 2009 prišlo celo do predčasnih prodaj. V letu 2009 je ponovno zaslediti posamične nakupe sestavljenih vrednostnih papirjev s strani zavarovalnic, kar je posledica rasti vrednosti tečajev vrednostnih papirjev.

Pri vseh sestavljenih vrednostnih papirjih gre za dolgoročne naložbe z zapadlostjo od 5 do 40 let, največ je 10 in 20-letnih. Zavarovalnice se v glavnem odločajo za nakup teh papirjev z namenom, da jih zadržijo do zapadlosti. Posamezni nakupi se gibljejo v vrednosti od 258 tisoč pa do 16,9 mio EUR. Večje zavarovalnice se odločajo za večje posamične nakupe, ki v določenih primerih zajemajo celotno emisijo vrednostnega papirja. Izdajatelji oziroma garanti vrednostnih papirjev praviloma presegajo predpisano minimalno bonitetno oceno bonitetnih hiš. Z vsemi vrednostnimi papirji se trguje na uglednih svetovnih borzah, najbolj pogosto na borzi v Luxemburgu.

Zavarovalnice so do leta 2001 izkazovale primanjkljaj naložb kritnega premoženja glede na stanje zavarovalno-tehničnih rezervacij, ki je bil deloma posledica dejstva, da so zavarovalnice s temi viri financirale opredmetena osnovna sredstva za zavarovalno dejavnost in terjatve, deloma pa posledica popravkov in odpisov vrednosti naložb oziroma izgub v poslovanju. Zadovoljivo pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja so prvič izkazale v letu 2002. V letu 2003 se je ta pokritost še izboljšala, v znatni meri tudi na račun razširitve vrst naložb kot naložb kritnega premoženja s terjatvami do zavarovalcev premoženjskih zavarovanj z dospelostjo do 30 dni, terjatvami za obračunane obresti od naložb v obveznice in druge dolžniške vrednostne papirje ter bančne depozite, terjatvami do zavarovalnic in pozavarovalnic za pozavarovalne premije z dospelostjo do treh mesecev ter naložbami v depozite pri hranilnici s sedežem v Republiki Sloveniji, državi EEA oziroma državi članici OECD. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-C; Ur. l. RS, št. 79/06) je v letu 2006 dovolil še nove oblike naložb, in sicer terjatve iz naslova povračila davkov, terjatve do garancijskih, solidarnostnih in škodnih skladov ter opredmetena osnovna sredstva, razen zemljišč in zgradb, ki se vrednotijo glede na amortizacijo po načelu preudarnosti, če izpolnjujejo določene zakonske pogoje. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zavarovalništvu (ZZavar-D; Ur. l. RS, št. 109/07) je v letu 2007 dovolil kot novo obliko naložb tudi terjatve do pozavarovateljev skupaj s pozavarovateljevimi deleži zavarovalno-tehničnih rezervacij.

Tabela 20: Primerjava oblikovanih drugih zavarovalno-tehničnih rezervacij in vrednosti naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov za zavarovalnice in pozavarovalnice v obdobju 2001-2009 (vsi zneski so v mio EUR)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov	709,5	950,2	1.095,1	1.162,5	1.289,4	1.387,5	1.541,7	1.718,3	1.900,7
Oblikovani viri ZTR	867,6	933,7	994,5	1.064,5	1.177,5	1.270,7	1.254,5	1.597,1	1.482,8
RAZLIKA	**-158,1**	**16,5**	**100,6**	**98,0**	**111,9**	**116,8**	**287,2**	**121,2**	**417,9**

Vir: Obrazca St – 43 in St – 55, obrazci RN, poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in revidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2001 - 31.12.2008 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2009.

Naložbe kritnega premoženje konec leta 2009 presegajo oblikovane zavarovalno-tehnične rezervacije za 417,9 mio EUR, kar je za slabih 2,5 krat več kot v predhodnem letu. Tako je pri zavarovalnicah in pozavarovalnicah zagotovljena pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja, brez kritnih skladov. Presežek naložb nad zavarovalno-tehničnimi rezervacijami predstavlja 28,2 odstotka oblikovanih zavarovalno-tehničnih rezervacij (7,6 odstotkov v letu 2008).

3.9. Kapitalska ustreznost

Načelo obvladovanja tveganj je pomembno načelo Zakona o zavarovalništvu. Zavarovalnice ob ustreznih zavarovalno-tehničnih rezervacijah, primernem nalaganju kritnega premoženja oziroma premoženja kritnih skladov, pozavarovanju, sozavarovanju in upravljanju likvidnosti zavarovalnice, obvladujejo tveganja predvsem z zadostnim kapitalom oziroma kapitalsko ustreznostjo. Kapitalska ustreznost se v skladu z merili Zakona o zavarovalništvu kaže v obveznosti zavarovalnice, da vedno razpolaga z ustreznim kapitalom, ki je odvisen od obsega in vrste zavarovalnih poslov, ki jih zavarovalnica opravlja ter tveganj, ki jim je pri opravljanju teh poslov izpostavljena.

***Presežek** razpoložljivega kapitala nad zahtevanim minimalnim kapitalom zavarovalnic se je **povečal** tako v skupini **premoženjskih** kot v skupini **življenjskih** zavarovanj.*

Zavarovalnice so dolžne v vsakem trenutku izkazovati kapitalsko ustreznost. Nedoseganje minimalnega kapitala predstavlja hujšo kršitev pravil o obvladovanju tveganj.

Za kompozitne zavarovalnice velja, da morajo ločeno izračunavati kapitalsko ustreznost za skupino premoženjskih ter za skupino življenjskih zavarovanj.

Tabela 21: Kapitalska ustreznost zavarovalnic na dan 31.12.2008 in 31.12.2009 (zneski so v mio EUR)

	2008		2009	
KAPITAL	Premoženjska zavarovanja	Življenjska zavarovanja	Premoženjska zavarovanja	Življenjska zavarovanja
Temeljni kapital	432,3	186,2	444,2	185,5
Zajamčeni kapital	74,6	46,1	75,6	48,0
Izpolnjevanje zahteve iz 3. odstavka 106. člena ZZavar	357,7	140,1	368,6	137,5
Dodatni kapital	23,5	6,6	26,2	11,4
Razpoložljivi kapital zavarovalnic	259,1	151,1	273,1	163,6
Zahtevani minimalni kapital	179,9	95,3	185,0	104,8
KAPITALSKA USTREZNOST	**79,2**	**55,8**	**88,1**	**58,8**

Vir: Obrazci KUS

Prav tako kot na dan 31.12.2008 je tudi na dan 31.12.2009 ena zavarovalnica v zavarovalni skupini premoženjskih zavarovanj izkazala kapitalsko neustreznost. Slednja je v letu 2009 dosegla dobiček iz poslovanje (tekoči dobiček se pri izračunu kapitala ne upošteva), katerega del se v postavki preneseni čisti poslovni izid (zadržani čisti poslovni izid) upošteva pri izračunu kapitala v letu 2010.

Temeljni kapital se je v skupini premoženjskih zavarovanj na dan 31.12.2009 v primerjavi z 31.12.2008 nekoliko povečal (za 2,8 odstotkov) in tako dosegel 444,2 mio EUR. Na omenjeno povečanje je vplivalo predvsem povečanje osnovnega kapitala za 22,3 mio EUR, ki je bilo izvedeno pri šestih zavarovalnicah. Dodatno je na povečanje temeljnega kapitala vplivalo tudi povečanje prenesenega dobička iz prejšnjih let (za 11,3 mio EUR) in povečanje rezerv iz dobička (za 1,4 mio EUR).

Kljub povečanju osnovnega kapitala štirih zavarovalnic za 2,6 mio EUR, rezerv iz dobička (za 2,3 mio EUR), kapitalskih rezerv (za 1,2 mio EUR) in prenesenega dobička iz prejšnjih let (za 1,9 mio EUR) se je temeljni kapital skupine življenjskih zavarovanj v primerjalnem obdobju malenkost znižal (za 0,4 odstotka) in tako dosegel 185,5 mio EUR. Znižanje temeljnega kapitala je predvsem posledica znižanja presežka iz prevrednotenja sredstev, ki niso financirana iz zavarovalno-tehničnih rezervacij (za 6,6 mio EUR) in povečanja prenesene izgube iz prejšnjih let (za 8,8 mio EUR) ter neopredmetenih dolgoročnih sredstev (za 1,6 mio EUR), ki predstavljata odbitni postavki.

Kljub izdaji podrejenega dolga dveh zavarovalnic v skupni nominalni višini 30,6 mio EUR, se je celotni dodatni kapital zavarovalnic konec leta 2009 v primerjavi s predhodnim letom zvišal le za 7,5 mio EUR, oziroma 25 odstotkov. Vzrok za navedeno je, da je ena od zavarovalnic z novo izdajo podrejenega dolga zamenjala dobro polovico obstoječega podrejenega dolga (iz prejšnje izdaje) ter načina zajemanja že obstoječega podrejenega dolga v izračunu razpoložljivega kapitala zavarovalnice, ki se v zadnjih petih letih pred zapadlostjo z vsakim nadaljnjim letom znižuje za 20 odstotkov.

Kljub povečanju zahtevanega minimalnega kapital po stanju na dan 31.12.2009 v primerjavi s predhodnim letom, in sicer za 5,1 mio EUR v skupini premoženjskih zavarovanj in za 9,5 mio EUR v skupini življenjskih zavarovanj, se je presežek razpoložljivega kapitala nad zahtevanim minimalnim v omenjenem obdobju povečal v obeh zavarovalnih skupinah. Le-ta je na dan 31.12.2009 v skupini premoženjskih zavarovanj znašal 88,1 mio EUR (za 11,2 odstotka več kot konec leta 2008) in v skupini življenjskih zavarovanj 58,8 mio EUR (za 5,4 odstotke več kot pred letom). Povečanje razpoložljivega kapitala v omenjenem obdobju je v obeh zavarovalnih skupinah posledica povečanja dodatnega kapitala ter v skupini premoženjskih zavarovanj tudi posledica povečanja temeljnega kapitala in skupini življenjskih zavarovanj zmanjšanja odbitne postavke iz naslova udeležb v finančnih institucijah.

Tabela 22: Kapitalska ustreznost pozavarovalnic na dan 31.12.2008 in 31.12.2009 (zneski so v mio EUR)

KAPITAL	2008	2009
Temeljni kapital	177,3	166,5
Zajamčeni kapital	8,7	9,6
Izpolnjevanje zahteve iz 3. odstavka 106. člena ZZavar	168,6	156,9
Dodatni kapital	4,1	4,7
Razpoložljivi kapital pozavarovalnic	102,0	79,1
Zahtevani minimalni kapital	26,1	29,0
Kapitalska ustreznost	75,9	50,1

Vir: Obrazci KUS

Po stanju na dan 31.12.2009 sta obe pozavarovalnici izkazali presežek razpoložljivega kapitala v skupni višini 50,1 mio EUR, kar je za 66 odstotkov manj kot na dan 31.12.2008.

Temeljni kapital pozavarovalnic se je na dan 31.12.2009 v primerjavi z 31.12.2008 znižal za 10,8 mio EUR oziroma 6,1 odstotek na 166,5 mio EUR. Omenjeno znižanje je posledica znižanja rezerv iz dobička (za 12,4 mio EUR), prenesenega dobička iz prejšnjih let (za 4,8 mio EUR) in negativnega presežka iz prevrednotenja sredstev, ki niso financirane iz zavarovalno-tehničnih rezervacij (za 6,4 mio EUR). Znižanje temeljnega kapitala je ob rahlo povečanem dodatnem kapitalu in povečanih odbitnih postavkah iz naslova udeležbe v finančnih institucijah (za 12,7 mio EUR oziroma 11,6 odstotkov) pripeljalo do zmanjšanja razpoložljivega kapitala pozavarovalnic (za 22,9 mio EUR oziroma 22,5 odstotkov). Znižanje razpoložljivega kapitala in povečanje zahtevanega minimalnega kapitala (za 2,9 mio EUR) je pripeljalo do zmanjšanja presežka razpoložljivega nad zahtevanim minimalnim kapitalom iz 75,9 mio EUR (konec leta 2008) na 50,1 mio EUR (konec leta 2009) oziroma za 34 odstotkov.

Stanje kapitalske ustreznosti zavarovalnega sektorja po stanju na dan 31.12.2009 glede na 01.01.2009 oziroma 31.12.2008 ponazarja tudi naslednja slika:

Slika 12: Presežek razpoložljivega kapitala pri izračunu kapitalske ustreznosti zavarovalnic in pozavarovalnic v letu 2009 (podatki so v mio EUR)

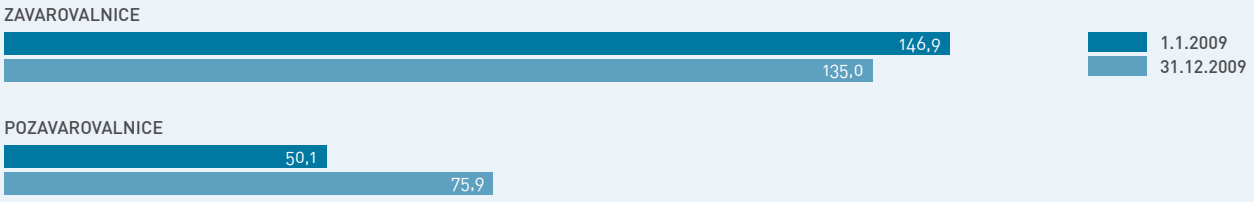

Vir: Obrazci KUS

4. Pokojninske družbe

4.1. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže pokojninskih družb

V skladu z ZPIZ-1 je pokojninska družba pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Za pokojninsko družbo, za katero je edina dopustna pravno-organizacijska oblika delniška družba, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, o zavarovalni delniški družbi, če ni z ZPIZ-1 drugače določeno. Opravlja lahko samo dejavnost prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki obsega zbiranje premij tega zavarovanja in vodenje računov zavarovancev, upravljanje s premoženjem pokojninske družbe, izplačevanje pokojninske rente ter upravljanje z zaprtimi in odprtimi pokojninskimi skladi. Dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja izda Agencija na podlagi pozitivnega mnenja ministra, pristojnega za delo. Izvajalci pokojninskih načrtov prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki je v Sloveniji zaživelo leta 2001, so poleg pokojninskih družb lahko še vzajemni pokojninski skladi in zavarovalnice.

Pokojninske družbe so v letu 2009 ustvarile dobiček v višini 4 mio €.

Razmerje med pokojninskimi prispevki v blagajno obveznega pokojninskega zavarovanja in transferji Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje posameznikom in gospodinjstvom, je iz leta v leto slabše, kar povzroča vedno večji pritisk na pokojninsko blagajno. Zato postaja dodatno varčevanje za starost za posameznike vedno bolj pomembno. Kljub vsakoletni rasti števila zavarovancev, zbrane premije in sredstev dodatnega pokojninskega zavarovanja ter državne spodbude z davčnimi olajšavami, se pričakovanja o varčevanju v obliki tega zavarovanja niso uresničila. Zaradi nizke donosnosti varčevanja za starost in visokih preteklih donosnostih na kapitalskih trgih, tovrstna oblika varčevanja namreč ni najbolj privlačna. Slovenija v razvoju prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja po zbranih sredstvih v BDP tako precej zaostaja za euroobmočjem.

Konec leta 2009 so imele dovoljenje Agencije za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja tri pokojninske družbe.

Tabela 23: Obračunane kosmate zavarovalne premije in število zavarovancev ter deleži pokojninskih družb v letu 2008 in 2009

POKOJNINSKA DRUŽBA	PREMIJE 2008 v mio EUR	%	ŠT. ZAV. 2008	%	PREMIJE 2009 v mio EUR	%	ŠT. ZAV. 2009	%
Moja naložba, pokojninska družba d.d.	14,8	18,3	31.207	20,8	14,9	19,7	32.822	21,2
Skupna pokojninska družba d.d.	42,2	52,2	73.031	48,6	38,1	50,4	74.893	48,3
Pokojninska družba A, d.d.	23,8	29,5	46.013	30,6	22,6	29,9	47.261	30,5
SKUPAJ	**80,8**	**100**	**150.251**	**100**	**75,6**	**100**	**154.976**	**100**

Vir: Obrazci St – 19, 50, 23, 56/I in 56/K

V letu 2009 so pokojninske družbe obračunale kosmato zavarovalno premijo v skupni višini 75,6 mio EUR, kar predstavlja v primerjavi s predhodnim letom zmanjšanje za 5,2 mio EUR oziroma za 6,4 odstotka. Največji dve pokojninski družbi imata skupaj 80,3 odstotni delež trga. Vodi Skupna pokojninska družba d.d. s 50,4 odstotnim tržnim deležem, sledi ji Pokojninska družba A d.d. z 29,9 odstotnim tržnim deležem, tretja pa je Moja naložba d.d. z 19,7 odstotnim tržnim deležem. Pokojninske družbe so imele na dan 31.12.2009 zavarovanih 154.976 zavarovancev, kar je za 4.725 zavarovancev več kot v predhodnem letu. Največ zavarovancev, in sicer 151.072 (97,5 odstotkov vseh zavarovancev) ima kolektivno sklenjene zavarovalne pogodbe, 3.904 zavarovancev pa ima individualno sklenjene zavarovalne pogodbe. Povprečna mesečna bruto premija v posamezni pokojninski družbi na zavarovanca, ki ni v statusu mirovanja in ni zadržal pravic, je v letu 2009 znašala od 38,78 EUR do 42,98 EUR. Glede na število zavarovancev imata največje deleže isti družbi, ki vodita tudi po tržnih deležih.

4.2. Poslovanje pokojninskih družb

Podatki o poslovanju pokojninskih družb za leto 2008 in leto 2009 temeljijo na revidiranih letnih poročilih. Pokojninske družbe so izkaze pripravile na podlagi Mednarodnih standardov računovodskega poročanja in podzakonskih predpisov Agencije (Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL2009, Sklep o kontnem okviru za zavarovalnice – SKL2007, Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov).

Tabela 24: Zbirni izkaz poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2008 in 2009 (vsi zneski so v mio EUR)

	B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ	2008	2009
II.	Prihodki naložb	1,5	1,5
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	6,5	7,2
VIII.	Čisti obratovalni stroški	4,7	4,5
IX.	Odhodki naložb	0,9	0,4
XII.	Razporejen donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	0,6	1,1
XIII.	Izid iz življenjskih zavarovanj (II + IV – VIII – IX – XII)	1,8	2,7
	D. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA IZ REDNEGA DELOVANJA	**2008**	**2009**
II.	Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)	1,8	2,7
V.	Razporejen donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)	0,6	1,1
XI.	Drugi prihodki	0,0	0,2
XII.	Drugi odhodki	0,3	0,0
XIII.	Poslovni izid obračunskega obdobja pred obdavčitvijo (II + V – XII)	2,1	4,0
XIV.	Davek iz dobička	0,0	0,0
XVI.	Čisti poslovni izid obračunskega obdobja (II + V – XIII – XIV)	2,1	4,0
	E. IZRAČUN VSEOBSEGAJOČEGA DONOSA POKOJNINSKIH DRUŽB	**2008**	**2009**
I.	Čisti dobiček / izguba poslovnega leta po obdavčitvi	2,1	4,0
II.	Drugi vseobsegajoči donos po obdavčitvi	-2,7	-0,2
III.	Celotni vseobsegajoči donos (I + II)	-0,6	3,8

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2008 in nerevidirani izkazi poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2009.

Pokojninske družbe so kot sektor v letu 2009 ustvarile dobiček v višini 4 mio EUR, kar je za 90,5 odstotkov več kot v letu 2008. Vse pokojninske družbe so poslovno leto 2009 zaključile s pozitivnim poslovnim izidom. K izboljšanju poslovnega izida je tako kot pri zavarovalnicah vplivalo zmanjšanje odhodkov naložb (za 55,6 odstotkov). Nadalje je na izboljšanje poslovnega izida vplivalo zmanjšanje čistih obratovalnih stroškov (za 4,3 odstotke) in drugih odhodkov ter povečanje drugih čistih prihodkov iz zavarovanj (za 10,8 odstotkov) in drugih prihodkov.

Prav tako kot pri zavarovalnicah in pozavarovalnicah, je bil tudi pri pokojninskih družbah celotni vseobsegajoči donos v letu 2008, zaradi visokih izgub iz ponovne izmere finančnih sredstev razpoložljivih za prodajo negativen (0,6 mio EUR). V letu 2009 pokojninske družbe izkazujejo pozitiven celotni vseobsegajoči donos, in sicer v višini 3,8 mio EUR, kar je predvsem posledica višjega čistega dobička poslovnega leta in zmanjšanja negativnega drugega vseobsegajočega donosa po obdavčitvi (predvsem zaradi zmanjšanja izgub iz ponovne izmere finančnih sredstev razpoložljivih za prodajo).

Tabela 25: Zbirni izkaz izida kritnih skladov za dodatno pokojninsko zavarovanje pokojninskih družb za leto 2008 in 2009 (vsi zneski so v mio EUR)

	B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ	2008	2009
I.	Obračunane kosmate zavarovalne premije	80,8	75,3
II.	Prihodki od naložb	58,6	35,7
III.	Odhodki iz naslova izplačil zav. vsot oz. odkupne vrednosti	10,7	1,2
IV.	Prenos sredstev iz oziroma na drugega izvajalca	0,0	0,5
V.	Sprememba ostalih čistih zavarovalno tehničnih rezervacij (+/-)	-59,8	-92,4
VI.	Obračunani stroški in provizije	6,5	7,2
VII.	Odhodki naložb	62,4	10,7
VIII.	Izid kritnega sklada (I + II – III + IV – V – VI)	0,0	0,0

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2008 in nerevidirani izkazi poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2009.

Zbirni izkaz izida kritnih skladov za dodatno pokojninsko zavarovanje prikazuje poslovanje pokojninskih družb s sredstvi zavarovancev. Iz omenjenega izkaza izhaja, da so se v letu 2009 glede na predhodno leto obračunane kosmate zavarovalne premije znižale za 6,8 odstotkov, prihodki od naložb za 39,1 odstotka, odhodki iz naslova izplačil zavarovalnih vsot oziroma odkupne vrednosti za 88,8 odstotka, in odhodki naložb za 82,9 odstotkov. V istem obdobju so se obračunani stroški in provizije povečali za 10,8 odstotkov, občutno višja pa je sprememba ostalih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij, in sicer za 54,5 odstotka, kar predstavlja povečanje rezervacij v višini 32,6 mio EUR. Če primerjamo razliko med prihodki in odhodki od naložb, je bila le-ta v letu 2008 negativna (3,8 mio EUR), v letu 2009 pa pozitivna (25 mio EUR). Tako pri prihodkih kot odhodkih naložb največji delež predstavljajo prevrednotovalni prihodki oziroma odhodki.

4.3. Bilance stanja

Podatki o premoženjskem stanju pokojninskih družb po stanju na dan 31.12.2008 in 31.12.2009 temeljijo na revidiranih letnih poročilih. Pokojninske družbe so izkaze pripravile na podlagi Mednarodnih standardov računovodskega poročanja in podzakonskih predpisov Agencije.

Bilančna vsota pokojninskih družb je na dan 31.12.2009 znašala 580,5 mio EUR, kar je za 96,6 mio EUR oziroma za 20 odstotkov več kot na dan 31.12.2008.

Največjo postavko na strani sredstev, in sicer kar 99,4 odstotke, predstavljajo Naložbe v zemljišča, zgradbe in druge finančne naložbe (577,3 mio EUR), ki so se glede na predhodno leto povečale za 20,2 odstotka. Večino omenjene postavke, in sicer 574,2 mio EUR oziroma 99,5 odstotkov (v letu 2008 99,2 odstotka), predstavljajo druge finančne naložbe oziroma sredstva iz finančnih pogodb. Pri tem največji delež predstavljajo dolžniški vrednostni papirji, sledijo depoziti pri bankah in deleži v investicijskih skladih.

Na dan 31.12.2009 največjo postavko na pasivni strani bilance stanja predstavljajo Druge obveznosti v višini 552,8 mio EUR (95,2 odstotka celotne pasive). Večino teh obveznosti, in sicer 552 mio EUR predstavljajo Obveznosti iz finančnih pogodb, ki so se glede na 31.12.2008 povečale za 20,4 odstotkov oziroma 93,6 mio EUR. V skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (MSRP 4) se obveznosti iz naslova pogodb prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj izkazujejo med obveznostmi iz finančnih pogodb (finančne pogodbe) in ne med zavarovalno-tehničnimi rezervacijami (zavarovalne pogodbe). Kapital pokojninskih družb je na dan 31.12.2009 znašal 26,5 mio EUR, kar predstavlja 4,6 odstotkov celotne pasive in se je v primerjavi s koncem leta 2008 povečal za 16,2 odstotka, pri tem pa je osnovni kapital ostal nespremenjen. Povečanje kapitala je posledica povečanja postavk Zadržani čisti poslovni izid (za 2,5 mio EUR oziroma 124,9 odstotkov), Čisti poslovni izid poslovnega leta (za 1 mio EUR oziroma 51,5 odstotkov) in Rezerv iz dobička (za 0,5 mio EUR oziroma 83,4 odstotkov), medtem ko se je Presežek iz prevrednotenja znižal za 61,7 odstotkov oziroma 0,3 mio EUR.

Tabela 26: Zbirna bilanca stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2008 in 31.12.2009 (vsi zneski so v mio EUR)

		2008	2009	INDEKS 09/08
	SREDSTVA	**483,9**	**580,5**	**120,0**
A.	**Neopredmetena dolgoročna sredstva**	0,1	0,1	100,0
B.	**Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe**	480,4	577,3	120,2
C.	**Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje**	0,0	0,0	-
D.	**Terjatve**	1,0	1,2	120,0
E.	**Razna sredstva**	0,7	0,4	57,1
F.	**Kratkoročne aktivne časovne razmejitve**	1,8	1,5	83,3
	OBVEZNOSTI	**483,9**	**580,5**	**120,0**
A.	**Kapital**; od tega:	22,8	26,5	116,0
	– vpoklicani kapital	16,8	16,8	100,0
B.	**Podrejene obveznosti**	0,5	0,5	100,0
C.	**Zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij**	0,0	0,0	-
E.	**Rezervacije za druge nevarnosti in stroške**	0,5	0,5	100,0
G.	**Druge obveznosti**	460,0	552,8	120,2
H.	**Pasivne časovne razmejitve**	0,1	0,1	100,0

Vir: Revidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2008 in nerevidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2009.

4.4. Kazalci poslovanja

Pomembnejši kazalci poslovanja so prikazani v naslednji tabeli:

Tabela 27: Kazalci poslovanja pokojninskih družb za leto 2008 in 2009

KAZALEC	2008	2009
Delež obratovalnih stroškov v obračunani premiji	5,9%	6,0%
Koeficient nalaganja oz. pokritost matematičnih rezervacij z naložbami	99,5%	100,3%
Delež kapitala v financiranju	4,7%	4,6%
Čista donosnost kapitala	9,1%	15,2%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji	100%	100%

Vir: Obrazec St – 55, revidirane bilance stanja in revidirani izkazi poslovnega izida, poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

Delež obratovalnih stroškov v obračunani premiji je v letu 2009 znašal 6 odstotkov, kar je za 0,1 odstotno točko več kot v predhodnem letu. V omenjenem obdobju so se znižali tako obratovalni stroški kot tudi obračunana premija, pri čemer je bilo znižanje obračunane premije večje.

Koeficient nalaganja oz. pokritosti matematičnih rezervacij z naložbami prikazuje razmerje med naložbami in obveznostmi iz naslova prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja in mora biti najmanj 100 odstotkov. Koeficient nalaganja oziroma pokritosti na dan 31.12.2009, se je v primerjavi s predhodnim letom izboljšal in znaša 100,3 odstotke.

Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev kaže stopnjo udeležbe lastniškega kapitala v celotnem financiranju. Omenjeni delež na dan 31.12.2009 znaša 4,6 odstotke, kar je v primerjavi s preteklim letom za 0,1 odstotno točko manj. Vzrok za zmanjšanje tega deleža je večje povečanje obveznosti, in sicer Obveznosti iz finančnih pogodb, od povečanja Kapitala.

Donosnost kapitala je v letu 2009 znašala 15,2 odstotka, kar je za 6,1 odstotno točko več kot v predhodnem letu, kar je posledica povečanja čistega poslovnega izida v letu 2009.

Za pokojninske družbe se delež čiste premije v kosmati zavarovalni premiji v letu 2009, v primerjavi s predhodnima dvema letoma, ni spremenil in znaša 100 odstotkov, kar kaže na to, da pokojninske družbe nevarnosti, ki so jih prevzele v kritje, ne pozavarujejo.

[7] Med matematičnimi rezervacijami so upoštevane obveznosti iz pogodb prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Omenjene obveznosti so v bilanci stanja prikazane pod postavko druge obveznosti (postavka Obveznosti iz finančnih pogodb). ZZavar jih uvršča med zavarovalno-tehnične rezervacije.

4.5. Matematične rezervacije oziroma Obveznosti iz finančnih pogodb[8]

Matematične rezervacije se v času varčevanja izračunajo kot akumulirana vrednost tehničnih premij. Pokojninske družbe jih oblikujejo v skladu s pokojninskim načrtom.

Pokojninske družbe so na dan 31.12.2009 iz naslova prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja izkazale obveznosti v višini 552 mio EUR. Obveznosti so, v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, v bilanci stanja izkazane kot obveznosti iz finančnih pogodb, po vsebini pa ustrezajo matematičnim rezervacijam. V primerjavi s predhodnim letom so obveznosti iz naslova prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj porasle za 93,6 mio EUR, oziroma 20,4 odstotkov.

4.6. Naložbe

Vrednost vseh naložb pokojninskih družb je na dan 31.12.2009 znašala 578,9 mio EUR, pri tem je rednost naložb kritnih skladov znašala 552,3 mio EUR in se je v primerjavi s predhodnim letom povečala za 96,3 mio EUR, oziroma za 21,1 odstotek. V strukturi naložb kritnih skladov na dan 31.12.2009 največji delež predstavljajo naložbe v državne papirje in vrednostne papirje za katere jamči država (198,9 mio EUR, oziroma 36 odstotkov), sledijo dolžniški vrednostni papirji (179,1 mio EUR, oziroma 32,4 odstotke) in depoziti v bankah (125,6 mio EUR, oziroma 22,7 odstotkov). Glede na predhodno leto so najbolj porasle naložbe v lastniške vrednostne papirje (za 19,4 mio EUR, oziroma za 116,2 odstotka) in ostale naložbe (za 6,1 mio EUR, oziroma za 93,8 odstotkov), med katerimi največji delež (93,5 odstotkov oziroma 6 mio EUR) predstavljajo posojila. Sledijo naložbe v državne vrednostne papirje in vrednostne papirje, za katere jamči država, ki so se povečale za 43,8 mio EUR, oziroma 28,2 odstotka, naložbe v dolžniške vrednostne papirje, ki so se povečale za 18,5 mio EUR oziroma 11,5 odstotkov in naložbe v depozite, ki so se povečale za 8,5 mio EUR, oziroma za 7,3 odstotke.

Slika 13: Sestava naložb kritnih skladov pokojninskih družb na dan 31.12.2006, 31.12.2007, 31.12.2008 in 31.12.2009
(zneski so v mio EUR)

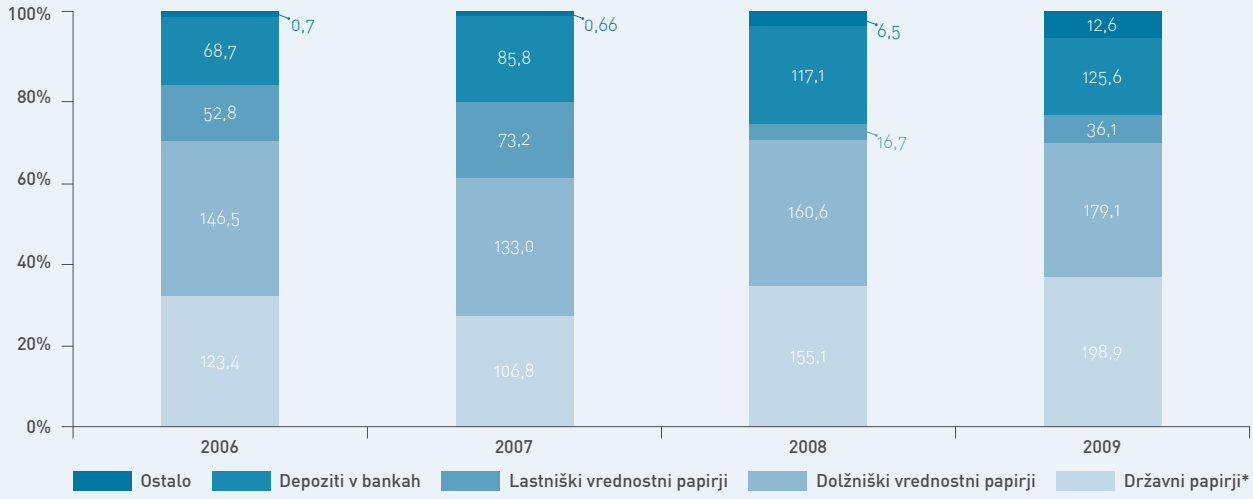

*Državni papirji in vrednostni papirji, za katere jamči država
Vir: poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih sklado

[8] Glej opombo št. 7.

V letu 2009 se je delež naložb pokojninskih družb v vrednostne papirje tujih izdajateljev zmanjšal iz 26,7 odstotkov vseh naložb pokojninskih družb v vrednostne papirje (upoštevane so vse naložbe, ne glede na vir financiranja) na 26,3 odstotke. Če gledamo le naložbe kritnih skladov, so naložbe v vrednostne papirje tujih izdajateljev znašale 118,8 mio EUR, kar predstavlja 21,5 odstotkov celotnih naložb kritnih skladov pokojninskih družb. Od tega predstavljajo naložbe v tuje lastniške vrednostne papirje 26,6 odstotkov vseh naložb v lastniške vrednostne papirje, kar je za 12,2 odstotni točki več kot leto prej. Naložbe v tuje dolžniške vrednostne papirje predstavljajo 28,8 odstotkov vseh naložb v tovrstne vrednostne papirje, kar je za 9,1 odstotno točko manj kot v predhodnem letu. Tako kot pri zavarovalnicah so se tudi pri pokojninskih družbah povečale naložbe v državne vrednostne papirje in vrednostne papirje, za katere jamči država, in sicer so naložbe v tuje državne vrednostne papirje narasle iz 28,2 mio EUR (konec leta 2008) na 57,7 mio EUR (konec leta 2009) in predstavljale 29 odstotkov (povečanje za 10,8 odstotnih točk) vseh naložb v državne vrednostne papirje in vrednostne papirje za katere jamči država.

Največji delež naložb pokojninskih družb predstavljajo naložbe v državne vrednostne papirje.

Tabela 28: Sestava naložb kritnega premoženja in kritnih skladov v tujini za pokojninske družbe v obdobju 2006-2009
(vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12)

		DRŽAVNI PAPIRJI	DOLŽNIŠKI VREDNOSTNI PAPIRJI	LASTNIŠKI VREDNOSTNI PAPIRJI	OSTALE NALOŽBE	SKUPAJ NALOŽBE V TUJINI	SKUPAJ NALOŽBE	DELEŽ NALOŽB V TUJINI OD CELOTNIH NALOŽB
Kritni sklad	**2006**	**6,2**	**56,8**	**21,7**	**0,0**	**84,7**	**392,3**	**21,6**
	2007	3,1	55,7	33,0	6,3	98,1	399,4	24,6
	2008	28,2	60,8	2,4	3,1	94,5	456,0	20,7
	2009	57,7	51,5	9,6	0,0	118,8	552,3	21,5

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov.

Pri pokojninskih družbah v letu 2009 ni bilo izvedenih novih nakupov sestavljenih vrednostnih papirjev. Pri eni imetnici je prišlo celo do predčasne prodaje. Skupna vrednost naložb v sestavljene vrednostne papirje je na dan 31.12.2009 znašala 4,1 mio EUR (4,9 mio EUR konec leta 2008). Skupno število sestavljenih vrednostnih papirjev pokojninskih družb se je iz 8 (konec leta 2008) zmanjšalo na 7 (konec leta 2009). Pri eni pokojninski družbi predstavljajo naložbe v sestavljene vrednostne papirje 11,7 odstotkov vseh naložb v tuje vrednostne papirje, pri drugi 1,3 odstotke, tretja teh naložb nima.

4.7. Kapitalska ustreznost

Ena pokojninska družba konec leta 2009 ni izpolnjevala kapitalskih zahtev, vendar je v letu 2009 dosegla dobiček iz poslovanje (tekoči dobiček se pri izračunu kapitala ne upošteva), katerega del se v postavki preneseni čisti poslovni izid (zadržani čisti poslovni izid) upošteva pri izračunu kapitala v letu 2010.

Temeljni kapital pokojninskih družb se je v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom povečal za 3,1 mio EUR oziroma 15,3 odstotkov, kot posledica povečanja rezerv iz dobička , prenesenega dobička iz prejšnjih let ter zmanjšanja prenesene čiste izgube in neporavnane izgube obračunskega obdobja. Ob enakem dodatnem kapitalu in povečanju zahtevanega minimalnega kapitala (za 3,6 mio EUR oziroma 19,6 odstotkov) so pokojninske družbe izkazale nižji presežek razpoložljivega nad zahtevanim minimalnim kapitalom. Le-ta je na dan 31.12.2009 znašal 1,9 mio EUR, kar je za 0,5 mio EUR oziroma 20,8 odstotka manj kot na dan 31.12.2008, ko je znašal 2,4 mio EUR.

Tabela 29: Kapitalska ustreznost pokojninskih družb na dan 31.12.2008 in 31.12.2009 (zneski so v mio EUR)

KAPITAL	2008	2009
Temeljni kapital	20,3	23,4
Zajamčeni kapital	9,6	10,7
Izpolnjevanje zahteve iz 3. odstavka 106. člena ZZavar	10,7	12,7
Dodatni kapital	0,5	0,5
Razpoložljivi kapital pokojninske družbe	20,8	23,9
Zahtevani minimalni kapital	18,4	22,0
KAPITALSKA USTREZNOST	**2,4**	**1,9**

Vir: Obrazci KUS

5. Druge družbe, ki se ukvarjajo z zavarovalnimi posli

Agencija za zavarovalni nadzor nadzira tudi Prvi pokojninski sklad, ustanovljen na podlagi določb Zakona o prvem pokojninskem skladu RS in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (ZPSPID), Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti GIZ ter Škodni sklad in Odškodninski urad, ki sta organizirana v okviru Slovenskega zavarovalnega združenja.

Tabela 30: Obračunana kosmata premija drugih družb, ki se ukvarjajo z zavarovalnimi posli v letu 2008 in 2009 (zneski so v mio EUR)

NAZIV IN VRSTA ZAVAROVANJA	2008	2009
Prvi pokojninski sklad (življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov)*	9,3	6,6
Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti GIZ (zavarovanje požara in elementarnih nesreč)	1,2	1,2
Slovensko zavarovalno združenje – škodni sklad (zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil)	2,0	2,5

Vir: Obrazca St-23 in 50.

* premija iz varčevalnega dela PPS, ki je bila namenjena za nakup rent PPS

Prvi pokojninski sklad (PPS) v imenu in za račun zavarovancev upravlja Kapitalska družba, d.d. z namenom, da pokrije svoje obveznosti do zavarovancev. Te obveznosti izhajajo iz zavarovalnih polic dodatnega pokojninskega zavarovanja, nanašajo pa se na izplačilo pokojninske rente oziroma zavarovalne vsote, če zavarovanec umre prej, preden pridobi pravico do rente. Premija za pokojninsko rento je bila zagotovljena z zamenjavo pokojninskih bonov za točke zavarovalne police.

S 13. julijem 2004 so zavarovanci, ki so bili na ta dan starejši od 55 let, prvi pridobili pravico do pokojninske rente. Tako je s tem dnem nastala razdelitev sredstev in zavarovancev PPS na del, ki pripada policam v obdobju, preden zavarovanci pridobijo pravico do pokojninske rente (varčevalni sklad PPS) ter na Kritni sklad PPS, namenjen izključno kritju obveznosti iz naslova izplačil pokojninskih rent. V kritni sklad PPS je bilo v letu 2009 vplačanih za 6,6 mio EUR sredstev.

Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti GIZ je bil ustanovljen leta 1994 na podlagi dovoljenja Ministrstva za finance. Je gospodarsko interesno združenje, katerega temeljni cilj je uresničevanje zavarovalne, sozavarovalne in pozavarovalne dejavnosti v zvezi z jedrskimi napravami oziroma uporabo jedrske energije v miroljubne namene in sicer v državi in iz tujine. Pool izvaja svojo dejavnost z obračunavanjem premij za zavarovanja iz države in za pozavarovanja iz tujine kot tudi z izplačevanjem odškodnin v zvezi s temi zavarovanji oziroma pozavarovanji ter hranjenjem in uporabo teh sredstev med poslovnim letom, da bi lahko poravnal svoje obveznosti na podlagi škod zavarovancem iz države in pozavarovancem iz tujine.

V Pool je bilo v letu 2009 včlanjenih 5 zavarovalnic in obe pozavarovalnici. Obračunana kosmata premija je znašala 1,2 mio EUR (enako kot leto prej)

Škodni sklad je organiziran v okviru Slovenskega zavarovalnega združenja in je odgovoren za plačilo iz naslova izplačil odškodnin, ki jih povzročijo vozniki neznanih in nezavarovanih vozil, nezavarovanih zrakoplovov ali drugih letalnih naprav in nezavarovanih čolnov. Odškodninskih

zahtevkov ne rešuje, temveč jih po evidentiranju odstopi v reševanje eni od zavarovalnic. Od povzročitelja ali lastnika nezavarovanega motornega vozila zahteva preko pooblaščene zavarovalnice povrnitev izplačane odškodnine.

Financira se na podlagi prispevkov, ki jih prispevajo zavarovalnice, ki sklepajo zavarovanja odgovornosti lastnikov cestnih vozil. Sredstva za delo pa se formirajo na podlagi sklepa Sveta Slovenskega zavarovalnega združenja. O svojem delu poroča Svetu Slovenskega zavarovalnega združenja in Odboru za zavarovanje motornih vozil.

Odškodninski urad je samostojna organizacijska enota Slovenskega zavarovalnega združenja, ki se izvaja preko službe Biroja zelene karte in službe Škodnega urada.

Namenjen je plačilu odškodnin oškodovancem s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, (če je bila nesreča povzročena v drugi državi članici EU oziroma v tretjih državah, katerih nacionalni zavarovalni biro je član sistema zelene karte), pa tudi plačilu zahtevkov za povračilo Odškodninskih uradov držav članic EU, v kolikor gre za obveznost iz naslova zavarovalne pogodbe zavarovanja avtomobilske odgovornosti zavarovalnice, članice združenja. Odškodninski urad sam ne rešuje odškodninskih zahtevkov, temveč jih po evidentiranju odstopi v reševanje eni od zavarovalnic.

Financira se na podlagi prispevkov, ki jih plačujejo zavarovalnice glede na sorazmeren delež v prejšnjem letu sklenjenih obveznih zavarovanj. Sredstva za delo pa se formirajo na podlagi sklepa Sveta Slovenskega zavarovalnega združenja. Odškodninski urad je odgovoren in poroča o svojem delu Svetu Slovenskega zavarovalnega združenja in Odboru za zavarovanje motornih vozil.

6. Sklep

Zaradi zmanjšanja učinkov finančne krize in kljub neugodnim vremenskim razmeram so zavarovalnice za leto 2009 izkazale boljše poslovne rezultate kot pred letom. Zavarovalnice so tako izkazale skupaj 23,1 mio EUR čistega dobička, kar je 20,9 mio EUR več kot v preteklem letu. Negativen čisti poslovni izid v višini 9,6 mio EUR so izkazale štiri zavarovalnice. V primerjavi z letom 2008 sta se občutneje povečala zavarovalno-tehnični izid iz življenjskih zavarovanj (27,4 mio EUR) in iz premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih zavarovanj (19,4 mio EUR). Medtem ko je bil zavarovalno-tehnični izid zdravstvenih zavarovanj (10,8 mio evrov) za 0,1 mio EUR nižji kot preteklo leto.

Bolj kot zavarovalnice je finančna kriza in visoke pozavarovalne škode zaradi lanskih vremenskih razmer prizadela pozavarovalnici, ki sta za leto 2009 izkazali skupen negativni čisti poslovni izid v višini 5,4 mio evrov, kar je za 1,7 mio EUR bolje kot leta 2008. Njuna bilančna vsota na dan 31.12.2009 je znašala 569,7 mio EUR in se je povečala predvsem zaradi povečanja zavarovalno-tehničnih rezervacij.

Delež čiste zadržane premije v celotni premiji je v letu 2009 za zavarovalnice znašal 91,1 odstotka, za pozavarovalnice pa 69,8 odstotkov. Delež zbrane zavarovalne premije v BDP se je povečal. Tako je leta 2008 znašal 5,2 odstotkov BDP, v letu 2009 je ta delež znašal 5,6 odstotka BDP. Tovrstni delež je v državah Evropske unije v letu 2008 znašal 8,3 odstotke. Odstotek zbrane zavarovalne premije v Sloveniji zaostaja za primerljivimi odstotki držav članic EU, predvsem na račun zbrane premije življenjskih zavarovanj. Ta je v Sloveniji leta 2009 znašala slabih 1,5 odstotkov BDP, medtem ko je v Evropskih državah (EU-27) v letu 2008 znašala skoraj 5,2 odstotka. Zbrana premija življenjskih zavarovanj se je v Sloveniji v zadnjem letu znižala za 5,1 odstotek in dosegla 26 odstotkov (27,9 odstotkov v letu 2008) celotne zbrane premije (leta 2008 v Evropski uniji 61,8 odstotkov celotne premije).

Tržni delež največje zavarovalnice (glede na obračunano bruto zavarovalno premijo) je bil ob koncu leta 2009 še vedno 38,2 odstoten, skupni delež največjih štirih zavarovalnic pa je dosegel 78 odstotkov. V letu 2009 se tržni deleži posameznih zavarovalnic v primerjavi z letom 2008 niso drastično spremenili, pri šestih zavarovalnicah je prišlo do povečanja tržnega deleža (od tega največ za 0,5 odstotnih točk), štirim zavarovalnicam pa se je tržni delež znižal (od tega največ za 1,2 odstotni točki).

Slovenske zavarovalnice so se začele s svojimi storitvami pojavljati tudi na trgih ostalih držav članic EU. V letu 2009 so tako zbrale 1,3 mio EUR premije iz naslova zavarovanj, ki so jih sklenile v drugih državah članicah EU, od tega 1,1 mio EUR preko podružnic.

Na slovenskem trgu se slovenske zavarovalnice srečujejo tudi s konkurenco zavarovalnic iz držav članic EU, ki pri nas sklepajo zavarovalne posle neposredno in preko treh podružnic. Premija iz naslova neposrednega opravljanja poslov je v letu 2008 znašala 7,7 mio EUR, pri čemer so največ premije zbrale zavarovalnice iz Avstrije, podružnice pa so zbrale skupaj 9,1 mio EUR premije.

Finančne naložbe zavarovalnic so do leta 2007 izkazovale visoke stopnje rasti, z letom 2008 se je trend rasti zaradi finančne krize izrazito spremenil, vendar je v letu 2009 zopet začel rasti. Slovenske zavarovalnice (brez pozavarovalnic) so imele konec leta 2009 za skoraj 4.669,9 mio EUR naložb celotnega premoženja, od tega za 4.115,5 mio EUR naložb kritnega premoženja. Delež naložb zavarovalnic (brez naložb pozavarovalnic) v BDP se je od leta 2001 do leta 2007 povečal iz 5,6 odstotkov na 12,0 odstotkov BDP, v letu 2008 je bil delež nižji, in sicer 11 odstotni, v letu 2009 je delež višji, in sicer 13,4 odstoten.

Ker domači kapitalski trg ni v stanju absorbirati celotnega obsega naložb zavarovalnic, je nujna usmeritev njihovih naložb na tuje kapitalske trge. Zavarovalnice so konec leta 2009 izkazale za 1.308,3 mio EUR naložb kritnega premoženja in kritnih skladov v tujino, kar je za 13,1 odstotek več kot leto poprej.

V strukturi naložb so se v zadnjih letih, z izjemo leta 2008, najbolj povečale naložbe kritnih skladov kot naložbe dolgoročnih zavarovanj. Zadovoljiva je tudi dinamika naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov, ki so namenjene pokrivanju obveznosti zavarovancem iz premoženjskih zavarovanj. V letu 2008 se je obrnil trend zmanjševanja naložb kritnega premoženja in kritnih skladov v bančne

vloge in posojila ter naložbe v državne papirje. Zavarovalnice so v letu 2009 povečevale delež naložb kritnega premoženja, brez kritnih skladov v državne vrednostne papirje, bančne depozite in posojila, saj taka oblika portfelja prinaša stalen donos, po drugi strani pa zagotavlja relativno varnost in likvidnost sredstev. Pri naložbah kritnih skladov pa se je povečal delež naložb v posojila in lastniške vrednostne papirje.

Premoženje pozavarovalnic je konec leta 2009 znašalo 514,9 mio EUR, od tega 324,2 mio EUR naložb kritnega premoženja.

Kapitalska ustreznost zavarovalnic se je v letu 2009 glede na leto 2008 v skupini premoženjskih zavarovanj izboljšala za 8,9 mio EUR, v skupini življenjskih zavarovanj pa za 3,0 mio EUR na kar je vplivalo predvsem povečanje dodatnega kapitala, v skupini premoženjskih zavarovanj pa tudi povečanje temeljnega kapitala in v skupini življenjskih zavarovanj zmanjšanje odbitnih postavk iz naslova udeležb v finančnih institucijah. Tako so zavarovalnice konec leta izkazovale v skupini premoženjskih zavarovanj 88,1 mio EUR, v skupini življenjskih zavarovanj pa 58,8 mio EUR presežka razpoložljivega nad zahtevanim minimalnim kapitalom. Pozavarovalnice so konec leta izkazale presežek razpoložljivega kapitala v višini 50,1 mio EUR, kar je za 25,8 mio EUR manj kot leto poprej.

Tudi pokojninske družbe so v letu 2009 dosegle boljši poslovni izid kot v letu 2008. Poslovanje so zaključile s pozitivnim čistim izidom v višini 4 mio EUR, kar je za 1,9 mio EUR več kot leto poprej. Konec leta 2009 so imele za 578,9 mio EUR naložb celotnega premoženja, od tega 552,3 mio EUR naložb kritnih skladov. Pri nalaganju v bolj tvegane naložbe so bile previdnejše in tako v letu 2009 niso izvedle novih nakupov sestavljenih vrednostnih papirjev. Kapitalska ustreznost pokojninskih družbe se je v letu 2009 glede na leto 2008 nekoliko znižala, in sicer se je presežek razpoložljivega kapitala nad zahtevanim minimalnim kapitalom iz 2,4 mio EUR znižal na 1,9 mio EUR.

Gornje navedbe glede razvoja in sposobnosti slovenskih zavarovalnic v zvezi z obvladovanjem tveganj lahko sklenemo z mislijo, da slovensko zavarovalništvo po nekaterih kazalcih še ne dosega stopnje razvitosti najrazvitejših trgov Evropske unije, a se pospešeno razvija.

[9] Zadnji razpoložljivi podatki se nanašajo na leto 2008.

II. Poročilo o delu Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2009

1. Uvod

Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju: Agencija) je bila ustanovljena na podlagi Zakona o zavarovalništvu dne 1. junija 2000, ko je Vlada Republike Slovenije imenovala strokovni svet in direktorja Agencije. Nadaljevala je delo Urada za zavarovalni nadzor, ki je bil ustanovljen leta 1995 kot organ v sestavi Ministrstva za finance.

Osnovni cilj Agencije je varovanje interesov zavarovalcev in zavarovancev, ki ga poskuša dosegati z zmanjševanjem in odpravljanjem nepravilnosti na področju zavarovalništva.

Temeljne naloge Agencije so opravljanje nadzora nad subjekti zavarovalnega trga, izdajanje raznovrstnih dovoljenj na področju zavarovalništva in priprava podzakonskih predpisov, ki so pravna podlaga za urejanje, kontrolo in nadzor zavarovalnega trga v Republiki Sloveniji.

Osnovni cilj ***Agencije*** *je*
varovanje interesov
zavarovalcev in zavarovancev.

Agencija je pravna oseba, ki je pri izvrševanju svojih nalog in pristojnosti samostojna in neodvisna ter za svoje delo odgovorna Državnemu zboru Republike Slovenije.

Organa Agencije sta strokovni svet in direktor.

Strokovni svet Agencije, ki deluje tudi v funkciji senata, je pristojen za odločanje o dovoljenjih in soglasjih ter o drugih posamičnih zadevah, o katerih odloča Agencija, če ni v Zakonu o zavarovalništvu drugače določeno; sprejema predpise, kadar Zakon o zavarovalništvu določa, da predpis sprejme Agencija; sprejema splošne akte Agencije in izvršuje druge naloge iz pristojnosti Agencije, če Zakon o zavarovalništvu ne določa, da je za izvajanje nalog pristojen drug organ Agencije. Predsednik strokovnega sveta Agencije v letu 2009 je bil dr. Mihael Perman, poleg predsednika je imel strokovni svet še 5 članov. Strokovni svet Agencije se je v letu 2009 sestal na triindvajsetih rednih sejah, eni korespondenčni seji in na štirih sejah nadzornega sveta Vzajemne zdravstvene zavarovalnice d.d.

Direktor vodi poslovanje in organizira delo Agencije in njenih strokovnih služb. V letu 2009 je bil direktor Agencije dr. Mihael Perman.

2. Notranja organizacija in financiranje AZN v letu 2009

2.1. Notranja organizacija in podatki o zaposlenih

Strokovni svet Agencije je v skladu z Zakonom o zavarovalništvu dne 26. 7. 2000 sprejel Poslovnik Agencije, ki ureja njeno notranjo organizacijo in poslovanje. Na podlagi Poslovnika je direktor Agencije, ob soglasju strokovnega sveta, ravno tako 26. 7. 2000, izdal Pravilnik o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest, ki določa notranje organizacijske enote v Agenciji, njihova delovna področja in njihova medsebojna razmerja.

V skladu z navedenima predpisoma je bilo delo Agencije v letu 2009 organizirano v treh sektorjih, in sicer Sektorju za računovodske in finančne analize, Sektorju za aktuarstvo, statistiko in informatiko in Sektorju za zunanji nadzor, ter strokovnih službah, katerih dela predstavljajo podporne dejavnosti k temeljnim nalogam in pristojnostim Agencije.

Slika 1: Notranje-organizacijska struktura Agencije za zavarovalni nadzor:

Sektor za računovodske in finančne analize opravlja vsa dela in naloge, povezane z analiziranjem in z izvajanjem nadzora nad poslovanjem subjektov, ki ga Agencija po zakonu opravlja s spremljanjem, zbiranjem in preverjanjem poročil in obvestil zavarovalnic in drugih oseb, ki so po zakonu dolžne poročati Agenciji oziroma jo obveščati o posameznih dejstvih in okoliščinah, ter na tej podlagi izdeluje poročila Agencije za potrebe različnih uporabnikov, preverja ustreznost naložb, kapitalskih zahtev in kapitalske ustreznosti ter zbira druge informacije o poslovanju subjektov nadzora in predlaga ukrepe v zvezi s svojimi ugotovitvami. S teh področij pripravlja tudi predloge podzakonskih predpisov in sodeluje pri izdaji dovoljenj.

Sektor za aktuarstvo, statistiko in informatiko opravlja vsa dela in naloge povezane z vnosom in obdelavo podatkov ter razvojem informacijskega sistema (hardware in software), pregleduje in analizira aktuarska poročila, kontrolira ustreznost premijskih izračunov in zavarovalno-tehničnih rezervacij, spremlja premijske sisteme in zavarovalne pogoje, analizira pozavarovalne programe in pozavarovalno zaščito ter s teh področij pripravlja tudi predloge podzakonskih predpisov in sodeluje pri izdaji dovoljenj.

Sektor za zunanji nadzor v sodelovanju z drugimi sektorji opravlja vsa dela in naloge, povezane z opravljanjem pregledov poslovanja subjektov nadzora in predlaga ukrepe v zvezi z ugotovitvami inšpekcijskih pregledov.

Delavci strokovnih služb Agencije, ki niso razporejeni v temeljne notranje-organizacijske enote in katerih dela predstavljajo podporne dejavnosti k temeljnim nalogam in pristojnostim Agencije, opravljajo pravne naloge, dela računovodenja Agencije, sekretariata strokovnega sveta in senata ter korespondence s tujimi in domačimi nadzornimi in ostalimi institucijami.

Ob ustanovitvi, junija 2000, je bilo v Agenciji zaposlenih osem delavcev, ki so prešli v njen okvir iz bivšega Urada RS za zavarovalni nadzor. Od takrat je Agencija vložila veliko naporov v pridobivanje izkušenih kadrov, tako da je na dan 31. 12. 2009 štela 30 zaposlenih, od tega 14 z univerzitetno izobrazbo in 10 z magistrskim nazivom (osem s področja ekonomije, eden s področja ekonomske informatike in eden s področja prava), štirje imajo tudi dovoljenje za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja in šest za opravljanje nalog pooblaščenega revizorja. V letu 2009 sta dve zaposleni prekinili delovno razmerje, na način, da jima pogodba o zaposlitvi miruje za čas opravljanja druge funkcije (poslanka državnega zbora RS in članica izredne uprave Vzajemne d.d.). Ti dve zaposleni nista vključeni v število zaposlenih ob koncu leta. Prav tako je Agencija v letu 2009 sklenila tri nove pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas, in sicer za delovna mesta aktuar, pooblaščeni revizor in inšpektor.

Tabela 1: Podatki o delavcih Agencije po stopnji strokovne izobrazbe na dan 31. 12. 2009

STOPNJA STROKOVNE IZOBRAZBE	ŠT. ZAPOSLENIH
V – srednja	2
VII – visoka	3
VII – univerzitetna	14
VIII – magisterij	10
IX – doktorat	1
SKUPAJ	**30**

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nadzor

Tabela 2: Podatki o delavcih Agencije po nazivu strokovne izobrazbe na dan 31. 12. 2009

NAZIV STROKOVNE IZOBRAZBE	ŠT. ZAPOSLENIH
ekonomski tehnik	1
gimnazijski maturant	1
diplomirani upravni organizator	2
diplomirani ekonomist	1
univerzitetni diplomirani ekonomist	9
univerzitetni diplomirani inženir elektrotehnike	1
univerzitetni diplomirani inženir matematike	1
profesor matematike	1
univerzitetni diplomirani pravnik	2
magister znanosti	10
doktor znanosti	1
SKUPAJ	30

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nadzor

Zaposleni na Agenciji ne smejo biti člani organov zavarovalnic oziroma drugih oseb, nad katerimi Agencija opravlja nadzor in tudi ne smejo opravljati nalog za te pravne osebe. Prav tako morajo kot zaupne varovati podatke o osebah, nad katerimi Agencija opravlja nadzor, in druge podatke o dejstvih in okoliščinah, ki so jih izvedeli v zvezi z opravljanjem dela, razen podatkov, ki so po določbah Zakona o zavarovalništvu javno dostopni, in sicer tudi po prenehanju delovnega razmerja.

2.2. Financiranje

Osnovo za financiranje Agencije predstavljajo takse in nadomestila, ki jih določa Tarifa o taksah in nadomestilih (Tarifa – 1) (Ur. l. RS, št. 89/02, 74/05 in 103/08). Tarifo sprejema strokovni svet Agencije, veljati pa začne, ko Agencija pridobi soglasje Vlade Republike Slovenije in objavi tarifo v Uradnem listu Republike Slovenije. V skladu z navedeno tarifo letno nadomestilo za zavarovalnice in pokojninske družbe znaša 0,12 % od osnove (vplačana premija v preteklem letu), za zavarovalnice v zavarovalniški skupini 0,13 % od osnove (vplačana premija v preteklem letu) ter za Slovensko zavarovalno združenje 0,12 % od osnove (prispevki zavarovalnic v preteklem letu v škodni sklad). Od sprejema Tarife o spremembah in dopolnitvah Tarife o taksah in nadomestilih (Uradni list RS, št. 103/08) letnega nadomestila ne plačujejo več zavarovalno zastopniške in posredniške družbe, zavezane pa so še vedno za plačilo taks za izdajo dovoljenj in za plačevanje pavšalnih nadomestil, v primeru, da jim Agencija izda odredbo o odpravi kršitev.

3. Delo AZN v letu 2009

Zakon o zavarovalništvu določa, da Agencija na njegovi podlagi izdaja predpise in izvaja nadzor nad zavarovalnicami, zavarovalno zastopniškimi in zavarovalno posredniškimi družbami ter zavarovalnimi zastopniki in zavarovalnimi posredniki. Agencija je pristojna tudi za izvajanje nadzora nad pravnimi osebami, povezanimi z zavarovalnico, če je to potrebno zaradi nadzora nad poslovanjem zavarovalnic. Pristojna je tudi za opravljanje nadzora nad zavarovalnico v zavarovalniški skupini ter zavarovalnim in mešanim zavarovalnim holdingom.

Nadalje opravlja nadzor tudi nad poslovanjem Jedrskega poola ter nad poslovanjem Slovenskega zavarovalnega združenja v delu, ki se nanaša na poslovanje škodnega sklada in odškodninskega urada.

V skladu s 342. in 377. členom Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 109/06 - uradno prečiščeno besedilo (ZPIZ-1-UPB4), 17/07 in 5/08), je Agencija pristojna tudi za izdajo dovoljenj pokojninskim družbam in za izvajanje nadzora nad njihovim poslovanjem.

Poleg tega Agencija na podlagi 23. člena Zakona o prvem pokojninskem skladu Republike Slovenije in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (Ur. l. RS, št. 26/05 - uradno prečiščeno besedilo (ZPSPID-UPB1) in 85/09) nadzira še poslovanje Prvega pokojninskega sklada Republike Slovenije.

Na podlagi Zakona o finančnih konglomeratih (Uradni list RS, št. 43/06) opravlja tudi dopolnilni nadzor nad nadzorovano osebo s sedežem v RS, ki je na vrhu finančnega konglomerata oziroma ji je nadrejen finančni holding.

3.1. Delo na zakonodajnem področju

3.1.1. Izdaja novih ter sprejem sprememb in dopolnitev obstoječih podzakonskih predpisov

V skladu z 2. točko 256. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija pristojna za pripravo in sprejem podzakonskih predpisov, določenih v Zakonu o zavarovalništvu.

Tako je v lanskem letu pripravila ter spremenila in dopolnila šest podzakonskih predpisov. Vse spremembe in dopolnitve podzakonskih predpisov so bile objavljene v Uradnih listih Republike Slovenije v letu 2009.

Agencija je v januarju sprejela Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o pošiljanju zavarovalno-statističnih podatkov (Uradni list RS, št. 8/09).

V aprilu je sprejela Pravilnik o podrobnejši vsebini obrazca za prijavo terjatev upnikov v postopku prisilne likvidacije zavarovalnice s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima podružnico ustanovljeno v drugi državi članici (Uradni list RS, št. 27/09).

V maju je Agencija sprejela Sklep o imetnikih kvalificiranih deležev zavarovalnic (Uradni list RS, št. 41/09) in Pravilnik o registru pooblaščenih aktuarjev (Uradni list RS, št. 36/09).

V juniju je Agencija sprejela Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009 (Uradni list RS, št. 47/09).

V oktobru je Agencija sprejela Sklep o začasni oprostitvi plačevanja letnega nadomestila stroškov za opravljanje nadzora za mesec november 2009 in december 2009 (Uradni list RS, št. 81/09).

V decembru je Agencija sprejela Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o pošiljanju zavarovalno-statističnih podatkov (Uradni list RS, št. 104/09).

3.1.2. Sodelovanje pri pripravi sprememb in dopolnitev Zakona o zavarovalništvu

Agencija je v letu 2009 sodelovala z Ministrstvom za finance pri pripravi Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-F), ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, številka 19 in Zakona o spremembah

in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-G), ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, številka 49.

Z novelo ZZavar-F je bila v slovenski pravni red prenesena evropska direktiva, ki ureja postopkovna pravila in ocenjevalna merila za skrbno ceno pri pridobitvah in zvišanju deležev v finančnem sektorju. S to spremembo so bila spremenjena določila ZZavar, ki urejajo pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalnicah. Nadalje je sprememba uredila register pooblaščenih aktuarjev in uvedla možnost enotirnega upravljanja. Spremenjena so bila določila glede sodelovanja med nadzornimi organi držav članic ter spremenjena nekatera določila, ki urejajo zavarovalne zastopnike in posrednike ter zavarovalno zastopniške in posredniške družbe.

Novela ZZavar-G pa je uredila nekatere novosti v zvezi s skupščino družbe za vzajemno zavarovanje, in sicer glede sklica skupščine na zahtevo manjšine članov, glede pooblastil za zastopanje članov na skupščini.

3.2. Dovoljenja in soglasja

V letu 2009 je Agencija na podlagi določb Zakona o zavarovalništvu in Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju odločala o raznoterih vprašanjih s področja delovanja zavarovalnic in pokojninskih družb. Pregled izdanih dovoljenj, soglasij in drugih odločb ter odredb o odpravi kršitev, ki jih je v letu 2008 in 2009 izdala Agencija je prikazan v Tabeli 3.

Tabela 3: Izdana dovoljenja in druge odločbe, soglasja in odredbe o odpravi kršitev

VRSTA DOVOLJENJA	2008	2009
Dovoljenje za upoštevanje polovice nevplačanega vpoklicanega kapitala zavarovalnice		1
Zavrnitev dovoljenja za prenos prostih sredstev iz ene zavarovalne skupine na drugo	1	
Dovoljenje za opravljanje posredovanja pri prodaji zavarovalnih polic		2
Dovoljenje za opravljanje zavarovalnih/pozavarovalnih poslov	1	
Dovoljenje za prenos izločenih poslov	5	1
Dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalnici/pokojninski družbi	1	1
Dovoljenje za prekoračitev omejitve naložb	2	6
Soglasje k spremembi metode porazdelitve prihodkov in odhodkov		2
Dovoljenje za nalaganje premoženja kritnega sklada v druge vrste naložb kot predpisane v zakonu	1	
Dovoljenje za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnici	8	8
Dovoljenja za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja		1
Dovoljenje za opravljanje poslov in dejavnosti zav. zastopanja/posredovanja	1.426	996
Zavrnitev izdaje dovoljenja za opravljanje poslov in dejavnosti zav. zastopanja/posredovanja	25	14
Ugotovitvena odločba o prenehanju dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov		7
Odločba o izredni upravi v zavarovalnici		1
Odločba o ugovoru proti odredbi	2	3
Obvestilo pred izdajo odredbe o odpravi kršitev		15
Obravnava obvestila o pričetku neposrednega opravljanja zavarovalnih poslov na območju določenih držav članic EU	1	1
Odredba o odpravi kršitev	6	1
SKUPAJ	1.479	1.060

Na podlagi petega odstavka 65. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija v letu 2009 izdala eno dovoljenje za prenos izločenih poslov.

Na podlagi drugega odstavka 122. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija štirim zavarovalnicam izdala dovoljenje za prekoračitev omejitve naložb, na podlagi 11. točke prvega odstavka 122. člena Zakona o zavarovalništvu eni zavarovalnici dovoljenje za prekoračitev omejitve naložb in na podlagi četrtega odstavka 121. člena Zakona o zavarovlaništvu eni zavarovalnici izdala dovoljenje, da premoženje kritnega sklada naloži v druge vrste naložb, kot so predpisane v zakonu.

Agencija je izdala eno dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalni delniški družbi po prvem odstavku 18. člena Zakona o zavarovalništvu.

Na podlagi 25. člena Zakona o zavarovalništvu je izdala 8 dovoljenj za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnici. Nadalje je na podlagi devetega odstavka istega člena izdala sedem ugotovitvenih odločb o prenehanju veljavnosti dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave.

Proti odredbi ima subjekt nadzora na podlagi 311. člena Zakona o zavarovalništvu pravico vložiti ugovor. O ugovoru v skladu s 315. členom odloča Agencija z odločbo. Agencija je v letu 2009 odločala o treh ugovorih proti odredbi in ju z odločbo v dveh primerih zavrnila, v enem primeru pa je ugovoru delno ugodila in delno zavrnila.

Agencija je izdala dovoljenje za upoštevanje polovice nevplačanega vpoklicanega kapitala d.d. na osnovi druge alinee drugega odstavka 107. člena Zakona o zavarovalništvu.

Na podlagi 227. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija izdala dve dovoljenji za opravljanje posredovanja pri prodaji zavarovalnih polic.

Agencija je izdala soglasje k spremembi metode porazdelitve prihodkov in odhodkov na podlagi 2. alinee 14. odstavka 14. člena Zakona o zavarovalništvu in soglasje k metodi delitve prihodkov in odhodkov iz 99. člena Zakona o zavarovalništvu.

Agencija je izdala eno dovoljenje za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja.

Agencija je izdala sedem ugotovitvenih odločb po drugem odstavku 69. člena Zakona o zavarovalništvu, s katerimi so prenehala veljati dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov v nekaterih zavarovalnih vrstah.

Agencija je izdala odločbo o izredni upravi v zavarovalnici in 15 obvestil pred izdajo odredbe o odpravi kršitev.

Agencija je v letu 2009 skupno izdala 996 dovoljenj na področju opravljanja poslov in dejavnosti zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja (v letu 2008 je bilo izdanih 1.426 tovrstnih dovoljenj in v letu 2007 739 tovrstnih dovoljenj). Od tega je bilo izdanih 257 dovoljenj zavarovalnim zastopniškim in posredniškim družbam ter samostojnim podjetnikom za opravljanje dejavnosti zavarovalnega zastopanja in posredovanja, 678 dovoljenj oziroma ugotovitvenih odločb pa je bilo izdanih fizičnim osebam za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja. Poleg tega je bilo izdanih še 61 dovoljenj za družbe in osebe, ki opravljajo posle sklepanja zavarovanj, ki so v neposredni zvezi z glavno dejavnostjo, ki jo opravljajo (5. odstavek 230. člena ZZavar in 4. odstavek 227. člena ZZavar).

Poleg navedenih upravnih postopkov je Agencija v letu 2009 obravnavala obvestilo zavarovalnice o nameravanem pričetku neposrednega opravljanja zavarovalnih poslov na območju določene države članice Evropske unije. V skladu z drugim in tretjim odstavkom 88. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija obvestilo posredovala pristojnemu nadzornemu organu.

3.3. Izvajanje nadzora nad poslovanjem zavarovalnic

3.3.1. Preverjanje poročil in obvestil

Na podlagi Zakona o zavarovalništvu in drugih zakonov Agencija izvaja nadzor nad zavarovalnicami in drugimi subjekti nadzora (pozavarovalnice, pokojninske družbe, zavarovalno zastopniške družbe, zavarovalno posredniške družbe, Slovensko zavarovalno združenje v delu, ki se nanaša na poslovanje škodnega sklada in odškodninskega urada, Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti, Prvi pokojninski sklad). Nad zavarovalnico, ki je v zavarovalniški skupini, nad zavarovalnim holdingom, mešanim zavarovalnim holdingom in osebami, v katerih je udeležena zavarovalnica oziroma, ki so udeležene v zavarovalnici s sedežem v Republiki Sloveniji oziroma državi članici oziroma tuji državi, opravlja tudi dodaten nadzor, v obsegu, določenem z Zakonom o zavarovalništvu. Zakon o zavarovalništvu ji daje pooblastilo za nadzor tudi nad osebami, ki poleg drugih dejavnosti ali kot edino dejavnost opravljajo zavarovalne posle in dejavnost zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja, ne da bi za opravljanje teh poslov oziroma dejavnosti pridobile dovoljenje Agencije (nezakonito opravljanje zavarovalnih poslov in dejavnosti zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja).

---

*Stalnost **nadzora** Agencija zagotavlja z **rednim preverjanjem** poročil in obvestil ter z opravljanjem **pregledov** poslovanja.*

Agencija kot koordinator opravlja tudi dopolnilni nadzor nad nadrejeno nadzorovano osebo v finančnem konglomeratu na podlagi Zakona o finančnih konglomeratih.

Stalnost nadzora Agencija zagotavlja z rednim preverjanjem poročil in obvestil, ki jih prejme od zavezancev za poročanje (redno poročanje) in z opravljanjem pregledov poslovanja. Preglede poslovanja opravljajo delavci Agencije na sedežu subjekta nadzora ali na sedežu Agencije s pregledom dokumentacije, pridobljene z zahtevo za pregled poslovanja.

Pri rednem poročanju Agencija spremlja pravočasnost in pravilnost poročanja zavarovalnic ter s podrobnejšo analizo in navzkrižnim nadzorom ugotavlja morebitne vsebinske nepravilnosti. V primeru ugotovljenih kršitev in nepravilnosti pri poročanju Agencija pozove subjekt nadzora, da jih odpravi, lahko pa take ugotovitve privedejo tudi do podrobnejšega nadzora s pregledom poslovanja, ki ga opravijo delavci Agencije na sedežu subjekta nadzora (in/ali poslovne enote).

3.3.2. Pregledi poslovanja

Delavci Agencije so v letu 2009 zaključili 10 pregledov poslovanja, eden je še v teku. Pregledi so potekali v treh zavarovalnicah, pozavarovalnici in šestih zavarovalno zastopniških družbah.

Pregledi poslovanja so lahko celoviti ali pa samo pregledi posameznih področij. Posamezna področja pregleda se določijo na podlagi informacij, dobljenih s spremljanjem poročil in obvestil, na pobudo drugih sektorjev v zvezi z izvajanjem drugih nalog Agencije (izdajanje dovoljenj in podobno) ali če je ocenjeno, da je to potrebno glede na informacije, ki izhajajo iz javno razpoložljivih virov. Pregledi poslovanja omogočajo tudi preglede skladnosti dokumentacije s poročili in obvestili, ki jih subjekti nadzora pošiljajo Agenciji v okviru poročanja ter zagotovitev podatkov in informacij, s katerimi Agencija ne razpolaga na podlagi rednega poročanja.

Na podlagi ugotovitev inšpektorjev Agencija, v primeru ugotovljenih kršitev in nepravilnosti v poslovanju subjektov nadzora, izda odredbo o odpravi kršitev. V primeru ugotovljenih hujših kršitev pravil o obvladovanju tveganj z odredbo odredi dodatne ukrepe. Inšpektorji tudi spremljajo odpravljanje kršitev, ki obsega preverjanje poročil o odpravi kršitev in morebitni ponoven pregled poslovanja v obsegu, potrebnem za ugotovitev ali so kršitve odpravljene.

3.3.3. Izrekanje ukrepov nadzora

Poleg odvzemov dovoljenj kot ukrepov nadzora, ki so bili omenjeni že v okviru poglavja o dovoljenjih in soglasjih, je Agencija različnim subjektom nadzora izdala štiri odredbe o odpravi kršitev in tri odločbe o zavrnitvi ugovora zoper odredbo.

Glavne kršitve, zaradi katerih je Agencija izdala odredbe o odpravi kršitev, so se nanašale na nedosledno upoštevanje Zakona o zavarovalništvu. Kršitve Zakona o zavarovalništvu so se nanašale na kršitve določb v zvezi z opravljanjem zavarovalnih poslov, pravil o obvladovanju tveganj, organizacijo ustreznega sistema notranjih kontrol, vodenjem poslovnih knjig, delovanjem notranje revizije in kršitev določb glede zavarovalne pogodbe ter pogojev za opravljanje dejavnosti zavarovalnega zastopanja.

Tabela 4: Število pregledov poslovanja in izdanih odredb o odpravi kršitev

	2008	2009
Število pregledov poslovanja	5	10
Število odredb in odločb	6	4

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nadzor

3.4. Sodelovanje z domačimi in tujimi nadzornimi organi in institucijami

Pri opravljanju svojega dela Agencija redno sodeluje z ministrstvi, katerih delo zajema tudi področje zavarovalništva, zlasti z Ministrstvom za finance, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvom za zdravje, kakor tudi z Banko Slovenije, Agencijo za trg vrednostnih papirjev, Slovenskim inštitutom za revizijo, Slovenskim zavarovalnim združenjem, Uradom za preprečevanje pranja denarja in Uradom za preprečevanje korupcije.

V skladu s Pravilnikom o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov so imeli člani Komisije za medsebojno sodelovanje nadzornih organov v sestavi viceguvernerja Banke Slovenije oziroma direktorja Oddelka za bančni nadzor Banke Slovenije, direktorja Agencije za trg vrednostnih papirjev in direktorja Agencije za zavarovalni nadzor, v letu 2009 eno srečanje. V skladu z drugim odstavkom 6. člena Pravilnika, ki določa, da dolžnost sklicevanja sestankov in priprave zapisnika vsako leto preide na drug nadzorni organ, je ta obveznost v letu 2009 prešla od Agencije za trg vrednostnih papirjev na Agencijo za zavarovalni nadzor.

Komisija za medsebojno sodelovanje nadzornih organov je v letu 2007 imenovala permanentno delovno skupino za izvajanje operativnih nalog, ki izhajajo iz Zakona o finančnih konglomeratih in pripadajočih podzakonskih predpisov. V omenjeno delovno skupino sta poleg predstavnika Agencije imenovana tudi predstavnika Banke Slovenije in Agencije za trg vrednostnih papirjev. Strokovna skupina za finančne konglomerate se je v letu 2009 sestala enkrat. Delo skupine je bilo v letu 2009, poleg ugotavljanja ali katera skupina izpolnjuje pogoje za finančni konglomerat, usmerjeno tudi v izmenjavo podatkov o obstoječem finančnem konglomeratu.

Agencija sodeluje tudi z nadzornimi organi zavarovalnega oziroma finančnega nadzora držav članic EU, Hrvaške, BIH, Srbije, Makedonije, Kosova, Ukrajine in Romunije. V okviru medsebojnega sodelovanja Agencija tudi svetuje nekaterim nadzornim organom glede uvajanja zavarovalniške zakonodaje. Zaposleni na Agenciji pripravljajo tudi gradiva in se udeležujejo sestankov nadzornikov na nivoju mednarodnih zavarovalnih skupin (College Meeting).

3.4.1. Odbor evropskih zavarovalnih in pokojninskih nadzornikov - CEIOPS

Agencija je članica Odbora evropskih zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (angl.: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors – CEIOPS), ki je bil ustanovljen 28. maja 2004 v Frankfurtu na osnovi odločitve Sveta ECOFIN z dne 20. januarja 2004. Agencija v okviru CEIOPS sodeluje na več nivojih, kar pomeni možnost za soustvarjanje novih zakonodajnih rešitev, hkrati pa tudi možnost za izobraževanje zaposlenih Agencije.

Glavno telo/organ CEIOPS predstavlja Skupščina predstojnikov zavarovalnih nadzornih organov držav članic (Members Meeting), Upravni odbor (Managing Board) CEIOPS, ki je sestavljen iz šestih članov, pa vodi in usklajuje delo CEIOPS ob pomoči predsednika in generalnega sekretarja. Trenutno predseduje CEIOPS predsednik portugalske finančne nadzorne institucije, njegov namestnik je predsednik francoske finančne nadzorne institucije, ostali štirje člani pa prihajajo iz Anglije, Italije, Nizozemske in Estonije.

V letu 2009 se je direktor sam oziroma s sodelavci udeležil dveh zasedanj Skupščine predstojnikov zavarovalnih nadzornih organov držav članic in sicer junija v Varšavi in oktobra v Berlinu.

Za izpolnjevanje svojih nalog ima CEIOPS ustanovljene stalne odbore in projektne delovne skupine. Tako predstavlja največjo obstoječo nalogo CEIOPS projekt Solventnost II, v okviru katerega je delo delovnih skupin po vzoru že sprejete nove bančne regulative (Basel II) razdeljeno po t.i. stebrih

preudarnega nadzora; v okviru prvega stebra delovna skupina pripravlja strokovne rešitve, stališča in nasvete s področja kapitalskih zahtev življenjskih kot tudi premoženjskih zavarovalnic, zavarovalno-tehničnih rezervacij in lastnih virov sredstev. V okviru drugega stebra deluje delovna skupina, ki je zadolžena za revizijo nadzornega procesa, delovna skupina v okviru tretjega stebra pa pripravlja stališča s področja računovodenja in razkritij.

Namen navedenega projekta ni samo izboljšati merila v zvezi s kapitalskimi zahtevami in režimom solventnosti, ampak tudi prenoviti obstoječa pravila sistema preudarnega nadzora na področju zavarovalništva in oblikovati celovit sistem preudarnega nadzora. Pri tem ima novi sistem solventnosti glavni cilj varstvo zavarovancev. V ta namen mora nuditi nadzornikom primerna orodja in pooblastila za ovrednotenje celovite solventnosti vseh nadzorovanih subjektov na osnovi ocen vseh važnejših tveganj, ki so jih prevzeli.

Poleg kvantitativnih zahtev, ki jih vsebuje prvi steber, pokriva ta sistem tudi kvalitativne elemente trdnosti določenega zavarovalnega podjetja, kot so npr. sposobnost uprave, notranje kontrole tveganj, spremljava tveganj itd.. K tveganjem usmerjen pristop vključuje tudi uporabo notranjih modelov za upravljanje tveganj in za boljše prikazovanje strukture tveganj kot je to mogoče z dosedanjimi standardnimi formulami izračunov solventnosti. Tako lahko notranji model povzroči tudi višji ali nižji izračun solventnostnega kapitala glede na standardni pristop.

Glavni poudarek projekta Solventnost II je na kapitalskih zahtevah, nadzornih pregledih ter poročanju nadzornikov in javnih razkritjih o individualnih pravnih subjektih. Ne glede na to bodo upoštevani tudi vsi važnejši vidiki nadzora zavarovalnih skupin in finančnih konglomeratov, vključno z izkušnjami na osnovi obeh tovrstnih direktiv iz leta 1998 oziroma 2002. Pri tem je enako pomembna uporaba notranjih modelov ocenjevanja tveganj v finančnih skupinah, način sprejemanja odločitev pri materinski družbi, primerna delitev odgovornosti med različnimi nadzorniki, ocena pravil za porazdelitev kapitala itd..

V okviru CEIOPS delujejo še naslednji stalni odbori oziroma skupine:
- skupina za poklicna pokojninska zavarovanja;
- skupina za finančno stabilnost oziroma makroekonomske vidike zavarovalništva;
- skupina za poenotenje nadzorne prakse po državah članicah EU;
- skupina za varovanje pravic potrošnikov;
- skupina za sodelovanje nadzornikov pri čezmejnih zavarovalnih poslih.

V okviru projekta Solventnost II delujejo v okviru CEIOPS-a tudi začasni odbori, in sicer ustanovljeni skladno s področji predloga nove solventnostne direktive, in sicer:
- skupina za finančne zahteve;
- skupina za notranje modele;
- skupina za notranje upravljanje, nadzorni pregled in poročanje;
- skupina za nadzor zavarovalnih skupin.

V letu 2009 je bilo večino dela usmerjenega v pripravo predlogov za sprejem izvedbenih ukrepov, ki jih določa Direktiva 2009/138/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (SolevntnostII) in je bila objavljena v Uradnem listu Evropske unije L335 z dne 17. december 2009. Omenjena direktiva prinaša največ sprememb na področju vrednotenja obveznosti in sredstev, ugotavljanju kapitalskih zahtev in na področju notranjega in zunanjega nadzora. Predstavniki Agencije za zavarovalni nadzor so v letu 2009 aktivno sodelovali v različnih delovnih skupinah CEIOPS-a in sicer v skupini za finančne zahteve, v skupini za notranje upravljanje, nadzorni pregled in poročanje, v skupini za notranje modele, v skupini za poklicna pokojninska zavarovanja in v skupini za nadzor zavarovalnih skupin.

Agencija v okviru ***CEIOPS*** *sodeluje na več nivojih, kar pomeni možnost za* ***soustvarjanje*** *novih zakonodajnih rešitev, hkrati pa tudi* ***možnost za izobraževanje*** *zaposlenih Agencije.*

CEIOPS je na sestanku, ki je bil 27. in 28. junija 2007, imenoval nove vodje delovnih skupin. Na tem sestanku je bil namestnik direktorja Agencije, mag. Jernej Merhar imenovan za podpredsednika ekspertne skupine za finančne zahteve (angl.: Financial Requirement Expert Group – FinReq). Poleg tega je namestnik direktorja Agencije v okviru dela omenjene skupine prevzel vodenje delovne podskupine za področje zavarovalno-tehničnih rezervacij, ki jo je vodil do junija 2009, ko je vodenje delovne podskupine prevzel predstavnik Španije. Ekspertna skupina za finančne zahteve je bila oblikovana na zaprosilo Evropske komisije, ki mora sprejeti izvedbene ukrepe iz Direktivi 2009/138/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II), objavljeni v Uradnem listu Evropske unije L335 z dne 17. december 2009.

Ekspertna skupina za finančne zahteve se je v letu 2009 sestala na desetih dvodnevnih sestankih. Pripravila je večino dokumentov, ki bodo podlaga za sprejem izvedbenih ukrepov, ki jih mora na podlagi določil Direktive Solventnost II pripraviti Evropska komisija. Dokumenti pokrivajo področja, ki so povezana z izračunavanjem zavarovalno-tehničnih rezervacij, določanjem postavk oziroma virov sredstev lastnega kapitala, izračunavanjem kapitalskih zahtev za posamezne tveganja, ki so jim izpostavljene zavarovalnice in izračunavanjem minimalnega kapitala zavarovalnic. V okviru tega posvetovalni dokumenti določajo tudi poenostavljene metode in tehnike za izračunavanje zavarovalno-tehničnih rezervacij in kapitalskih zahtev, kjer to dopušča narava, obseg in zahtevnost tveganj za zagotavljanje načela sorazmernosti.

Zaradi širokega področja dela Ekspertne skupine za finančne zahteve so bile v njenem okviru, poleg prej omenjene delovne podskupine za področje zavarovalno-tehničnih rezervacij, oblikovane še tri podskupine, in sicer za pripravo podrobnejših predpisov na področju lastnih virov sredstev, za izračun kapitalskih zahtev za posamezna tveganja zavarovalnic in za izračun minimalnih kapitalskih zahtev.

Zaradi pomena lastnih virov sredstev, ki predstavljajo vir za izpolnjevanje kapitalskih zahtev, se je tako v Ekspertno skupino za finančne zahteve kot tudi v delo njene podskupine, ki se ukvarja z obravnavo lastnih virov sredstev (angl.: own funds), kot članica, v zadnjem četrtletju leta 2008, vključila tudi predstavnica Agencije. Navedena podskupina je v omenjenem obdobju leta 2008 začela s pripravo prvih osnutkov za nasvete Evropske Komisiji s področja lastnih virov sredstev.

V letu 2009 je zgoraj navedena podskupina napisala štiri nasvete, ki predstavljajo predlog izvedbenih predpisov za obravnavo lastnih virov sredstev zavarovalnic in se nanašajo na razvrstitev in primernost lastnih virov sredstev, odobritev pomožnih lastnih virov sredstev, obravnavo udeležb in t.i. omejene sklade (angl.: ring-fenced funds) zavarovalnic. Prva dva dokumenta je CEIOPS predložil Komisiji novembra leta 2009, druga dva pa januarja 2010.

CEIOPS je oblikoval tudi posebno delovno telo »Illiquidity premium task force« v katerega so bili imenovani tudi predstavniki industrije in Evropske komisije. Omenjeno delovno telo je imelo za nalogo, da prouči upravičenost upoštevanja korekcije časovne strukture netvegane obrestne mere za tako imenovan pribitek »illiquidity premium«. Ekspertna skupina je v letu 2009 pomagala Evropski Komisiji pri pripravi tehnične osnove za izvedbo pete kvantitativne študije QIS5, ki bo potekala v obdobju od avgusta 2010 do konca novembra 2010. Omenjena študija bo upoštevala predloge izvedbenih ukrepov na kapitalske zahteve in kapitalsko ustreznost zavarovalnic.

Peta kvantitativna študija se bo od četrte razlikovala po tem, da bo upošteva predloge iz CEIOPS posvetovalnih dokumentov in predloge izvedbenih ukrepov, ki jih pripravlja Evropska Komisija. V primerjavi s četrto kvantitativno študijo bo peta prinesla največ sprememb na področju drugačnih metod ugotavljanja kapitalskih zahtev in v spremenjeni kalibraciji.

V skupini za notranje upravljanje, nadzorni pregled in poročanje (angl.: Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Expert Group – IGSRR) v okviru CEIOPS-a sodelujeta dve predstavnici Agencije. Skupina pripravlja gradiva za izvedbene predpise (takoimenovani Level 2) oziroma navodila (Level 3). Naloge strokovne skupine so:

- priprava meril o primernosti in posledično zahteve glede kakovostnih vidikov upravljanja kot so obvladovanje tveganj in sistem notranjih kontrol, notranji nadzor in druge zahteve za upravo zavarovalnic,
- priprava okvira za ustrezne nadzorne ukrepe, usklajevanje na evropski ravni, v smislu procesa in poročanja nadzoru,
- obravnavanje nadzornih pooblastil v primeru posredovanja, kot tudi preglednost in odgovornost nadzornikovega delovanja ter njihovo harmonizacijo,
- vzpostavljanje ustrezne ravni usklajevanja vsebine in oblike poročanja o kapitalski ustreznosti in finančnem stanju nadzornikom,
- priprava zahtev v zvezi z javnim razkritjem informacij,
- obravnavanje računovodskih vprašanj, ki so v interesu nadzornikov v EU, zlasti
- spremljanje dogajanja pri mednarodnem odboru za računovodske standarde (IASB) ter udeležba in prispevek CEIOPS na področju Mednarodnih standardov računovodskega poročanja.

Omenjena skupina je med drugim pripravila tudi naslednje predloge izvedbenih ukrepov na podlagi Solventnosti II, ki jih je CEIOPS poslal Evropski Komisiji, in sicer: Upravljanje in prejemki, Preglednost in odgovornost, Vrednotenje sredstev in obveznosti razen zavarovalno tehničnih rezervacij, Namenska družba (Special Purpose Vehicles), Kapitalski pribitek (Capital add-on) in Zahteve glede poročanja.

Agencija ima predstavnico tudi v Skupini za poklicna pokojninska zavarovanja, katera deluje z namenom boljšega in lažjega razumevanja ter implementacije direktive o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje (IORP direktiva). Z vidika ekonomske pomembnosti poklicnih pokojninskih zavarovanj in njihov potencialen vpliv na finančno stabilnost so nadzorniki poklicnih pokojninskih

zavarovanj naprošeni, da povečajo pozornost pri zagotavljanju solventnosti institucij, ki nudijo poklicna pokojninska zavarovanja ter nadgradijo nadzorno prakso. Skupina nudi tudi podporo pri vzpostavljanju temeljev za sodelovanje nadzornih institucij.

V letu 2008 je omenjena skupina začela projekt, ki mora povzeti zakonodajo različnih držav članic na področju notranjega vodenja in upravljanja s tveganji in pripraviti priporočila. Projekt še ni zaključen in se nadaljuje v letu 2010. Ravno tako je s projektom o poročanju nadzornikom, ki mora pripraviti posnetek stanja. V letu 2009 se je omenjena skupina ukvarjala tudi s finančno krizo, ki je prizadela institucije za poklicno pokojninsko zavarovanje, ter zato pripravila več poročil, ki se nanašajo na rezultate finančne krize. Delo na tem področju se nadaljuje tudi v letu 2010.

V letu 2009 se je začelo tudi intenzivno sodelovanje s skupino za varovanje pravic potrošnikov, s katerimi je skupina za poklicna pokojninska zavarovanja preverila obstoječe prakse posameznih držav (posnetek stanja) predvsem na področju pritožb zavarovancev in pripravila priporočila državam članicam, kje so najpogostejše težave in kako jih odpraviti.

CEIOPS je v letu 2009 pripravil in na spletni strani objavil večino posvetovalnih dokumentov, ki jih je od CEIOPS-a zahtevala Evropska Komisija in bodo Evropski Komisiji osnova za pripravo izvedbenih ukrepov.

Predstavniki Odbora evropskih zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov CEIOPS, Odbora evropskih bančnih nadzornikov CEBS ter Odbora evropskih nadzornikov za trg vrednostnih papirjev CESR so v Bruslju v novembru 2005 podpisali protokol o sodelovanju in koordiniranju nadzora, izmenjave informacij in ostalih nalogah skupnega interesa. Glede na to, da odbori že sodelujejo, pa je namen protokola, da se to sodelovanje še poglobi in sodelovanje med odbori tudi formalizira. Praktični vidiki protokola so zagotavljanje izmenjave informacij, izmenjava izkušenj, zmanjšanje obremenitev nadzornikov, zagotavljanje osnovnih pogojev za funkcioniranje vseh treh finančnih odborov in izdelava skupnih poročil za ustanove Evropske skupnosti in njene komiteje.

Agencija je skupaj s predstavnikom Ministrstva za finance sodelovala tudi v pogajanjih, ki jih Evropska komisija v okviru Expert Group on Insurance Solvency izvaja za spremljanje izvedbene zakonodaje – predpisov (Level 2 Implementing Measures) za Direktivo Solvency II. Ta pogajanja so se med 27 članicami začela maja 2009. Predstavnik Agencije se je do konca leta udeležil in aktivno sodeloval na štirih eno ali dvodnevnih pogajanjih. Omenjena pogajanja se nadaljujejo tudi v letu 2010.

V mesecu februarju 2006 je bila ustanovljena tudi delovna skupina, zadolžena predvsem za poenotenje zavarovalnih postopkov v državah članicah. Članstvo omenjene delovne skupine »Compass« (Task Force on COnvergence and iMPAct aSSessment) sestavlja 5 predstojnikov zavarovalnih nadzornih organov, tudi iz Agencije za zavarovalni nadzor. Navedena delovna skupina se je v začetku leta 2007 preoblikovala v Convergence Committee, njena prva naloga pa je priprava navodil o prihodnji reorganizaciji nadzornega organa v luči novega solventnostnega režima ter izobraževanje in izmenjava zaposlenih v okviru nadzorov EU.

Agencija sodeluje tudi v odboru za finančne konglomerate - JCFC (Joint Committee on Financial Conglomerates), ki se je v začetku leta 2009 preimenoval iz IWCFC (Interim Working Committee on Financial Conglomerates). Odbor je bil ustanovljen na pobudo CEBS-a, CEIOPS-a in CESR-a za področje implementacije direktive o finančnih konglomeratih. Njegovo delo je usmerjeno predvsem na naslednja področja: ugotavljanje finančnih konglomeratov, zagotavljanje usklajenosti nacionalnih nadzornih praks, vpliv sektorskih pravil na izračunavanje kapitalskih zahtev, posli v skupini in koncentracija tveganj, enakovreden nadzor v tretjih državah, sporazumi držav članic o medsebojnem sodelovanju pri izvajanju nadzora nad finančnimi konglomerati. Omenjeni odbor se je v letu 2009 sestal na štirih srečanjih, predstavniki Agencije so se udeležili enega v Frankfurtu.

3.5. Ostalo delo Agencije za zavarovalni nadzor

Zaposleni Agencije so se v letu 2009 udeležili številnih delovnih sestankov ter določenih seminarjev in strokovnih posvetov.

Na šestnajstih Dnevih slovenskega zavarovalništva v Portorožu je direktor tudi aktivno sodeloval z referatom. Ostali seminarji, posveti, zasedanja, tečaji in konference, ki so se jih zaposleni udeležili v letu 2009, so še Simpozij računovodij na Otočcu, Dnevi slovenskih pravnikov in Dnevi slovenske uprave v Portorožu, Posvet revizorjev v Radencih, Simpozij o računovodstvu, reviziji in financah v Portorožu in Seminar o mednarodnih standardih računovodskega poročanja v Ljubljani.